

MEDDELANDE

6 • 2011

Översyn av föreskrifter och allmänna råd för 30 § SvL

– Del I

© Skogsstyrelsen december 2011

Projektledare/Författare

Gunilla Kock Hansson

Projektgrupp

Elisabet Andersson

Malin Andersson

Anja Lomander

Jörgen Ringagård

Cecilia Ulfhielm

Niklas Åberg

Upplaga

Finns endast som pdf-fil för egen utskrift

ISSN 1100-0295

BEST NR 1580

Skogsstyrelsens förlag

551 83 Jönköping

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund	3
Skogspolitiken	3
De nationella miljökvalitetsmålen	3
Det skogliga regelverket	4
Uppdraget	5
Författningsförslag och allmänna råd	6
Följdändring i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd	20
Konsekvensutredning	21
Allmänt	24
Sammanfattning	24
Bakgrund	24
Överväganden och ställningstaganden	24
Konsekvenser	26
Trädslagsblandning	28
Sammanfattning	28
Bakgrund	28
Gällande regler	28
Överväganden och ställningstaganden	29
Konsekvenser	30
Träd, trädssamlingar och döda träd	31
Sammanfattning	31
Bakgrund	31
Överväganden och ställningstaganden	31
Stubbskörd, askåterföring och uttag av avverkningsrester	32
Förslag	33
Konsekvenser	33
Hyggen	34
Sammanfattning	34
Bakgrund	34
Direktivet	34
Gällande regler	34
Vattenförvaltningen i skogen	35
Uppgifter från Polytax P0/P1	35
Statistik om avverkningsanmälda arealer	36
Överväganden och ställningstaganden	36
Konsekvenser	37
Skogsbilvägar och traktorvägar	38
Sammanfattning	38
Bakgrund	38
Överväganden och ställningstaganden	38

Konsekvenser	40
Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar	42
Sammanfattning	42
Bakgrund	42
Överväganden och ställningstaganden	42
Konsekvenser	43
Skyddszoner	44
Sammanfattning	44
Bakgrund	44
Statistik och trender	44
Angränsande pågående direktiv och lagstiftning	45
Överväganden och ställningstaganden	45
Konsekvenser	45
Mark och vatten	47
Sammanfattning	47
Bakgrund	47
Statistik och trender	47
Angränsande påverkande direktiv och lagstiftning	51
Överväganden och ställningstaganden	54
Konsekvenser	56
Återställande efter skada	57
Sammanfattning	57
Bakgrund	57
Överväganden och ställningstaganden	57
Konsekvenser	58
Berörd del	59
Sammanfattning	59
Bakgrund	59
Regelgenomgång	60
Regeringsformen	60
Skogsstyrelsens föreskrifter för Skogsvårdslagen	60
Litteraturgenomgång	60
Bostadsutskottets betänkande 1986/87:1	61
Rutin för handläggning och uppföljning av avverkningsärenden 2010/114	61
Frågeställningar	61
Genomgång av frågeställningar	61
Centrala begrepp	62
Bedömning av den berörda delen	62
Konsekvenser	64
Intrångsbegränsning och ekonomisk värdering av hänsyn	65
Sammanfattning	65
Bakgrund	65
Intrångsbegränsningen	65
Överväganden och ställningstaganden	68
Konsekvenser	69

Erfarenheter från Norge och Finland	70
Sammanfattning	70
Norge	70
Finland	71
Utestående frågeställningar	73
Bakgrund	73
Utestående frågeställningar	73
Externa synpunkter	74
Allmänt	74
Trädslagsblandning	75
Föreskriftsförslaget	75
Allmänna råd-förslaget	76
Träd, trädssamlingar och döda träd	76
Hyggen	82
Föreskriftsförslaget	82
Allmänna råd-förslaget	82
Skogsbilvägar och traktorvägar	83
Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar	86
Skyddszoner	90
Övergripande	90
Föreskrifter kring skyddszoner	91
Allmänna råd kring skyddszoner	93
Mark och vatten	94
Övergripande	94
Föreskrifter - Allmänt	96
Föreskrifter – Kvävegödsling	96
Allmänna råd – Kvävegödsling	97
Föreskrifter – Skogsbränsleuttag och näringskompensation	97
Allmänna råd – Skogsbränsleuttag och näringskompensation	99
Föreskrifter – Terrängkörning och markberedning	101
Allmänna råd – Terrängkörning och markberedning	102
Föreskrifter - Dikning	103
Allmänna råd - Dikning	103
Återställande efter skada	104
Källförteckning/referensmaterial	109
Bilaga 1 Direktiv	

Sammanfattning

1 § Skogsvårdslagen anger att skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen.

Ovanstående så kallade portalparagraf ger uttryck för en balans mellan två skogspolitiska mål, miljö och produktion, med innebörden att dess väger lika tungt. En grund för skogspolitiken är att det för att nå dessa mål förutsätts, utöver författningsenliga åligganden och rådgivning, även ett frivilligt åtagande från skogsbruket. Vad gäller författningsreglering så finns beträffande miljöhänsyn, förutom reglerna i miljöbalken, i första hand vad som föreskrivs i 30 § skogsvårdslagen samt föreskrifter och allmänna råd till denna paragraf. Dessa föreskrifter och allmänna råd har varit oförändrade under en lång tid och mycket har hänt i vår omvärld, varför Skogsstyrelsen har beslutat att uppdatera, komplettera och förtydliga dessa föreskrifter och allmänna råd.

Denna rapport presenterar, förutom förslag till föreskrifter och allmänna råd, även konsekvensutredning, bakgrund till våra ställningstaganden, ett antal utestående frågeställningar samt en sammanställning av inkomna remissvar med kommentarer.

En av de största förändringarna är de förtydligande skrivningarna avseende hänsynen till vatten. Projektet har arbetat med utgångspunkt i åtgärder som Skogsstyrelsen ansvarar för inom ramen för de, av Vattenmyndigheterna, framtagna åtgärdsprogrammen för vatten. Vår ambition med föreliggande förslag till ändringar av föreskrifter och allmänna råd för 30 § är att de ska leda till en mer funktionell och ändamålsenlig hänsyn som i större utsträckning än nu kan bidra till att de skogspolitiska målen uppnås.

Som nämnts ovan har utgångspunkten med översynen av föreskrifterna och allmänna råden för 30 § skogsvårdslagen främst varit att uppdatera, komplettera och justera nu gällande regler. Strukturen i föreskrifterna och allmänna råden har delvis arbetats om. Några rubriker har kommit till och några avsnitt har fått underrubriker för att öka läsbarheten. De nya rubrikerna är Återställande efter skada och Prioritering av hänsyn. Under dessa två rubriker har samlats stycken som tidigare fanns under andra rubriker i föreskrifterna, några skrivningar har dock kompletterats under rubriken Återställande efter skada. Avsnittet om Prioritering av hänsyn har lyfts ur denna rapport då arbetet med detta område behöver en längre process och förslag kommer därför att presenteras senare.

Avsnittet om växt- och djurarter är också oförändrat och kommer att omfattas av en längre process liknande den för avsnittet om Prioritering av hänsyn.

Allmänna råd för skyddszoner har arbetats fram och skrivningar under avsnittet om mark och vatten har utvecklats med anledning av de krav som ställs på Skogsstyrelsen som tillsynsmyndighet för hänsyn till vatten vid skogsbruksåtgärder. Avsnittet om bl a hänsynskrävande biotoper har utvecklats till att bättre

stämma överens med definitionerna av nyckelbiotoper. De hänsynskrävande biotoperna är bl a viktiga som livsmiljöer och substrat för hotade arter.

Andra förändringar som bör nämnas är att skrivningar avseende kulturlämningar har utvecklats. Bl a har det i förslaget preciserats att träd inte ska lämnas i och invid kulturlämningar om träden riskerar att skada lämningarna om träden inte har ett högt naturvärde.

I flera av avsnitten har ordet undvika bytts ut mot förhindra. Detta för att bättre stämma överens med skrivningar i annan relevant lagstiftning som också ska tillämpas inom skogsbruket samt att poängtera skillnaden mellan en åtgärd som kan undvikas och en effekt som kan förhindras. Någon förändring i tillämpningen med anledning av denna ändring förutses inte.

Under arbetet har några frågeställningar identifierats som behöver utredas vidare efter detta projekts avslut. De viktigaste av dessa utestående frågeställningar är artskyddsförordningen och dess betydelse inom skogsbruket samt prioritering av hänsyn, vilka nämns ovan.

Arbetet har bedrivits i projektform inom myndigheten och med en intern styrgrupp. I arbetet har förutom projektdeltagarna ett antal resurspersoner varit knutna till projektet. För den interna förankringen har även interna seminarier ordnats samt att Forum för lag och för områdesskydd har fått ta del av arbetet och haft möjlighet att lämna synpunkter och bidra med erfarenheter.

En referensgrupp bestående av representanter från ett flertal myndigheter, intresseorganisationer och representanter från skogsnäringen, totalt 13 personer, har varit delaktiga genom att de löpande fått ta del av arbetet och haft möjlighet att lämna synpunkter vid arrangerade möten men även mellan dessa möten.

Projektet startades den 1 juli 2010 och förslag till nya föreskrifter och allmänna råd föredrogs för Skogsstyrelsens styrelse i månadsskiftet maj-juni 2011. Därefter kommunicerades förslagen med skogsintressenterna under sommaren med möjlighet att lämna synpunkter samt ett gemensamt möte den 30 augusti. Den 31 oktober föredrogs förslaget för Skogsstyrelsens styrelse som fattade beslut om uppdaterade föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL, vilka träder i kraft vid årsskiftet 2011-2012.

Bakgrund

Skogspolitiken

Grunderna för gällande skogspolitik beslutades av riksdagen 1993 (prop. 1992/93:226). En viktig förändring i den nya politiken var att två jämställda mål för skogspolitiken fastställdes; ett produktionsmål och ett miljömål.

Miljömålet innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma där ska ges förutsättningar att fortleva i livskraftiga bestånd. Hotade arter och ekosystem ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att de ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar.

Därutöver avreglerades politikområdet. Produktionsrelaterade bidrag avskaffades och skogsägarna fick i betydande omfattning en frihet under ansvar att själva bedriva ett långsiktigt hållbart skogsbruk.

Skogsbrukets sektorsansvar, lades fast 1988. Den generella principen om sektorsansvaret för naturmiljön preciserades genom 1991 års miljöpolitiska beslut. Av detta framgår att bland annat skogsbruket måste bygga principen om en god och långsiktig hushållning naturresurserna. Bevarandet av arter borde vara en angelägenhet för skogssektorn och inte ses som en separat naturvårdsfråga. Nyttjandet av skogen skulle präglas av mångbruk.

I regeringens proposition ”En skogspolitik i takt med tiden” (prop. 2007/08:108) bekräftades i stort inriktningen från 1993.

De nationella miljökvalitetsmålen

År 1999 antog riksdagen 15 nationella miljökvalitetsmål. Målen beskriver de egenskaper som vår natur- och kulturmiljö måste ha för att samhällsutvecklingen ska vara miljömässigt hållbar. I november 2005 lades ett 16:e miljökvalitetsmål ”Ett rikt växt- och djurliv” till de tidigare 15.

Ett av miljökvalitetsmålen, Levande skogar, berör i först hand skogen och skogsbruket. Flera av de andra har också starka kopplingar till skogen.

Förutom övergripande målformuleringar innehöll miljökvalitetsmålen även kvantifierade och tidssatta detaljmål, s.k. delmål. Huvuddelen av delmålen var satta till år 2010.

Under 2010 antog riksdagen propositionen ”Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete” (prop. 2009/10:155). Där angavs flera förändringar i systemet, bl.a. att delmålen försvinner och ersätts av s.k. etappmål. Arbetet att ta fram dessa, jämte preciseringar av miljökvalitetsmålen och strategier för det vidare arbetet pågår för närvarande.

Det skogliga regelverket

I och med 1993 års beslut förenklades skogsvårdslagen med avsikten att ge skogsägarna en större frihet, men också ett ökat ansvar för brukandet av skogarna. Genom avregleringen avsågs att alternativ till det traditionella skogsbruket skulle utvecklas och prövas, t.ex. via nya avverkningsformer och föröngsätgärder med syfte att bevara variationen och kontinuiteten i de skogliga ekosystemen och som tar hänsyn till skogens betydelse för landskapsbilden.

Lagen avsågs bli normbildande och verka förebyggande. Skogsvårdslagens produktionsinriktade delar avreglerades. För miljöfrågorna stärktes däremot de legala kraven, i huvudsak genom 30 § skogsvårdslagen.

Skogens alla funktioner som leverantör av förnybar råvara, som bas för sysselsättning, som livsmiljö för växter och djur, som källa för friluftsliv, som bärare av estetiska värden och kulturmiljövärden, som näringsmässig bas för renskötseln och som producent av bär, svamp och jaktbart ska beaktas vid hanteringen av skogsresurserna på all skogsmark och på skogliga impediment.

Att skogen ska skötas innebar att huvuddelen av skogsmark brukas genom ett aktivt skogsbruk som ska vara effektivt och ansvarsfullt.

Skogsvårdslagens bemyndigande att meddela föreskrifter om den hänsyn som ska tas i skogsbruket till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen utökades till att omfatta hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och trädsamlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

För att sanktion i någon form ska utdömas skulle (liksom tidigare) krävas att skogsvårdsmyndigheten via förbud eller föreläggande har angett vilken hänsyn som krävs. Detta motiverades av rättsäkerhets krav. Med hänsyn till den mångformighet som präglar förhållandena i skogsbruket bedömdes det alltför vanskligt att dra upp en skarp gräns mellan det tillåtna och det otillåtna.

Under rubriken det skogliga regelverket bör också nämnas miljöbalken och kulturminneslagen. Dessa lagar ska tillämpas parallellt med skogsvårdslagen, dvs en verksamhetsutövare får inte bryta mot någon av dem. De delar i miljöbalken som främst bör nämnas är de allmänna hänsynsreglerna i kapitel 2, reglerna om vattenverksamhet i kapitel 11, reglerna om samråd i kapitel 12 och regler om tillsyn i kapitel 26. Dessutom är det för Skogsstyrelsens del viktigt att ha kännedom om miljö kvalitetsnormer i kap 5, miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag i kap 6, skydd av områden kapitel 7, miljöfarlig verksamhet kapitel 9 och kapitel 31 om ersättning. Detta visar att en stor del av miljöbalken är direkt tillämplig inom skogssektorn. Flera av de kapitel som inte omnämnts här kan också, beroende på typ av verksamhet, komma att bli tillämpliga.

Skogsstyrelsen har tillsynsansvar för skogsbruksåtgärder som berör kulturlämningar om det inte är frågan om kulturlämningar som omfattas av kulturminneslagen, t ex fasta fornlämningar. Då är det länsstyrelsen som är tillsynsmyndighet.

Uppdraget

De nu gällande föreskrifterna och allmänna råden till 30 § skogsvårdslagen trädde i kraft 1994. Sedan 1994 har kunskapsläget förändrats liksom skogsbruket. Kunskapen och medvetenheten om tillämpningen av miljöbalken har också utvecklats. Skogsstyrelsen har dessutom haft ett antal regeringsuppdrag, framför allt avseende vattendirektivet och avseende stubbskörd, som resulterat i påpekanden om att föreskrifter och allmänna råd för 30 § SvL behöver ses över.

Det övergripande syftet med översynen har därför varit att uppdatera, komplettera och förtydliga föreskrifter och allmänna råd för 30 § SvL.

Av projektdirektivet framgår att vid arbetet med översynen ska strävan vara att åstadkomma så enkla och tydliga regler som möjligt samtidigt som reglerna både ska vara och upplevas som ändamålsenliga.

Vidare framgår att inom ramen för översynen ska särskilt beaktas hänsyn till vatten, rekommendationer för stubbskörd samt körskador och spridning av vissa ämnen i produktionshöjande syfte. Vidare anges att reglerna i större utsträckning än nu ska omfatta krav på dels hänsyn som syftar till att nyskapa miljövärden, dels hänsyn till sociala värden samt att erfarenheter från motsvarande regelverk i Finland och Norge ska inhämtas.

Inom de olika områdena finns angivet vad som särskilt ska ses över. Denna indelning baserades på de rubriker som finns i nu gällande föreskrifter och allmänna råd för 30 § SvL.

Arbetet har bedrivits i projektform. I projektdirektivet påtalas också vikten av att ta till vara de många erfarenheter som myndigheten fått under den ganska långa tidsperiod som hänsynsparagrafen, 30 § SvL, har funnits. Det poängteras också att det är viktigt med förankring både internt och externt och att synpunkter hämtas in.

Projektdirektivet återfinns i bilaga 1.

Författningsförslag och allmänna råd

Nu gällande	Remissförslag	Slutligt förslag
Allmänt <i>Föreskrifter</i> Dessa föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen gäller vid all skötsel av skog, även på mark som inte är skogsmark. Med uttrycket "skador skall undvikas eller begränsas" avses i föreskrifterna att skador skall undvikas helt, om det är möjligt inom ramen för intrångsbegränsningen, eller i annat fall begränsas så långt det är möjligt inom denna ram. Föreskrifterna gäller i det enskilda fallet i den utsträckning de inte är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras (intrångsbegränsning). Om det finns särskilda skäl, får skogsvårdsstyrelsen medge undantag från föreskrifterna. <i>Allmänna råd</i> Den markanvändning som avses i föreskrifterna ovan om intrångsbegränsning bör avse markanvändningen inom berörd del i enlighet med 31 kap. miljöbalken (1998:808). Kraven på hänsyn kan innebära att produktiva områden av liten ekonomisk betydelse undantas från skogsbruksåtgärder, t.ex.	Allmänt <i>Föreskrifter</i> Dessa föreskrifter om den hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen gäller vid <i>skogsbruksåtgärder</i>, även på mark som inte är skogsmark. Föreskrifterna gäller i det enskilda fallet i den utsträckning de inte är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras (intrångsbegränsning). <i>Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska förhindras eller begränsas.</i> <i>I 2 kapitlet miljöbalken finns allmänna hänsynsregler.</i> Skogsstyrelsen har meddelat allmänna råd (SKSFS 2007:3) för användning av kvävegödselmedel på skogsmark. <i>Dessa allmänna råd ska vara tillämpliga för såväl mineralgödsel som organiska gödselmedel samt vid spridning på torvmark.</i> Om det finns särskilda skäl, får Skogsstyrelsen medge undantag från föreskrifterna. <i>Allmänna råd</i> Den markanvändning som avses i föreskrifterna ovan om intrångsbegränsning bör avse markanvändningen inom berörd del i enlighet med 31 kap. miljöbalken (1998:808).	Allmänt <i>Föreskrifter</i> Dessa föreskrifter om den hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen gäller vid all skötsel av skog på mark som omfattas av skogsvårdslagen. Naturvårdens intressen innefattar här skyddet för djur- och växtliv, mark och vatten. Med uttrycket "skador ska förhindras eller begränsas" avses i föreskrifterna att skador ska <i>förhindras</i> helt, om det är möjligt utan att den pågående markanvändningen avsevärt försvåras, eller i annat fall begränsas så långt det är möjligt inom denna ram. <i>I 2 kapitlet miljöbalken finns allmänna hänsynsregler.</i> Om det finns särskilda skäl, får Skogsstyrelsen medge undantag från föreskrifterna. <i>Allmänna råd</i> Den markanvändning som avses i föreskrifterna ovan om intrångsbegränsning bör avse markanvändningen inom berörd del i enlighet med 31 kap. miljöbalken (1998:808).

föryngringsavverkning. Som sådana områden kan i normalfallen - beroende på virkesvärdet - anses skogsmark upp till 0,5 - 1,0 hektars storlek. När det finns möjligheter att i skogsskötseln efterlikna naturliga eller äldre kulturbetingade störningar i skogen, bör dessa möjligheter beaktas.	<i>Med naturvård bör även avses vattenvård.</i> <i>Med skogsbruksåtgärder bör även avses utläggning av avlägg, bas- och stickvägar.</i> <i>Den hänsyn i form av t ex kvarlämnande av träd, trädsmålingar och döda träd som tagits i samband med en skogsbruksåtgärd bör skyddas vid kommande åtgärder.</i>	<i>Med skötsel av skog bör avses avverkning, hyggesbehandling, beståndsanläggning, beståndsvård, uttag av skogsbränsle, skogsbil- och traktorvägar, bas- och stickvägar, skogsgödsling, skogsmarkskalkning, avlägg och andra skogsbruksåtgärder.</i> <i>Den hänsyn i form av t ex kvarlämnande träd, trädsmålingar och döda träd som tagits i samband med skötsel av skog bör skyddas vid kommande åtgärder.</i> När det finns möjligheter att i skogsskötseln efterlikna naturliga eller äldre kulturbetingade störningar i skogen, bör dessa möjligheter beaktas. Skogsstyrelsen har meddelat allmänna råd (SKSFS 2007:3) för användning av kvävegödselmedel på skogsmark. Dessa allmänna råd bör vara tillämpliga för såväl mineralgödsel som organiska gödselmedel.
		Prioritering av hänsyn (Endast ny rubrik, nu gällande föreskrifter gäller)
Trädslagsblandning <i>Föreskrifter</i> Vid skötseln av barrträd ska inslag av lövträd behållas, om växtplatsen är lämplig för sådana träd.	Trädslagsblandning <i>Föreskrifter</i> Vid skogsbruksåtgärder ska inslag av för växtplatsens naturligt förekommande trädslag behållas. Om inslag av vissa sådana inte finns ska eftersträvas att skapa sådana. <i>Allmänna råd</i> <i>Inslag av naturligt förekommande trädslag kan skapas genom att utnyttja befintligt uppslag av föryngring där förhållandena är gynnsamma för detta, exempelvis i fuktiga partier och i zoner mot impediment, vatten, jordbruksmark och bebyggelse.</i>	Trädslagsblandning <i>Föreskrifter</i> Vid skötsel av skog ska inslag av växtplatsens naturligt förekommande trädslag behållas och ges förutsättningar att utvecklas väl. Om förekomsten av vissa sådana trädslag är obetydlig, ska ett ökat inslag eftersträvas. <i>Allmänna råd</i> <i>Inslag av naturligt förekommande trädslag kan ökas genom att utnyttja och vårda befintligt uppslag av föryngring, särskilt där förhållandena är gynnsamma för detta, exempelvis i fuktiga partier och i zoner mot impediment, vatten, jordbruksmark och bebyggelse.</i>

Träd, trädssamlingar och döda träd <i>Föreskrifter</i> Vid all avverkning skall av hänsyn till växt- och djurlivet, kulturmiljön och landskapsbilden buskar och enstaka träd eller trädssamlingar lämnas kvar. När det finns grova lövträd, ovanliga trädslag, träd av mycket hög ålder, döende och döda träd, hålträd, boträd och träd som kan utvecklas till boträd samt kulturpåverkade träd, skall i första hand sådana träd lämnas kvar. <i>Allmänna råd</i> Exempel på träd, buskar och döda träd som bör lämnas kvar är; - äldre vindfällan, högstubbar och torrakor, - äldre träd invid myrstackar, stenmurar, hägnader, ägogränser och i rösen - bärande träd, vårdträd samt träd som tidigare hamlats liksom äldre vidkroniga träd i igenvuxna kulturmarker, - träd med spår av äldre kultur, t.ex. träd med ristningar, - äldre lövträd i barrskog såsom ek, bok, sälg, asp och vårtbjörk, - hassel och lind - ovanliga träd och buskar, t.ex. idegran, lundalm, vresalm, getapel, tibast och trädformig hagtorn - genetiskt märkliga träd, t.ex. ormgran och flikbladig björk, - växtgeografiskt märkliga förekomster eller utposter av träd,	Träd, trädssamlingar och döda träd <i>Föreskrifter</i> Vid <i>skogsbruksåtgärder</i> ska av hänsyn till växt- och djurlivet, kulturmiljön och landskapsbilden buskar och enstaka träd, trädssamlingar, vindfällan och döda träd eller <i>högstubbar</i> lämnas kvar och oskadade. Vid <i>föryngringsavverkning</i> ska, när <i>främmande trädslag</i> avses användas vid föryngring, trädssamlingar och enstaka äldre, grövre träd av inhemska trädslag sparas för att ingå i det nya beståndet. <i>Allmänna råd</i> Exempel på träd, buskar och döda träd som bör lämnas kvar är; - äldre vindfällan, högstubbar och torrakor, - äldre träd invid ägogränser - äldre lövträd i barrskog såsom ek, bok, asp, sälg och vårtbjörk, - hassel, lind och <i>alm</i> - ovanliga träd och buskar, t.ex. idegran, lundalm, vresalm, getapel, tibast och trädformig hagtorn - genetiskt märkliga träd, t.ex. ormgran och flikbladig björk, - <i>levande eller döda träd, stubbar och lågor med spår av äldre bränder</i> - biologiskt värdefulla träd med koppling till tidigare trädgeneration ex gamla tallar, granar, lövträd eller som kan utgöra växtplats för skyddsvärda arter, - bärande träd, vårdträd, kulturväxter som t.ex. träd och buskar till prydnad och hushållning samt träd som tidigare hamlats liksom äldre vidkroniga träd i igenvuxna kultur-	Träd, trädssamlingar och döda träd <i>Föreskrifter</i> Vid all avverkning ska av hänsyn till växt- och djurlivet, kulturmiljön och landskapsbilden buskar och enstaka träd, trädssamlingar och döda träd lämnas kvar. När det finns grova lövträd, ovanliga trädslag, träd av mycket hög ålder, döende och döda träd, hålträd, boträd och träd som är särskilt lämpade att utvecklas till boträd samt kulturpåverkade träd, ska i första hand sådana träd lämnas kvar. (Flyttas tillbaka till 7 §) <i>Allmänna råd</i> Exempel på träd, buskar och döda träd som bör lämnas kvar är; - äldre vindfällan, högstubbar och torrakor, - äldre träd invid ägogränser och myrstackar, - äldre lövträd i barrskog som t.ex. ek, bok, asp, sälg och <i>björk</i>, - hassel, lind, <i>lön</i>n, <i>ask</i> och <i>alm</i> - ovanliga träd och buskar, t.ex. idegran, lundalm, vresalm, getapel, tibast och hagtorn, - genetiskt märkliga träd, t.ex. ormgran och flikbladig björk, - <i>levande eller döda träd, stubbar och lågor med öppna brandljud</i>, - biologiskt värdefulla träd som kan utgöra livsmiljö eller boplats för skyddsvärda arter och med koppling till tidigare trädgeneration t. ex. gamla tallar, granar och lövträd , - bärande träd, vårdträd, kulturväxter som t.ex. träd och buskar till prydnad och hushållning samt träd som tidigare hamlats liksom äldre vidkroniga träd i igenvuxna kulturmarker, samt
--	---	--

Buskar, träd, trädssamlingar, döda träd och vindfällan som lämnats kvar vid avverkningen bör så långt som möjligt skyddas vid följande skogsvårdsåtgärder. Inom områden som inte påverkats av kalavverkning och som därför varit kontinuerligt trädbevuxna under flera trädgenerationer bör buskar och träd eller trädssamlingar lämnas kvar så att den ekologiska kontinuiteten så långt som möjligt bevaras. Exempel på sådana områden kan vara sumpskogar, ädellövskogar.	marker, - träd med spår av äldre kultur, t.ex. träd med ristningar, barktäkt och katade träd. <i>Trädssamlingar bör lämnas i anslutning till t.ex. impediment, vattendrag och hänsynskrävande biotoper.</i> <i>Om träd med höga värden berörs av skogsbruksåtgärder bör trädgrupperna sparas intill träden för att minska risken för stormfällning.</i> Inom områden som inte påverkats av skogsbruksåtgärder och som därför varit kontinuerligt trädbevuxna under flera trädgenerationer bör buskar och träd eller trädssamlingar lämnas kvar så att den ekologiska kontinuiteten så långt som möjligt bevaras.	- träd med <i>namn, tradition och/eller</i> spår av äldre kultur, t.ex. träd med ristningar eller barktäkt <i>Framtida miljövärden kan utvecklas och främjas genom att koncentrera åtgärder som högkapning, stamläggning och ringbarkning samt genom att ställa träd gruppvis på utvalda utvecklings- eller hänsynsytor.</i> <i>När trädgrupper lämnas på hyggesytan bör de för att minska risken för stormfällning efter avverkning i möjligaste mån sparas intill stormkänsliga träd med höga värden.</i> Inom områden som inte påverkats av kalavverkning och som därför varit kontinuerligt trädbevuxna under flera trädgenerationer bör buskar och träd eller trädssamlingar lämnas kvar på så sätt att den ekologiska kontinuiteten så långt som möjligt bevaras.
Hyggen <i>Föreskrifter</i> Hyggens storlek och form ska anpassas till natur- och kulturmiljön. En begränsning av hyggens storlek ska eftersträvas. <i>Allmänna råd</i> Anpassningen av ett hygges storlek och form bör ske bl.a. till omgivande skog, terrängförhållanden och bebyggelse. Storleken är även beroende av i vilken utsträckning träd och trädssamlingar lämnas kvar på hygget. Mellan två större hyggen inom en brukningsenhet bör det finnas skog som utgör minst en behandlingsenhet eller ett större skogklätt impediment. I annat fall bör ett nytt hygge inte tas upp förrän skogen på det äldre hygget lämnat plantskogsstadiet. Anpassningen till	Hyggen <i>Föreskrifter</i> Hyggens storlek och <i>utläggning</i> ska anpassas till natur- och kulturmiljön. En begränsning av hyggens storlek ska eftersträvas. <i>Allmänna råd</i> Anpassningen av ett hygges storlek och utläggning bör ske bl.a. till omgivande skog, <i>markegenskaper, hydrologi, terrängförhållanden och rekreativvärden. På finjordsrika marker, vid kraftig lutning eller på blöta/fuktiga marker bör mindre hyggen eftersträvas.</i> Storleken är även beroende av i vilken utsträckning träd och trädssamlingar lämnas kvar på hygget. Mellan två större hyggen inom en brukningsenhet bör det finnas skog som utgör minst en behandlingsenhet eller ett större skogklätt impediment. I annat fall bör ett nytt hygge inte tas upp förrän skogen på det äldre hygget lämnat plantskogsstadiet.	Hyggen <i>Föreskrifter</i> Hyggens storlek och <i>utläggning</i> ska anpassas till natur- och kulturmiljön. En begränsning av hyggens storlek ska eftersträvas. <i>Allmänna råd</i> Anpassningen av ett hygges storlek och utläggning bör ske bl.a. med hänsyn till omgivande skog, <i>markegenskaper, hydrologi, terrängförhållanden och rekreativvärden. På finjordsrika marker, vid kraftig lutning eller på blöta/fuktiga marker bör mindre hyggen eftersträvas.</i> Storleken är även beroende av i vilken utsträckning träd och trädssamlingar lämnas kvar på hygget. Mellan två större hyggen inom en brukningsenhet bör det finnas skog som utgör minst en behandlingsenhet eller ett större skogklätt impediment. I annat fall bör ett nytt hygge inte tas upp förrän skogen på det äldre hygget lämnat plantskogsstadiet. Anpassningen till natur- och kulturmiljön

natur- och kulturmiljön underlättas vid samverkan över fastighetsgränserna. Nära tätorter och i skärgårdar är det särskilt angeläget att hyggesstorleken begränsas.	Anpassningen till natur- och kulturmiljön underlättas vid samverkan över fastighetsgränserna. Nära tätorter och i skärgårdar är det särskilt angeläget att hyggesstorleken begränsas.	underlättas vid samverkan över fastighetsgränserna. Nära tätorter och i skärgårdar är det särskilt angeläget att hyggesstorleken begränsas.
Skogsbilvägar <i>Föreskrifter</i> (Denna text fanns tidigare som allmänt råd till 17 §) När skogsbilvägar byggs, skall skador undvikas eller begränsas på natur- och kulturmiljön. <i>Allmänna råd</i> Skogsbilvägnätet bör ges en sådan utformning att det inte blir onödigt tätt. Detta kan ofta åstadkommas genom att vägar samordnas över fastighetsgränser och genom att de inpassas i vägnätsplaner. Vid planeringen bör alternativa vägsträckningar övervägas. Sträckningen bör anpassas till terrängen. Väggtan bör inte göras bredare än nödvändigt. Vägens skärningsslänter och bankhöjder bör begränsas. Vägar bör inte anläggas i direkt anslutning till sjöstränder och vattendrag. Vägtrummor bör läggas så, att vandringshinder för vattenlevande djur undviks.	Skogsbilvägar och traktorvägar <i>Föreskrifter</i> <i>Med skogsbilväg avses en väg huvudsakligen avsedd för skogsbrukets behov där virkestransport kan ske med lastbil.</i> <i>Med traktorväg avses en iordningställd väg av varaktig beskaffenhet huvudsakligen avsedd för skogsbrukets behov där virkestransport kan ske med terränggående motorfordon, men inte med lastbil.</i> <i>Passager över vattendrag ska utformas så att vandringshinder för vattenlevande organismer inte uppstår och att vattendraget behåller sin naturliga botten.</i> <i>Vägdiken ska utformas så att de inte ansluter direkt till vattendrag eller sjö</i> <i>Allmänna råd</i> Skogsbilvägar bör samordnas över fastighetsgränser. Vid planeringen bör flera alternativa vägsträckningar övervägas. Sträckningen bör anpassas till terrängen. Väggtan bör inte göras bredare än nödvändigt. Vägens skärningsslänter och bankhöjder bör begränsas. Vägar bör inte anläggas i direkt anslutning till sjöstränder, vattendrag, hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och stigar. Grävning i våtmark bör undvikas.	Skogsbilvägar och traktorvägar <i>Föreskrifter</i> <i>Med skogsbilväg avses här en väg huvudsakligen avsedd för skogsbrukets behov där virkestransport kan ske med lastbil.</i> <i>Med traktorväg avses här en iordningställd väg av varaktig beskaffenhet huvudsakligen avsedd för skogsbrukets behov där virkestransport kan ske med terränggående motorfordon, men inte med lastbil.</i> När skogsbilvägar och traktorvägar byggs, ska skador förhindras eller begränsas på natur- och kulturmiljön. <i>Passager över vattendrag ska utformas så att vandringshinder för vattenlevande organismer inte uppstår och att vattendraget behåller sin naturliga botten.</i> <i>Regler om vattenverksamhet finns i 11 kap miljöbalken.</i> <i>Vägdiken ska utformas så att de inte ansluter direkt till vattendrag eller sjö, eller åtgärder vidtas så att skadlig slamtransport förhindras.</i> <i>Allmänna råd</i> Skogsbilvägar bör samordnas över fastighetsgränser. Vid planeringen bör flera alternativa vägsträckningar övervägas. Sträckningen bör anpassas till terrängen. Väggtan bör inte göras bredare än nödvändigt. Vägens skärningsslänter och bankhöjder bör begränsas. Vägar bör inte anläggas i direkt anslutning till sjöstränder, vattendrag, hänsynskrävande biotoper, kulturlämningar och allmänt nyttjade stigar. Grävning i våtmark bör undvikas.

Hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer i skogen <i>Föreskrifter</i> Skador till följd av skogsbruksåtgärder skall undvikas eller begränsas i och invid hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer i skogen. För biotoper och kulturmiljöer som omfattas av 7 kap. miljöbalken (1998:808) respektive 2 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. gäller de nämnda bestämmelserna i stället för dessa föreskrifter. <i>Allmänna råd</i> Exempel på vad som kan vara hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer i skogen är - örtrika områden längs dråg, bäckar, åar och andra vattendrag, - raviner, klyftor och blockmarker samt berg- och rasbranter, - områden vid källor och källpåverkad mark, - kärr och småvatten, - strand- och sumpskogar med naturskogskaraktär, - tidigare åkerholmar som ingår i skogsmark, - äldre skog på uddar och mindre öar i hav, sjöar, vattendrag och myrmarker, - övergivna torpställen med inägomark, förvildade trädgårdar, och fåbodal-lar, - äldre lövträdsbestånd med stor mängd död ved, - igenvuxna hagmarker och lövängar som varit träd-	Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar <i>Föreskrifter</i> Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska <i>förhindras</i> eller begränsas i och invid hänsynskrävande biotoper, <i>kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar</i> i skogen. För biotoper och kulturmiljöer som omfattas av 7 kap. miljöbalken (1998:808) respektive 2 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. gäller de nämnda bestämmelserna i stället för dessa föreskrifter. <i>Allmänna råd</i> Exempel på vad som kan vara hänsynskrävande biotoper, <i>kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar</i> i skogen är - områden längs dråg, bäckar, åar och andra vattendrag, - kärr och småvatten - områden vid källor och källpåverkad mark, - strand- och sumpskogar med naturskogskaraktär, - äldre skog på uddar och mindre öar i hav, sjöar, vattendrag och myrmarker, - raviner, klyftor och blockmarker samt berg- och rasbranter, - äldre hällmarksskog, - urskogsrester, - yngre brandfält, - äldre lövträdsbestånd och barrskog med stor mängd död ved, - äldre bestånd på <i>sand- och grus- och kalkrika</i> marker, - äldre hassellundar, - tidigare åkerholmar som ingår	Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar <i>Föreskrifter</i> Vid all skötsel av skog ska skador i och invid hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och <i>kulturlämningar</i> i skogen förhindras eller begränsas. För biotoper och kulturmiljöer (fasta fornlämningar) som omfattas av 7 kap. miljöbalken (1998:808) respektive 2 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. gäller nämnda bestämmelserna i stället för dessa föreskrifter. <i>Allmänna råd</i> Exempel på vad som kan vara hänsynskrävande biotoper i skogen är - örtrika områden längs dråg, bäckar, åar och andra vattendrag, - kärr och småvatten - områden vid källor och källpåverkad mark, - strand- och sumpskogar med naturskogskaraktär, - äldre skog på uddar och mindre öar i hav, sjöar, vattendrag och myrmarker, - raviner, klyftor och blockmarker samt berg- och rasbranter, - äldre hällmarksskog, - urskogsrester, - yngre brandfält, - äldre <i>trädbestånd</i> med <i>påtagligt</i> stor mängd <i>hänglav</i> eller död ved, - örtrika bestånd på kalkrika marker, - äldre hassellundar, - tidigare åkerholmar som ingår i skogsmark,
--	--	---

bevuxna under flera träd-generationer, - äldre hassellundar, - äldre skogsbeten med gruppställda träd och gläntor, - urskogsrester, - yngre brandfält, - äldre hållmarksskog, - örtrika bestånd på kalkrika marker, - kvarnar, sågar och anordningar för flottning vid vattendrag, - odlingsrösen, stenmurar och äldre brukningsvägar, - kolbottnar och tjärframställningsplatser, - slåttermyrar och översilningsängar inklusive dämmen och kanaler, - renvallar och samevisten	i skogsmark, - äldre skogsbeten med gruppställda träd och gläntor, - igenvuxna hagmarker och lövängar som varit trädbevuxna under flera trädgenerationer, - slåttermyrar och översilningsängar inklusive dämmen och kanaler, - husgrunder, övergivna torpställen med inägomark, förvildade trädgårdar och fäbodvallar, - röjningsrösen, stenmurar och äldre färdvägar, stigar med namn och tradition samt rösningar och ristningar, - kvarnar, sågar, smedjor och anordningar för flottning vid vattendrag, - kolningsanläggningar och tjärframställningsplatser, - övriga kulturhistoriska lämningar efter renskötsel. Övriga kulturhistoriska lämningar bör värnas. Träd som på grund av vidtagna skogsbruksåtgärder riskerar att falla och därmed orsaka skador bör tas bort från lämningarna. Markberedning och körning bör ske så att övriga kulturhistoriska lämningar inte skadas.	- brynmiljöer i anslutning till öppen jordbruksmark - äldre skogsbeten, samt - igenvuxna hagmarker och lövängar som varit trädbevuxna under flera trädgenerationer. Med kulturmiljö bör här avses en miljö som historiskt påverkats av människan. Kulturmiljön kan innefatta både enskilda objekt såväl som stora landskapsavsnitt och utgör en del av kulturarvet. Med kulturlämning bör här avses väl avgränsade lämningar efter människors verksamhet som inte bedöms som fasta fornlämningar, vilka även kan benämnas som övriga kulturhistoriska lämningar. Exempel på vad som kan vara kulturmiljöer och kulturlämningar i skogen är - slåttermyrar och översilningsängar inklusive dämmen och kanaler, - husgrunder, övergivna torpställen med inägomark, förvildade trädgårdar och fäbodvallar, - röjningsrösen, stenmurar och äldre färdvägar, stigar med namn och tradition samt rösningar och ristningar, - kvarnar, sågar, smedjor och anordningar för flottning vid vattendrag, - kolningsanläggningar och tjärframställningsplatser, samt - kulturlämningar efter äldre tiders renskötsel. Träd som på grund av vidtagen skötsel av skog riskerar att falla och därmed orsaka skador bör tas bort från kulturlämningar såvida dessa träd inte har höga naturvärden. Stubbskörd bör inte ske i och invid hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar.
---	---	--

		Växt- och djurarter (Inga förändringar föreslås)
Skyddszoner <i>Föreskrift</i> Skyddszoner med träd och buskar ska lämnas kvar mot skogliga impediment, utmed hav, sjöar, vattendrag och öppen jordbruksmark samt vid bebyggelse i sådan utsträckning som behövs av hänsyn till växt- och djurlivet, kulturmiljön och landskapsbilden. Vid skogsplantering på nedlagd jordbruksmark ska en skyddszon utmed sjöar, vattendrag och öppen jordbruksmark samt vid bebyggelse lämnas oplanterad eller planteras med lövträd. <i>Allmänna råd</i>	Skyddszoner <i>Föreskrift</i> <i>Med skyddszoner avses här ett område i anslutning till impediment, sjöar, hav, vattendrag, hänsynskrävande biotoper, övriga kulturhistoriska lämningar, risbon och boplatser för störningskänsliga arter samt öppen jordbruksmark och bebyggelse som förhindrar eller begränsar negativ inverkan av skogsbruksåtgärder på miljöerna.</i> Skyddszoner med träd och buskar ska lämnas kvar vid <i>skogsbruksåtgärder</i> i sådan utsträckning som behövs av hänsyn till växt- och djurlivet, <i>vattenkvalitet</i>, kulturmiljön och landskapsbilden. Vid skogsplantering ska en skyddszon utmed sjöar, vattendrag, <i>kulturmiljöer</i> och öppen jordbruksmark samt bebyggelse lämnas oplanterad eller planteras med lövträd. <i>Allmänna råd</i> <i>För exempel på miljöer som kräver skyddszoner hänvisas till allmänna råd för Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar.</i> <i>Utformning av skyddszoner med hänsyn till vattenkvalitet samt växt och djurliv i hav, sjöar, vattendrag, samt blöta marker, t ex våtmarker och myrar bör ske utifrån:</i> • <i>Områdets känslighet för störning</i> • <i>Områdets potential att restaureras</i> • <i>Områdets känslighet för exponering (ljus, vind, temperatur)</i>	Skyddszoner <i>Föreskrift</i> <i>Med skyddszoner avses här ett område som behövs för att förhindra eller begränsa skadlig inverkan på angränsande miljöer vid skötsel av skog.</i> Skyddszoner med träd och buskar ska lämnas kvar vid <i>skötsel av skog</i> i sådan utsträckning som behövs av hänsyn till växt- och djurliv, <i>vattenkvalitet</i>, kulturmiljö, kulturlämningar och landskapsbild. Vid skogsplantering på nedlagd jordbruksmark ska en skyddszon utmed sjöar, vattendrag, <i>kulturmiljöer</i> och öppen jordbruksmark samt bebyggelse lämnas oplanterad eller planteras med lövträd. <i>Allmänna råd</i> <i>Exempel på miljöer som kan behöva skyddszoner är områden med hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar.</i> <i>Utformning av skyddszoner med hänsyn till vattenkvalitet samt växt- och djurliv i och kring hav, sjöar, vattendrag, samt blöta marker, t ex våtmarker och myrar bör ske utifrån arters känslighet och behov samt mark- och vattenförhållanden. Detta kan t ex ske genom att vegetation lämnas för att bibehålla beskuggning och näringsupptag samt stabilisering av mark.</i> <i>I de fall skyddszoner utformas med hänsyn till rekreation och friluftsliv bör det ske utifrån upplevelsevärden och med utgångspunkt från de aktiviteter som bedrivs.</i>

	• <i>Textur(finkornigare material ökar erosionsrisken och kräver bredare zon)</i> • <i>Marklutning(ökad lutning ökar avrinningshastigheten och erosionsrisken och kräver bredare zon)</i> • <i>Jordart (högt innehåll av näring/humus kräver bredare zon)</i> • <i>Nederbörd och deposition(hög avrinning och risk för läckage/erosion av näring, slam och humus och tungmetaller kräver bredare zon)</i> • <i>Hydrologi och markfuktighet(blöt mark ökar risken för spårbildning, ändrad hydrologi och kompaktering och kräver bredare zon)</i> <i>Utformning av skyddszoner med hänsyn till växt och djurliv på fastmark bör ske utifrån enskilda arters eller miljöers egenskaper t ex genom att säkerställa beskuggning eller solinstrålning, samt att motverka kanteffekter.</i> <i>Utformning av skyddszoner med hänsyn till kulturmiljöer bör ske utifrån t ex upplevelsevärde av kulturmiljön, t ex genom att barrträd huggs bort och att äldre lövträd eller bärande träd sparas.</i>	<i>Utformning av skyddszoner med hänsyn till växt- och djurliv på fastmark, såsom t ex ravinmiljöer och risbon, bör ske utifrån arters eller miljöers egenskaper t ex genom att säkerställa beskuggning eller solinstrålning, samt att motverka kanteffekter.</i> <i>Utformning av skyddszoner med hänsyn till kulturmiljöer och kulturlämningar bör ske utifrån t ex det biologiska kulturarvet och/eller upplevelsevärde. Detta kan t ex ske genom att äldre för miljön värdefulla barr- och lövträd eller bärande träd sparas.</i> <i>I anslutning till hav, sjöar, vattendrag och fuktiga miljöer samt kulturmiljöer jordbruksmark och bebyggelse kan utvecklande av miljövärden ske. Vid föryngringsavverkning mot vatten kan detta ske genom t ex att skyddszonen efter avverkning lämnas oplanterad alternativt planteras med trädslag som bevarar eller utvecklar natur- eller kulturmiljövärden.</i> <i>I samband med röjning kan det ske t ex genom att barrträd röjs bort för att gynna lövträd och buskar och i gallring kan det ske t ex genom luckhuggning för att gynna ett lövuppslag. Syftet bör vara att på sikt erhålla en olikåldrig flerskiktad zon mot vatten, med för växtplatsen lämplig art-sammansättning.</i>
--	--	--

		<i>I anslutning till t ex kulturmiljöer, jordbruksmark eller bebyggelse kan det ske t ex genom plantering av för lokalen lämpliga trädslag, samt röjning och gallring för att öppna upp och släppa in ljus. Grova träd, lövträd, samt bärande träd och buskar bör gynnas.</i>
Skador på mark och i vatten Föreskrift Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska undvikas eller begränsas på mark och i vatten. Vid avverkning ska näringsläckage till sjöar och vattendrag begränsas. Framkomligheten på allmänt nyttjade stigar, stigar av kulturhistoriskt intresse samt permanenta spår och leder får inte försvåras genom att avverkningsrester lämnas eller genom att körskador förorsakas. Markberedning och plantering får inte utföras på sådana stigar och leder. När skogsgödsling, skogsmarks-kalkning, vitaliseringsgödsling, kompensationsgödsling eller spridning av bekämpningsmedel utförs, ska det ske så att skador på miljön undviks eller begränsas. När träddeklar utöver stamvirket tas ut ur skogen ska, när så erfordras, åtgärder vidtas före, i samband med eller efter uttaget så att skador inte uppstår på skogsmarkens långsiktiga näringsbalans.	Mark och vatten Föreskrift Allmänt Vid skogsbruksåtgärder ska näringsläckage begränsas, <i>slam- och humustransport</i> till sjöar och vattendrag förhindras och åtgärderna får inte försämra vattenkvaliteten. Vid användning av bekämpningsmedel, drivmedel eller oljor ska det ske så att skador på miljön förhindras. Kvävegödsling <i>De i Skogsstyrelsens allmänna råd (SKSFS 2007:3) för användning av kvävegödselmedel på skogsmark angivna maxgivor för angivna zoner, gäller oavsett val av gödselmedel givor gödslingsintervall, eller syfte med spridningen.</i> Skogsbränsleuttag och näringskompensation När träddeklar utöver stamvirket tas ut ur skogen ska åtgärder vid behov vidtas så att skador inte uppstår på skogsmarkens långsiktiga buffringsförmåga mot förurning. Tillförsel av tungmetaller och andra skadliga ämnen får inte överstiga det som förs bort vid uttag av biomassa.	Mark och vatten Föreskrift Allmänt Skador till följd av skötsel av skog ska förhindras eller begränsas på mark och vatten. Vid skötsel av skog ska skadligt näringsläckage och skadlig <i>slamtransport</i> till sjöar och vattendrag förhindras och vattenkvaliteten bibehållas eller förbättras. Vid användning av bekämpningsmedel, drivmedel eller oljor ska det ske så att skador på miljön förhindras. Framkomligheten på allmänt nyttjade stigar, stigar av kulturhistoriskt intresse samt permanenta spår och leder får inte försvåras genom att <i>röjnings-, hyggesrensningss-</i> eller avverkningsrester lämnas eller att körskador förorsakas. Markberedning och plantering får inte utföras på sådana stigar och leder. Kvävegödsling När skogsgödsling utförs ska det ske så att skador på mark och vatten begränsas. Skogsbränsleuttag och näringskompensation När träddeklar utöver stamvirket tas ut ur skogen ska åtgärder vid behov vidtas så att skador inte uppstår på skogsmarkens långsiktiga näringsbalans och buffringsförmåga mot förurning. Stubbskörd får inte ske i skyddszoner mot sjöar och vattendrag.

<i>Allmänna råd</i> Näringsläckage kan begränsas om det vid avverkning i anslutning till sjöar och vattendrag sparas kantzoner med träd och buskar. Stor försiktighet bör iakttas vid användning av drivmedel och oljor i skogen. I barrskog kan skador på näringsbalansen vid uttag av träddelar utöver stamvirke begränsas om merparten av barren lämnas kvar, så jämnt spridda som möjligt över det avverkade området. Ovan	Körning och markberedning <i>Körning och markberedning får inte ske på våtmark under blöta och otjälade förhållanden så att markskador uppstår.</i> <i>Körning får inte ske i skyddszoner mot sjöar och vattendrag så att markskador uppstår.</i> Diken <i>Diken ska avslutas innan de når sjöar och vattendrag. Rensning av diken ska ske så att det inte ger markskador i anslutning till diket.</i> <i>Bestämmelser om dikesrensning finns i 11 kap 15 § miljöbalken.</i> <i>Med skyddsdikning avses vad som framgår av 14 § skogsvårdslagen.</i> <i>Allmänna råd</i> Allmänt <i>För beskrivning av skyddszoner, se föreskrifter och allmänna råd om skyddszoner samt motsvarande för nyskapande.</i> Kvävegödsling <i>Gödselmedlets innehåll av näring samt tungmetaller och andra skadliga ämnen bör finnas dokumenterade genom t ex ett analysprotokoll.</i>	Terrängkörning och markberedning <i>Allvarliga körskador ska förhindras.</i> <i>Markberedning som orsakar skador ska inte ske i skyddszoner mot sjöar, vattendrag och våtmarker.</i> <i>Markberedning ska ske så att kulturlämnningar, allmänt nyttjade stigar samt permanenta spår och leder inte skadas.</i> Diken <i>Rensning av diken samt skydds diken ska avslutas innan de når sjöar och vattendrag eller åtgärder vidtas så att skadlig slamtransport förhindras.</i> <i>Bestämmelser om dikesrensning finns i 11 kap 15 § miljöbalken.</i> <i>Med skyddsdikning avses vad som framgår av 14 § skogsvårdslagen.</i> <i>Allmänna råd</i> Allmänt <i>För beskrivning av skyddszoner, se föreskrifter och allmänna råd om skyddszoner.</i> <i>Med bibehållen eller förbättrad vattenkvalitet bör avses sådana fall där de av vattenmyndigheterna fastställda miljökvälighetsnormerna för vatten följs.</i> <i>Vid användning av ämnen för produktionshöjning eller kompensation av biomassauttag bör inte tillförsel av tungmetaller och andra skadliga ämnen överstiga det som normalt förs bort vid uttag av biomassa.</i> Kvävegödsling <i>Vid användning av alternativa kvävegödselmedel som t ex avloppsslam från reningsverk bör innehållet av näring samt tungmetaller och andra skadliga ämnen finnas dokumenterade genom t ex ett analysprotokoll.</i>
--	--	---

nämnda skador kan även undvikas eller begränsas genom tillförsel av mineralnäring (t.ex. aska). Utan tillförsel av mineralnäring bör uttag inte ske mer än en gång under ett bestånds omloppstid. Omskrivet Vidare bör uttag inte ske på starkt försurade marker utan tillförsel av mineralnäring. På marker med hög kvävebelastning kan uttaget även omfatta barren, under förutsättning att tillförsel av mineralnäring sker. Utan tillförsel av mineralnäring bör uttag inte ske på torvmarker. Vid användande av aska vid vitaliseringsgödsling och kompensationsgödsling bör, för att undvika eller begränsa skador på miljön, askans mängd, form och sammansättning samt tidpunkt för åtgärder väljas så att kväveutlakning och förluster av tillförd näring begränsas. Exempelvis bör askan ha sitt ursprung i biobränsle samt vara stabiliserad och långsamlös. Omskrivet Dessutom bör den totala tillförseln av skadliga ämnen (t.ex. tungmetaller) under ett bestånds omloppstid inte överstiga den bortförsel av sådana ämnen som sker genom det totala biomassauttaget. Vid kompensationsgödsling bör sammantaget under ett bestånds omloppstid inte mer än 3 ton aska TS (torrsubstans) tillföras per hektar. Omskrivet Skogsstyrelsen har meddelat allmänna råd (SKSFS 2007:3) för	Skogsbränsleuttag och näringskompensation Tillförsel av mineralnäring, t ex aska, bör ske som <i>kompensation</i> vid uttag av träddeklar utöver stamvirke, <i>motsvarande mer än ett halvt ton torrsubstans ren ohärdad aska, per hektar och omloppstid.</i> Uttag bör inte ske på starkt försurade marker <i>eller på torvmarker som används för skogsproduktion utan tillförsel av mineralnäring.</i> Vid användande av aska som näringskompenserande åtgärd bör askans mängd, form och sammansättning samt tidpunkt för <i>åtgärden</i> väljas så att kväveutlakning och förluster av tillförd näring begränsas. Askan bör ha sitt ursprung i <i>skogsbränsle</i>, samt vara stabiliserad och långsamlös. <i>Innehåll av näring samt tungmetaller och andra skadliga ämnen bör finnas dokumenterade genom t ex ett analysprotokoll.</i> Oavsett syfte bör inte mer än 3 ton aska TS spridas per hektar och 10-års period. <i>Sammantaget under ett bestånds omloppstid bör inte mer än 6 ton aska TS (torrsubstans) tillföras per hektar.</i> Näringskompenserande åtgärder bör inte ske närmare än 25 m mot sjöar, vattendrag, våtmarker, hänsynskrävande biotoper och tomtmark. Uttag av skogsbränsle liksom näringskompenserande åtgärder bör dokumenteras på fastighetsnivå. Näringskompensation bör dessutom inte påverka kulturlager, d v s av mänsklig verksamhet avsatta lager som kan innehålla föremål och redskap Stubbskörd bör inte ske på blöt eller fuktig mark, finjordsrik mark, vid kraftig marklutning eller i skyddszoner mot sjöar och vattendrag. Åtgärden bör inte heller ske i anslutning till vattentäcker och stigar eller i och invid hänsynskrävande biotoper. Stubbar bör inte skördas i eller invid basvägar. Stubbskörd bör om möjligt integreras med markbehandling för att minska markstörningen.	Skogsbränsleuttag och näringskompensation Tillförsel av mineralnäring, t ex aska, bör ske som <i>kompensation</i> vid uttag av träddeklar utöver stamvirke, <i>motsvarande mer än ett halvt ton torrsubstans ren ohärdad aska, per hektar och omloppstid.</i> Undantag kan göras om uttaget genomförs inom ett avrinningsområde där uttag av avverkningsrester endast kan överstiga ett halvt ton aska på en liten andel av arealen. Uttag bör inte ske på starkt försurade marker eller på torvmarker som används för skogsproduktion utan tillförsel av mineralnäring. Vid användande av aska som näringskompenserande åtgärd bör askans mängd, form och sammansättning samt tidpunkt för <i>åtgärden</i> väljas så att kväveutlakning och förluster av tillförd näring begränsas. Askan bör ha sitt ursprung i <i>skogsbränsle</i>, samt vara stabiliserad och långsamlös. <i>Innehåll av näring, tungmetaller och andra skadliga ämnen bör finnas dokumenterade genom t ex ett analysprotokoll.</i> Maximalt 3 ton aska TS (torrsubstans) bör spridas per hektar och 10-årsperiod. <i>Sammantaget under ett bestånds omloppstid bör inte mer än 6 ton aska TS tillföras per hektar.</i> Näringskompenserande åtgärder bör inte ske närmare än 25 m mot sjöar, vattendrag, våtmarker, hänsynskrävande biotoper och tomtmark. Näringskompensation bör dessutom inte ske på kulturlämningar då metallföremål, organiskt material och det biologiska kulturarvet kan påverkas negativt. Stubbskörd bör inte ske på blöt eller fuktig mark eller vid kraftig marklutning. I normalfallet bör stubbskörd inte heller ske på finjordsrik mark. Undantag kan göras för flacka bestånd som inte ligger i anslutning till vatten och där risken för markkompaktering bedöms liten. Åtgärden bör inte heller ske i anslutning till vattentäcker och allmänt nyttjade stigar. Stubbar bör inte skördas i eller invid basvägar.
--	---	--

användning av kvävegödselmedel på skogsmark. Flyttat Maskiner bör användas så, att skador på mark och vatten begränsas. Transporter i anslutning till åar och bäckar bör ske med stor försiktighet. Körning i bäckfåror bör, utöver vad som är nödvändigt för att passera vattendragen, undvikas. Särskild försiktighet bör iakttas vid fiskförande vattendrag. Transporter med tyngre maskiner bör så långt möjligt undvikas på fuktig mark vid sådan väderlek att kraftig spårbildning kan väntas. Flyttat och omskrivet	Körning och markberedning <i>För att förhindra markskador på våtmark under blöta och otjälade förhållanden bör marken skyddas genom risning, byggande av kavelbro eller på annat sätt i den omfattning att markskador inte uppstår.</i> <i>Bas- och stickvägar, liksom avlägg bör planläggas noga och i den mån det är möjligt dras på fastmark. Körning på blöt eller fuktig mark bör ske under tjälade förhållanden där tjälen bär avsedda fordon eller undvikas. Vattendrag eller vattenförande diken bör inte korsas utan användning av hjälpmedel (t ex flyttbar bro, stockmatta, kavelbro) och stabilisering av kanterna. Ris och toppar bör i första hand användas till att förstärka bas och stickvägar, d v s längs svagare partier och på finkorniga jordar(mo/mjäla/ler). Partier som utsätts för upprepade och tunga transporter, t ex vid avlägg bör också stabiliseras. Vid kraftig nederbörd på finkorniga jordar eller på torvmarker bör drivningen tillfälligt avbrytas för att förhindra spårbildning och erosion.</i> <i>Markberedning bör inte ske i skyddszo- ner mot sjöar, vattendrag och våtmarker. Markberedning bör ske längs med höjdlinjerna och så att övriga kulturhistoriska lämningar inte skadas.</i>	Terrängkörning och markberedning <i>Med allvarliga körskador bör avses sådana som:</i> - leder till skadlig utförsel av slam till sjöar och vattendrag. - ändrar ett vattendrags sträckning. - orsakar försumpning invid eller dämning av vattendrag. - skadar torvmark i anslutning till sjöar och vattendrag. - skadar naturvärden i lämnad hänsyn. - försämrar framkomligheten på allmänt nyttjade stigar och leder. - försämrar upplevelsevärdet i allmänt nyttjade friluftsområden eller som - skadar fornlämningar, fornlämningsområden och kulturlämningar. <i>Bas- och stickvägar, liksom avlägg bör planläggas och om möjligt förläggas till fastmark. För att förhindra körskador bör marken skyddas genom risning, byggande av kavelbro eller på annat sätt i den omfattning som behövs. Vid korsande av vattendrag eller vattenförande diken bör hjälpmedel, t ex ris, flyttbar bro, stockmatta, eller kavelbro användas.</i> <i>Vid markberedning bör skadlig erosion förhindras.</i>
--	---	--

Skyddsdikning och dikesrensning bör utföras så att läckage av näringsämnen och transport av slam till sjöar och vattendrag begränsas. Diken bör om möjligt avslutas innan de når sjöar och vattendrag. Omskrivet, delvis flyttat Behovet av skyddsdikning kan där förhållandena så medger minskas genom att en skärm kvarlämnas, genom att markberedning sker i form av högläggning eller genom att skyddsdikning kombineras med dessa åtgärder. På erosionsbenägna marker bör skyddsdikning undvikas.	Diken <i>Beskuggningen av diket bör behållas för att motverka en snabb igenväxning. Vegetationen på dikesslänterna bör behållas för att förhindra erosion och slamtransport. För att motverka slamtransport bör rensning ske vid lågvatten och bildat slam fångas upp. Det kan t ex ske genom att ris tillfälligt läggs i diket, genom att en slamgrop grävs eller genom att översilning skapas.</i> På erosionsbenägna marker bör skyddsdikning undvikas. Lutningen på skydds-diken bör anpassas så att flödet blir långsamt. Skydds-diken bör inte vara djupare än 0.5 m.	Diken <i>För att förhindra skadlig slamtransport bör rensning ske vid lågvatten och bildat slam fångas upp. Det kan t ex ske med hjälp av sedimentationsbassänger, översilningar eller tillfälliga risproppar.</i> <i>Rensning av diken bör utföras så att skadlig erosion och markskador i anslutning till diket förhindras. Det kan t ex ske genom val av teknik och tidpunkt för åtgärden.</i> Behovet av skyddsdikning kan, där förhållandena så medger, minskas genom att en busk- eller trädskärm lämnas kvar, genom att markberedning sker i form av högläggning eller genom att skyddsdikning kombineras med dessa åtgärder. På erosionsbenägna marker bör skyddsdikning undvikas. Skydds-diken bör anpassas så att flödet blir långsamt. Skydds-diken bör inte vara djupare än 0.5 m.
Föreskrift Om föreskrifterna inte har följts och detta har medfört skada, skall följande åtgärder vidtas. Flyttat från allmänt Värdefulla kulturmiljöer skall återställas när så är möjligt. Stigar skall rensas från avverkningsrester och lagas när det behövs för framkomligheten på dem. Vattendrag skall rensas från avverkningsrester och deras naturliga lopp återställas efter körskador.	Återställande efter skada Föreskrift Om föreskrifterna inte har följts och detta har medfört skada eller bedöms medföra skada, ska följande åtgärder vidtas. Kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar ska om möjligt återställas om körskador och spår efter markberedning uppstått. Kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar ska rensas från röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester. Allmänt nyttjade stigar samt permanenta spår och leder ska lagas och rensas från röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester samt plantering. Vattendrag och diken ska rensas från röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester. Diken ska rensas från virke som lagts i för överfart.	Återställande efter skada Föreskrift Om föreskrifterna inte har följts och detta medför skada ska följande åtgärder vidtas. Kulturmiljöer och kulturlämningar ska om möjligt återställas om körskador och spår efter markberedning uppstått. Kulturmiljöer och kulturlämningar ska rensas från täckande röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester. Allmänt nyttjade stigar samt permanenta spår och leder ska lagas och rensas från röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester samt planterade planter. Vattendrag och diken ska rensas från röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester och deras naturliga lopp återställas efter körskada om återställandet inte innebär en ökad negativ påverkan på vattenkvaliteten. Diken ska rensas från virke som lagts i för överfart.

Barrträdsplanter som planterats skall tas bort från skyddszoner på nedlagd jordbruksmark.	Planterade barrträdsplanter ska tas bort från skyddszoner. <i>Allmänna råd</i> <i>Exempel på kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar som avses är:</i> • Stigar och färdvägar med kulturhistoriskt intresse. • Torp- och gårdslämningar med tillhörande tun. • Kolningsanläggningar och tjärdalar. <i>Lagning av körskador bör göras:</i> • på stigar, leder och spår, så att framkomligheten återställs. • när skadorna medför en direkt uttransport av slam eller humus i en sjö, ett vattendrag eller ett dike.	Barrträdsplanter som planterats ska tas bort från skyddszoner på nedlagd jordbruksmark. <i>Allmänna råd</i> Inga allmänna råd föreslås.
---	---	--

Följdändring i Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd

I de allmänna råden till 17 § fanns tidigare en definition av skogsbilväg då Skogsstyrelsen inte har bemyndigande att föreskriva om skogsbilvägar inom ramen för 17 §. Inom ramen för 30 § finns dock detta bemyndigande.

<i>Allmänna råd</i> Med skogsbilväg bör avses en väg huvudsakligen avsedd för skogsbrukets behov där virkestransport kan ske med lastbil.	<i>Allmänna råd</i> Med skogsbilväg bör avses vad som framgår av föreskrifterna till 30 §.
---	--

Skogsstyrelsen avvaktar med denna förändring i de allmänna råden till 17 § tills en ny struktur för föreskrifterna och de allmänna råden har utarbetats. Texten läggs dock in som föreskrift till 30 § SvL redan vid den nu aktuella ändringen.

Konsekvensutredning

Konsekvensutredning enligt förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Denna konsekvensutredning hanterar i första hand de administrativa konsekvenserna av de föreslagna ändringarna. Övriga konsekvenser hanteras under respektive avsnitt i denna rapport.

1. Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå.

Skogsstyrelsen har haft regeringsuppdrag avseende stubbskörd och avseende vattendirektivet, som resulterat i påpekanden om att ändringar i föreskrifter och allmänna råd för 30 § behöver göras.

Det har dessutom hänt en hel del i vår omvärld sedan de nu gällande föreskrifterna och allmänna råden för 30 § skrevs, de varit oförändrade sedan de trädde i kraft 1994. Både inom myndigheten och inom skogsnäringen finns erfarenheter av att tillämpa de aktuella föreskrifterna. Föreskrifterna och allmänna råden har upplevts som svåra att tillämpa. Behovet av justeringar har därmed funnits under en längre period.

Syftet med de nu aktuella förändringarna är att komplettera, justera och förtydliga föreskrifterna och de allmänna råden. Vi strävar efter enkla, tydliga och ändamålsenliga regler. Vår ambition är att förslaget på uppdaterade föreskrifter och allmänna råd ska leda till en mer funktionell och ändamålsenlig hänsyn som i större utsträckning än nu kan bidra till att de skogspolitiska målen uppnås.

2. Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon regel inte kommer till stånd.

Det har, som nämnts ovan, hänt mycket som påverkar skogsbruket, inte minst vad gäller vattnet i skogen, och samhällets syn på hänsyn till natur- och kulturmiljövårdens intressen har förändrats. Med bakgrund av detta ser vi inga alternativa lösningar än att komplettera, justera och förtydliga de nu gällande föreskrifterna.

Utan denna uppdatering skulle regleringen delvis vara inaktuell, inte beakta åtgärdsprogrammen för vatten, språkligt vara onödigt krånglig och inte ge det stöd vid skogsbruksåtgärder som det påtalats behov av.

3. Uppgifter om vilka som berörs av regleringen.

De som primärt berörs av ändringarna är skogsägare och andra som utför åtgärder i skogen t ex maskinförare.

Berörda grupper har haft möjlighet att lämna synpunkter innan föreskrifterna och de allmänna råden beslutades.

4. Uppgifter om kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen.

De kompletteringar, justeringar och förtydliganden som görs bedömer Skogsstyrelsen inte kommer att leda till några ökade administrativa kostnader. De förändringar som skulle kunna resultera i att blanketten för avverkningsanmälan tar något längre tid att fylla i torde kunna jämnas ut av den ökade förståelsen av vilka krav som ställs. Då vi inte ser några alternativ har ingen jämförelse kunnat göras.

5. Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Skogspolitiken är nationell men det finns regleringar inom EU som påverkar skogsbruket och hänsyn till natur- och kulturmiljövårdens intressen. Utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU går inte regleringarna utöver de krav som ställs på medlemsstaten..

6. Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Skogsstyrelsen kommer att lägga stor vikt vid att informera markägare och andra aktörer då syftet med ändringarna är att få effekt i skogen. Poängteras bör dock att denna effekt till största delen kommer av en större tydlighet och därmed förståelse av de krav som ställs redan i dag.

För att det ska finnas tid att informera markägare och andra utförare i skogen kommer föreskriften att träda i kraft ett par månader efter beslut. Skogsstyrelsen kommer att informera i samband med att föreskrifterna beslutas och inför ikraftträdandet. Föreskrifterna och de allmänna råden kommer också att behandlas i samband med de konferenser, utbildningar och informationsträffar som Skogsstyrelsen anordnar.

7. Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen.

Totalt finns ca 250 000 skogsägare i landet. Ca 50 000 anmälningar om avverkning lämnas in per år, dock lämnas 70-80 % av dessa in av ombud. En anmälan om föryngringsavverkning ska lämnas in 6 veckor innan en avverkning som är mer än 0,5 ha påbörjas. Även markägare, eller andra aktörer, som gallrar, röjer eller utför andra åtgärder i skogen, omfattas också av regleringen. Vad gäller storleken på aktuella företag finns allt från enmansföretag till riktigt stora företag.

8. Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader

Innan ändringarna görs beräknas tidsåtgången till ca 17 minuter¹ för att fylla i en avverkningsanmälan, Skogsstyrelsen bedömer att denna tid inte kommer att påverkas nämnvärt av de föreslagna ändringarna. En avverkningsanmälan ska också anses vara en anmälan för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, varför inte eventuell anmälan för samråd kan anses påverkas tidsmässigt.

9. Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

Till största delen är det, som tidigare angetts, frågan om förtydliganden i allmänna råd men även av vissa föreskrifter. Skogsvårdslagen anger en miniminivå för vilken hänsyn som ska tas till natur- och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog. De flesta markägare ligger redan i dag över denna miniminivå. Dock kan effekterna bli att det, åtminstone i ett inledningsskede, kan komma att krävas mer tid för planering innan de direkta åtgärderna vidtas.

Avsikten med de flesta ändringarna är inte att förändra den nu gällande tillämpningen utan endast ett försök till förtydligande varför Skogsstyrelsen bedömer att de flesta föreslagna ändringarna inte innebär några ökade kostnader.

Företagarna kommer dock i större utsträckning än nu att behöva tänka på hänsynen till vatten innan de utför sina åtgärder. Detta för att kunna leva upp till de krav som ställs med anledning av ramdirektivet för vatten.

10. Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

De nu föreslagna kompletteringarna, justeringarna och förtydligandena torde inte förändra konkurrensförhållandena mellan företag.

11. Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Vi hoppas att berörda företag kommer att uppfatta ändringarna som de förtydliganden vi avsett dem som och därmed lättare att tillämpa.

12. Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

Ingen särskild hänsyn torde behöva tas till små företag. Alla företag inom sektorn omfattas i dag av samma reglering, när det gäller hänsyn till natur- och kulturmiljövårdens intressen.

13. Kontaktperson

Kontaktperson: Gunilla Kock Hansson, Skogsstyrelsen, Enheten för lag och områdesskydd. Gunilla.kock.hansson@skogsstyrelsen.se

¹ Denna siffra är hämtad från den databas som ligger till grund för mätningar av den administrativa bördan för företag.

Allmänt

Sammanfattning

I nu gällande föreskrift under allmänt hanteras flera olika områden. Dels finns beskrivningar som anger ramen för 30 §, hur mycket hänsyn en markägare förväntas ta utan ersättning och hur hänsynen ska prioriteras om allt inte ryms inom intrångsbegränsningen². Utöver detta finns även krav på att återställa efter skador som uppkommit vid skogsbruksåtgärder.

I de nu gällande föreskrifterna används ordet undvika i ett flertal sammanhang. Vi har valt att i flera sammanhang byta ut detta ord mot förhindra för en bättre tydlighet, enhetligare terminologi samt koppling till annan gällande lagstiftning.

För att öka tydligheten föreslås att prioritering av hänsyn blir en egen rubrik samt återställande efter skada. I föreskrifterna har det tidigare funnits likartade skrivningar under flera områden. Dessa skrivningar har nu till stor del sammanförts och placerats under Allmänt för att minska textmassan men även för att förtydliga att dessa skrivningar omfattar samtliga områden.

Bakgrund

Enligt projektdirektivet ska reglerna för prioritering av hänsyn förtydligas och utvecklas i föreskrifterna och reglerna om återställandeåtgärder efter skada om föreskrifterna inte har följts ska omarbetas så att de kan användas i fler situationer. I de allmänna råden ska begreppet ”berörd del” förtydligas samt tillämpningen av regeln om intrångsbegränsning förtydligas, särskilt i sådana fall det inte går att relatera intrånget till virkesvärdet.

I arbetet med Skogsstyrelsens strategi för arbetet med miljöhänsyn vid skogliga åtgärder lyftes vikten av att:

- Förtydliga att miljöhänsynen avser hela omloppstiden planta-ungskog-gammalskog. Samt att det gäller vid alla skogliga åtgärder inkl grotuttag, askåterföring, underröjning/förröjning.
- Förtydliga vilken mark som ingår, avverkningsytan samt ”hur man tar sig dit” dvs avlägg, basväg.
- Lämnad hänsyn bör bibehållas i kommande åtgärder.

Överväganden och ställningstaganden

Föreskrifterna till skogsvårdslagens 30 § inleds med rubriken Allmänt. Inom kapitlet ryms både beskrivningar som anger ramen för 30 §, hur mycket hänsyn en markägare förväntas ta utan ersättning och hur hänsynen ska prioriteras om allt inte ryms inom intrångsbegränsningen. I avsnittet Allmänt läggs grunderna för tillämpningen av föreskrifterna och de allmänna råden. Det vill säga att all övrig text ska läsas med dessa skrivningar i åtanke. Detta innebär att de åtgärder som ska vidtas eller det som inte får ske endast blir aktuella/aktuellt när skador kan uppstå.

² Vad som kan krävas av en markägare utan att den pågående markanvändningen blir avsevärt försvårad.

Utöver detta finns även krav på att återställa efter skador som uppkommit vid skogsbruksåtgärder. För att tydliggöra de fyra olika delområdena kommer de att hanteras under egna delar i rapporten enligt följande:

- Allmänt: anger ramen för 30 § och att skada ska förhindras vid all skötsel av skog.
- Prioritering av hänsyn: anger hur man ska prioritera mellan hänsyn i de fall all hänsyn inte ryms inom intrångsbegränsningen.
- Återställande efter skada: anger vilka krav på återställande som kan krävas i de fall skada uppkommit.
- Intrångsbegränsning/värdering av hänsyn: hanterar hur mycket hänsyn som kan krävas av en markägare samt hur de ekonomiska beräkningarna för kostnaden av hänsyn ska hanteras.

De tre första föreslås utgöra egna rubriker i föreskrifterna till 30 §. Intrångsbegränsningen regleras inte genom föreskrifterna varför denna inte har någon egen rubrik,

Föreskrifterna inleds med texten *”Dessa föreskrifter om den hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen gäller vid all skötsel av skog på mark som omfattas av skogsvårdslagen.”*

De fortsätter *”Med uttrycket ”skador ska förhindras eller begränsas” avses i föreskrifterna att skador ska förhindras helt, om det är möjligt inom ramen för intrångsbegränsningen (se nedan), eller i annat fall begränsas så långt det är möjligt inom denna ram.”*

I detta textavsnitt har vi i förslaget bytt ut ordet undvika till ordet förhindra. Anledningarna till detta är flera bland annat har syftet varit att få en bättre överensstämmelse med vad som finns skrivet i miljöbalken, vilken ska tillämpas parallellt med skogsvårdslagen.

Miljöbalken ska tillämpas av *”Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.”*

Ordet undvika används också i förslaget. När undvika har använts har detta syftat på utförandet av en åtgärd medan när förhindra har använts har det syftat på en effekt. Detta ger en enhetligare terminologi som också stämmer bättre med Miljöbalken.

Miljöhänsyn vid skogliga åtgärder är den samlade hänsynen som ska tas till naturvärden, mark, vatten, kulturmiljöer inklusive det biologiska kulturarvet samt sociala värden i samband med skötsel av skog³. För att tydliggöra att hänsyn till

³ Skogsstyrelsens arbete med miljöhänsyn vid skogliga åtgärder - en strategi. Protokoll 40/2008

vattenmiljöer ingår bör vattenvårdens intressen inkluderas i den inledande meningen eller förtydligas i de allmänna råden.

Skogsstyrelsen har haft ett regeringsuppdrag att utreda vattenförvaltningen i skogen. Resultatet av denna utredning var bland annat påpekanden om att föreskrifter och allmänna råd för 30 § SvL behövde kompletteras med vattenkvalitet då det finns beslutade miljö kvalitetsnormer för vatten som ska följas.

Miljöhänsyn vid skogliga åtgärder innebär att hänsyn till natur- och kulturmiljövärden ska tas vid all skötsel av skog, oavsett om det är skötsel för att gynna produktionsvärden eller för att gynna naturvärden⁴. Vanligen handlar det om hänsyn i samband med föryngringsavverkning eftersom det många gånger är den åtgärd som innebär störst förändring på miljön. Det är dock lika viktigt att hänsyn tas i samband med alla skogsbruksåtgärder över omloppstiden. Det gäller därmed att ta hänsyn vid bl a grotuttag, stubbskörd, markberedning och plantering såväl som vid röjning, gallring samt förröjning innan avverkning, men även vid åtgärder som askåterföring och gödsling ska hänsyn tas.

Hänsyn till naturmiljövärden ska tas på all mark som påverkas av skötselåtgärden och omfattas av skogsvårdslagen. Detta innebär att hänsyn även ska tas vid utläggning av avlägg och basvägar.

Målet med den hänsyn till natur- eller kulturmiljö som tas i form av exempelvis lämnande av hänsynskrävande biotoper och träd är att dessa ska vara kvar över hela omloppstiden och in i nästa. Tanken är att de träd som lämnas kvar ska få bli gamla och så småningom bli död ved som blir kvar på plats.

Det är viktigt att förhindra t ex körskador på kulturmiljöer och vid vattendrag vid alla de åtgärder där maskiner är inne i beståndet.

Under avsnittet allmänt finns i förslaget en hänvisning till hänsynsreglerna i miljöbalken. Med bakgrund av att miljöbalken ska tillämpas parallellt med skogsvårdslagen bör skogsvårdslagens krav ligga i linje med de krav som ställs i miljöbalken för att en verksamhetsutövare ska kunna känna sig trygg med att tillämpa skogsvårdslagen. Poängteras i detta läge bör dock att miljöbalken reglerar många flera områden och aspekter av en verksamhet och därför måste kommas ihåg.

Konsekvenser

De förändringar som föreslagits under avsnittet Allmänt bedöms inte medföra några ökade administrativa kostnader för skogsbruket. De förändringar som föreslagits syftar huvudsakligen till att tydliggöra tidigare skrivningar samt att minimera de upprepningar som tidigare funnits under andra områden. En förändring är utbytet av ord från undvika till förhindra, skälet till detta är bättre harmonisering med annan miljölagstiftning samt en enhetligare terminologi då skillnaden blir tydligare mellan utförandet av en åtgärd som kan undvikas och en effekt som kan förhindras.

⁴ Skogsstyrelsens arbete med miljöhänsyn vid skogliga åtgärder - en strategi. Protokoll 40/2008

De förslag som lämnas i detta kapitel av rapporten innebär endast förtydliganden av nu gällande tillämpning och utgör därmed ingen förändring.

Trädslagsblandning

Sammanfattning

I nu gällande föreskrifter om trädslagsblandning anges att inslag av lövträd ska behållas vid skötseln av barrskog, om växtplatsen är lämplig för sådana träd.

Statistik om utvecklingen i skogen indikerar att skogskötseln på senare år bedrivits i den riktning som kravet i föreskrifterna om trädslagsblandning anger. Det bedöms ändå som angeläget att utveckla reglerna om trädslagsblandning, vilket bedöms kunna ske med mycket små ekonomiska konsekvenser för skogsbruket.

Föreskrifternas tillämpningsområde föreslås vidgas till att gälla de skogsbruksåtgärder som påverkar trädslagsblandningen, och inte bara i barrskog. Kravet att växtplatsen ska vara lämplig, från produktionssynpunkt, för att behålla inslag av lövträd, tas bort och ersätts med krav på att behålla inslag av växtplatsens naturligt förekommande trädslag och ge dessa förutsättningar att utvecklas väl. Om förekomsten av vissa sådana trädslag är obetydlig, ska en ökning eftersträvas.

I allmänna råd anges att ovan nämnda inslag av trädslag kan ökas genom att utnyttja och vårda befintligt uppslag av föryngring.

Bakgrund

Gällande regler

Nuvarande regler om trädslagsblandning infördes i SKSFS 1993:2 och har där efter inte ändrats. De har en nära koppling till reglerna om att lämna kvar träd, trädssamlingar och döda träd. Föreskrifterna till 30 § anger att inslag av lövträd ska behållas vid skötseln av barrskog, om växtplatsen är lämplig för sådana träd. Några allmänna råd till 30 § om trädslagsblandning finns inte.

Enligt föreskrifterna till 6 a § gäller vid anläggning av ny skog att sådana trädslag ska användas som med hänsyn till växtplatsens förutsättningar kan ge en tillfredsställande virkesproduktion. I de allmänna råden till 6 a § anges att det vid bedömningen av lämpliga trädslag bör tas hänsyn till jordarten, vegetations-typen, klimatet, markens lutning och fuktighet samt därmed markens bonitet. Vidare anges att hänsyn bör tas till risken för skador genom viltbetning och – vid naturlig föryngring – fröträdens egenskaper såsom kvalitet och virkesproducerande förmåga.

Den praktiska tillämpningen av de allmänna råden till 6 a § utgår från Skogsstyrelsens instruktion för återväxttaxering, som i sin tur är hämtad från instruktionen för Polytaxinventeringen. Lämpliga trädslag är enligt dessa dokument sådana som bedöms kunna producera en volym motsvarande minst 60 procent av bästa inhemska trädslag. Lämpliga trädslag redovisas i en tabell utifrån bördighets- och markfuktighetsklasser.

I föreskrifterna till 10 § anges att en avverkning som främjar skogens utveckling ska gynna sådana trädslag som med hänsyn till växtplatsens förutsättningar kan ge en tillfredsställande virkesproduktion, dvs. samma formulering som i föreskrifterna till 6 a §.

Det finns dock föreskrifter till 30 § om att vid all avverkning lämna kvar buskar, enstaka träd och trädssamlingar av hänsyn till växt- och djurlivet, kulturmiljön och landskapsbilden. Härigenom gynnas även andra trädslag än de som kan ge en tillfredsställande virkesproduktion. I allmänna råden till 30 § anges exempel på träd, buskar och döda träd som bör lämnas kvar.

Överväganden och ställningstaganden

Volymandelen lövträd har ökat något från perioden 1999-2003 till perioden 2004-2008. Antalet godkända huvudplantor av lövträd i föryngringarna har varit i stort sett oförändrat från 2000-2002 till 2006-2008/09.

Delmålet i miljömålet Levande skogar och i de nationella skogliga sektorsmålen att andelen äldre lövrik skog utanför reservat skulle öka med mer än 10 procent från 1998 till 2010 har enligt gjord uppföljning sannolikt uppfyllts med marginal. Några miljömål eller skogliga sektorsmål för perioden 2010 till 2020 har ännu inte tagits fram.

Ovanstående uppgifter indikerar att skogsskötseln på senare år bedrivits i den riktning som föreskrifterna om trädslagsblandning anger.

Föreskriften anger en viljeinriktning och därför skulle den rent principiellt passa bättre som ett allmänt råd, men Skogsstyrelsen föreslår ingen ändring denna gång. Att använda kriterier med oklar innebörd i föreskrifter är olämpligt, t ex är kriteriet ”inslag av” allt för vagt för att kunna tillämpas praktiskt. Endast i det fall samtliga lövträd i ett barrskogsdominerat bestånd avverkas torde det vara uppenbart att föreskriften inte följts. Alternativet att förtydliga föreskriften genom att tydligare kvantifiera kravet på lövträdsinblandning bedöms dock leda till ett alltför schabloniserat skogsbruk.

Föreskrifterna bör ändras till att inte bara omfatta skötseln av barrträd, utan alla skogsbruksåtgärder som påverkar trädslagsblandningen. Härigenom tydliggörs att föreskriften gäller såväl föryngring, röjning, gallring som föryngringsavverkning.

Vidare bör föreskrifterna ges ett vidare tillämpningsområde genom att inte endast peka ut inslag av lövträd i barrskog, utan istället inslag av naturligt förekommande trädslag på växtplatsen. Det nya kravet motverkar rena monokulturer av såväl barr- som lövträdsdrag.

Det lämnas inga förslag på att prioritera vissa trädslag i föreskrifterna om trädslagsblandning, eftersom föreskrifterna och allmänna råden om träd, trädssamlingar och döda träd bedöms ge tillräcklig ledning i detta avseende. Det har däremot inte bedömts lämpligt att i regelverket sammanföra avsnittet om trädslagsblandning med avsnittet om träd, trädssamlingar och döda träd, eftersom det senare omfattar enbart kvarlämnande av hänsynsträd.

Allmänna råd behövs för att exemplifiera hur inslag av naturligt förekommande trädslag kan ökas, lämpligen genom att utnyttja och vårda befintligt uppslag av föryngring, särskilt där det finns förutsättningar för det, exempelvis i fuktiga partier och i zoner mot impediment, vatten, jordbruksmark och bebyggelse. Med

impediment avses här dels skogligt impediment, dvs. improduktiv skogsmark samt träd- och buskmark, dels öppen håll- och myrmark.

I Skogsstyrelsens föreskrifter till skogsvårdslagen om föryngringsåtgärder (6 a §), lämplig avverkningsform (10 §) och trädslagsblandning (30 §) finns skrivningar som innebär krav på att sådana trädslag ska användas som med hänsyn till växtplatsens förutsättningar kan ge en tillfredsställande virkesproduktion. Därutöver finns i 30 § särskilda föreskrifter om att lämna kvar träd, trädsmålingar och döda träd, utan krav på virkesproduktion. Konstruktionen av dessa bestämmelser är en avvägning mellan produktions- och miljöaspekter. Den delen av föreskriften om trädslagsblandning som anger "... om växtplatsen är lämplig för sådana träd", bör kunna utgå, med bibehållen avvägning mellan produktion och miljö, eftersom ett inslag av trädslag med låg virkesproducerande förmåga inte påverkar produktionen i ett bestånd mer än marginellt.

Konsekvenser

Ett ekonomiskt bortfall uppstår genom att avstå från träd med hög virkesproduktion till förmån för inslag av träd med lägre virkesproduktion. I den mån sådan hänsyn kan förbättras genom att utnyttja uppslag av befintlig föryngring torde dock det ekonomiska bortfallet bli mycket litet.

Den nu föreslagna lydelsen innebär ingen begränsning till att endast lövträd kan lämnas utan kriteriet är "på växtplatsen naturligt förekommande trädslag" samt om förekomsten är obetydlig "ska ett ökat inslag eftersträvas".

Paragrafen får, utifrån sin lydelse, anses vara uttryck för en viljeinriktning såsom även är fallet med nu gällande föreskrifter.

Träd, trädsamlingar och döda träd

Sammanfattning

De förändringar som har skett under ”Träd, trädsamlingar och döda träd” är bland annat en komplettering och utökning av exempel under allmänna råd. Vidare har de tidigare felaktigheterna med avseende på kulturmiljön korrigerats och de allmänna råden ändrats för att förhindra skador på kulturmiljöer och kulturlämningar.

De uppräknade exemplen på träd, buskar och döda träd som bör lämnas kvar har även fått en ändrad ordning för en bättre överblick och tydlighet.

Bakgrund

Sedan föreskrifterna och allmänna råden om träd, trädsamlingar och döda träd skrevs har det påpekats ett flertal gånger från kanske framför allt kulturmiljövårdens sida att de bör skrivas om då det finns felaktigheter i såväl råd som ordval.

I samband med Polytax-inventeringarna, hänsynen till kulturmiljöer 3 år efter avverkning, redovisas bland annat om skador har uppstått på grund av kvarlämnade träd på lämningarna. På 6 % av de inventerade objekten finns skador på kulturlämningar som uppstått på grund av rotvältor. Rotvältor medför omfattade skador som för det mesta är irreversibla. Det vill säga, inte möjliga att återställa samt att de omkullfallna trädens kronor kan dölja intilliggande lämningar vilket medför ökade risker för skador vid påföljande skogsbruksåtgärder. Det är därför av stor vikt att SvL tydliggör att träd som riskerar att falla efter vidtagna skogsbruksåtgärder bör tas bort från kulturlämningar såvida träden inte bedöms ha höga naturvärden. Detta råd återfinns under ”Allmänna råd” ”Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar”.

Överväganden och ställningstaganden

De allmänna råd som idag ges för träd, trädsamlingar och döda träd med avseende på kulturlämningar är felaktiga på några punkter. Dels ges rådet att träd ska lämnas invid stenmurar, hägnader och i rösen. Om så sker är risken stor för skador på konstruktionerna vid en stormfällning. Även trädets växande rötter kan på lång sikt ge skador och försämra lämningarnas hållfasthet och slutligen skada konstruktionerna. Vidare används ofta begreppet ”röse” felaktigt när man egentligen avser röjnings- eller odlingsrösen. Riksantikvarieämbetets ”Informationssystemet för fornminnen – lista med lämningstyper och antikvarisk praxis” definierar ett röse på följande sätt;

Röse: Förhistorisk gravanläggning med markerat välvd profil, uppbyggd av stenar utan synlig inblandning av sand eller jord. Antikvarisk bedömning: Registreras som fast fornlämning. Det kan därmed innebära brott mot KML om trädet skulle skada gravens innehåll och konstruktion. För enligt 1 kap, 1 § Lag (1988:950) om kulturminnen m.m. gäller följande;

”Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvaret för detta delas av alla, såväl enskilda som myndigheter skall visa hänsyn och

aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete skall se till att skador på kulturmiljön såvitt möjligt undviks eller begränsas”.

Kvarlämnade träd, vindfällen, död ved, röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester ökar risken för skador vid kommande skogsbruksåtgärder då lämningarna kan döljas under dessa. Lämningarna är inte heller synliga och tillgängliga för den intresserade allmänheten vilket leder till att de förlorar både sitt pedagogiska värde såväl som upplevelsevärde.

I föreskrifterna till 7 § skogsvårdslagen finns ett stycke som i remissversionen föreslogs flyttas till föreskrifterna för 30 § då det handlar om lämnande av träd vid avverkning när man avser att använda contorta. Motivet var att skapa en sammanhållen reglering av lämnande av hänsyn. Denna fråga behöver dock utredas mer innan en sådan ändring kan göras, varför förslaget dras tillbaka i dagsläget.

Stubbskörd, askåterföring och uttag av avverkningsrester

I Skogsstyrelsen meddelande om stubbskörd⁵, askåterföring och uttag av avverkningsrester⁶ beskrivs ett antal miljöer där ovan nämnda åtgärder med koppling till ”Träd, trädsamlingar och döda träd” bör undvikas eller utföras med hänsyn. Dessa har stämts av med de exempel som ges i de allmänna råden.

Stubbskörd

Skogsstyrelsen anser enligt ”Stubbskörd – kunskapssammanställning och Skogsstyrelsens rekommendationer” att;

- Den hänsyn som tagits till natur- och kulturmiljön vid tidigare skogsbruksåtgärder, exempelvis i form av lämnad död ved, och sparade evighetsträd, trädgrupper och buskar bibehålls och inte skadas.
- En tillräcklig mängd av den typ av livsmiljöer som stubbar utgör bibehålls för den biologiska mångfalden.

Uttag av avverkningsrester och askåterföring

Skogsstyrelsen anser enligt ”Rekommendationer vid uttag av avverkningsrester och askåterföring” att;

- Vid uttag av avverkningsrester är det viktigt att träd, buskar och död ved som tidigare sparats av hänsyn till natur- och kulturmiljö lämnas kvar och inte skadas.
- Skog med höga naturvärden, exempelvis vissa sumpskogar och nyckelbiotoper, bör undantas från uttag av avverkningsrester om naturvärdena därigenom kan skadas.
- Uttag av avverkningsrester bör enbart omfatta de vanligaste trädslagen i landskapet.

⁵ Meddelande 4/2009

⁶ Meddelande 2/2008

- Minst en femtedel av avverkningsresterna bör lämnas kvar på hygget, gärna i solexponerade lägen. Det är särskilt viktigt att lämna toppar, grova grenar och död ved från lövträd samt talltoppar.
- Undvik uttag av avverkningsrester och askåterföring i känsliga biotoper och under perioder då djurlivet kan ta skada.

Förslag

De uppräknade exemplen på träd, buskar och döda träd som bör lämnas kvar har fått en ändrad ordning för en bättre överblick och tydlighet.

Flertalet av de träd, buskar och trädsamlingar som beskrivs under de allmänna råden kan även anses utgöra höga upplevelsevärden för friluftsliv och rekreation. När en gemensam hänsyn tas till natur- och kulturvärden utgör de båda värdena tillsammans en mycket attraktiv, pedagogisk och upplevelserik livsmiljö för människorna. Under rubriken ”Träd, trädsamlingar och döda träd” finns stora möjligheter att uppnå dessa synergieffekter.

Konsekvenser

De i detta avsnitt föreslagna ändringarna får ingen påverkan på de administrativa kostnaderna och vad gäller andra kostnader får de endast en marginell betydelse då ingen reell förändring vid tillämpningen av föreskrifterna och de allmänna råden krävs.

Hyggen

Sammanfattning

Enligt gällande föreskrifter ska hyggens storlek och form anpassas till natur- och kulturmiljön. Vidare anges att en begränsning av hyggens storlek ska eftersträvas. Till bestämmelsen finns allmänna råd.

Hyggesstorleken har under det senaste decenniet minskat, vilket ligger i linje med intentionerna i föreskrifterna. Hyggesstorleken inom det enskilda skogsbruket är i genomsnitt betydligt mindre än inom storskogsbruket. Minskningen under den senaste tioårsperioden ligger dock helt på storskogsbruket. Variabeln hyggesavgränsning enligt Skogsstyrelsens Polytaxinventering visar en viss försämring de senaste åren när det gäller hänsyn till landskap och miljöbehov.

Termen ”hyggens form” föreslås bytas ut mot ”hyggens utläggning”. Den senare termen finns i lagtexten och öppnar för att förtydliga de allmänna råden med att fler faktorer bör beaktas vid hyggesutläggningen.

I allmänna råden föreslås ett förtydligande att anpassningen av ett hygges storlek och utläggning bör ske även till markegenskaper, hydrologi och rekreationsvärdet, utöver nu gällande regler om anpassning till omgivande skog, terrängförhållanden och bebyggelse. Vidare görs en precisering om att mindre hyggen bör eftersträvas i vissa situationer och motiven för detta.

Bakgrund

Direktivet

Beträffande hyggen anges i projektdirektivet att reglerna har begränsad betydelse i praktiken, men de bör ändå vara kvar eftersom hyggens storlek och utläggning anges i lagtexten. Vissa formuleringar kan dock behöva ses över. Här kan också finnas kopplingar till vattenmiljöerna.

Gällande regler

Nuvarande regler om hyggen infördes i SKSFS 1993:2 och har därefter inte ändrats. Indirekt påverkas hyggens storlek och form även av föreskrifterna och allmänna råden om hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer, växt- och djurarter, skyddszoner samt träd, trädsamlingar och döda träd.

Enligt föreskrifterna till 30 § ska hyggens storlek och form anpassas till natur- och kulturmiljön. En begränsning av hyggens storlek ska eftersträvas.

I allmänna råden till 30 § anges följande.

”Anpassningen av ett hygges storlek och form bör ske bl.a. till omgivande skog, terrängförhållanden och bebyggelse. Storleken är även beroende av i vilken utsträckning träd och trädsamlingar lämnas kvar på hygget. Mellan två större hyggen inom en brukningsenhet bör det finnas skog som utgör minst en behandlingsenhet eller ett större skogklätt impediment. I annat fall bör ett nytt hygge inte tas upp förrän skogen på det äldre hygget lämnat plantskogsstadiet. Anpass-

ningen till natur- och kulturmiljön underlättas vid samverkan över fastighetsgränserna.

Nära tätorter och i skärgårdar är det särskilt angeläget att hyggesstorleken begränsas.”

För den fjällnära skogen finns i 18 a och 18 b §§ skogsvårdslagen särskilda regler om begränsning av hyggesstorlek och hyggens förläggning vid tillstånd till avverkning. I 31 § finns regler om hänsyn till rennäringen, bl.a. i fråga om hygges storlek och utläggning. Reglerna i 18 a, 18 b och 31 §§ samt i förekommande fall tillhörande allmänna råd tas inte upp ytterligare i detta dokument.

Vattenförvaltningen i skogen

Skogsstyrelsen fick våren 2008 i uppdrag av regeringen att analysera vilka konsekvenser den nya vattenförvaltningen kan få för skogsbruket. Uppdraget redovisades i Skogsstyrelsens Meddelande nr 1/2010. I Meddelandet konstateras att i befintliga föreskrifter till 30 § skogsvårdslagen saknas vattenkvalitet som en faktor att ta hänsyn till vid utförande av skogsbruksåtgärder. Därför föreslås i Meddelandet ett antal ändringar i föreskrifter och allmänna råd till 30 §. Bland annat föreslås att anpassningen av ett hygges storlek och form bör ske även till markegenskaper, utöver nu gällande regler om anpassning till omgivande skog, terrängförhållanden och bebyggelse.

Uppgifter från Polytax P0/P1

I polytaxinventeringen P0/P1 samlas information in om vissa miljövariabler på utlottade objekt före respektive efter avverkning. Hyggesavgränsning följs upp och resultatet klassificeras i någon av kategorierna full hänsyn, delvis hänsyn och obetydlig hänsyn. Med full hänsyn avses att hyggesavgränsningen har anpassats bra i storlek och form med hänsyn till landskap och miljöbehov. Klassificeringen delvis hänsyn innebär att avgränsningen delvis anpassats i storlek och form. Obetydlig hänsyn utgörs av övriga fall.

För perioden 1998/99-2000/01 redovisades i Polytax 83 procent av arealen ha full hänsyn med avseende på hyggesavgränsning. Fyra år senare hade denna andel ökat till 88 procent för att därefter minska till 79 procent för perioden 2006/07-2008/09. Arealen med obetydlig hänsyn ökade under samma period från 3 till 6 procent.

Även variabeln Upplevelsehänsyn registreras i Polytax när objektets belägenhet bedöms särskilt betydelsefull för människans upplevelse. Denna variabel kopplar till skyddszoner och till framkomligheten på allmänt nyttjade stigar och leder. Den får ända sägas ha en viss koppling till regeln om att hyggens storlek och form ska anpassas till natur- och kulturmiljön. Under den tidsperiod som redovisas ovan för uppföljning av hyggesavgränsning skedde små förändringar av upplevelsehänsynen. Arealandelen med full hänsyn låg vid flertalet uppföljningstillfällen på ca 70 procent, medan arealandelen med obetydlig hänsyn minskade från 10 procent i början av mätperioden till 7 procent i slutet av den.

Statistik om avverkningsanmälda arealer

Den avverkningsanmälda beståndsarealen vid föryngringsavverkning var i medeltal 4,7 hektar år 2000. Motsvarande areal var 4,2 hektar år 2009. För enskilda skogsägare var den anmälda beståndsarealen betydligt lägre än inom storskogsbruket, men en liten ökning skedde från 3,0 till 3,2 hektar. Arealminskningen ligger på skogar ägda av det allmänna och av aktiebolag. År 2009 var medelarealen 5,7 hektar för statens skogar, 5,0 hektar för övriga allmänna skogar och 7,9 hektar för skogar ägda av aktiebolag.

Överväganden och ställningstaganden

Hyggesstorleken har under det senaste decenniet utvecklats i linje med vad som anges i föreskrifterna, men utvecklingen skiljer sig mellan olika ägarkategorier. Polytaxinventeringen uppvisar dock en negativ trend de senaste åren för variabeln hyggesavgränsning.

En viktig begränsning när det gäller de praktiska möjligheterna för Skogsstyrelsen att ställa krav på hygges storlek och form är att bemyndigandet i 30 § lagen inte medför befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Restriktioner i brukandet med stöd av föreskrifterna om hyggen kan inte bli särskilt omfattande inom ramen för in-trångsbegränsningen. Att exempelvis införa en regel om att generellt eller i vissa situationer begränsa hyggesstorleken till en viss areal skulle därför vara alltför långtgående. I likhet med kravet på trädslagsblandning är kravet på hygges storlek och form närmast en viljeinriktning och passar rent principiellt bättre som ett allmänt råd. Regeln bör dock även fortsättningsvis vara kvar som föreskrift för att visa att viljeinriktningen inte har ändrats, inte minst mot bakgrund av att hygges storlek och utläggning nämns direkt i lagtexten.

Bindande regler som föreskrifter är i praktiken mindre lämpliga vid lagtillämpning i enskilda fall om de syftar till att reglera åtgärder i ett landskapsperspektiv. Konsekvensen blir att allmänna råd i sådana fall är lämpligast som laginstrument med en viss normgivande funktion. Ett sådant exempel är de allmänna råden om att hygges anpassning till natur- och kulturmiljön underlättas vid samverkan över fastighetsgränserna.

Att ange ”hygges utläggning” istället för ”hygges form” i föreskrifterna överensstämmer med lagtexten och öppnar för att för att förtydliga de allmänna råden om hyggen med att beakta även markegenskaper och hydrologi. Även ett tillägg om att beakta rekreativvärden föreslås.

I enlighet med vad som anges i Skogsstyrelsens Meddelande nr 1/2010, Vattenförvaltningen i skogen, föreslås att anpassningen av ett hygges storlek och form bör ske även till markegenskaper, utöver nu gällande regler om anpassning till omgivande skog, terrängförhållanden och bebyggelse.

För att ytterligare poängtera vikten av hänsyn i och invid vatten föreslås inom ramen för den nu aktuella översynen att allmänna råd kompletteras med att mindre hyggen bör eftersträvas i vissa situationer och motiven för detta kopplat till markegenskaper, terrängförhållanden och hydrologi. Mindre hyggen minskar

riskerna för exempelvis markskador, erosion, försumpning och försvårad plantetablering.

Konsekvenser

De föreslagna föreskriftsändringarna innebär ingen skillnad i tillämpning gentemot vad som är fallet i dag. De föreslagna ändringarna av de allmänna råden kan dock innebära att i vissa enskilda fall anpassningar av hyggens storlek och utläggning borde göras. En normalt utförd hyggesplanering torde dock redan i dag beakta de föreslagna skrivningarna i de allmänna råden. Regeländringarna bedöms därför totalt sett påverka skogsbrukets kostnader endast marginellt både vad gäller administrativa kostnader och övriga kostnader.

Skogsbilvägar och traktorvägar

Sammanfattning

Nu gällande föreskrifter om skogsbilvägar anger att skador ska undvikas eller begränsas på natur- och kulturmiljö. Till bestämmelsen finns allmänna råd. Det byggs årligen ca 1700 km ny skogsbilväg i landet.

De många olika vägbegreppen som förekommer i skogliga sammanhang har gjort att det ibland upplevts otydligt vilken typ av väg som avses. Det har också framförts behov av att bättre anpassa föreskrifterna till de krav som ställs inom vattenförvaltningen.

I föreskrifterna föreslås en utökning med definitioner på vad som avses med skogsbilväg, vilken dock tidigare fanns under 17 §, och traktorväg. Dessutom föreslås att den del av allmänna råden som avser passager över vattendrag förs över till föreskrifterna. I föreskrifterna föreslås även en utökning med en skrivning om vägdikens utformning. I de allmänna råden föreslås ett tillägg av miljöer där vägar inte bör anläggas. Därutöver föreslås en skrivning om att grävning i våtmark bör undvikas.

Bakgrund

Sedan föreskrifterna och allmänna råden om skogsbilvägar skrevs har det i flera sammanhang påpekats att dessa behöver ses över, bland annat med avseende på hänsyn till vattenmiljöer.

Enligt projektdirektivet behöver skrivningar i de allmänna råden om skogsbilvägar ses över och vid behov flyttas till föreskrifter. Reglerna ska kompletteras med avseende på byggande av traktorvägar. Det handlar dock inte om en utvidgning av reglerna utan om ett förtydligande.

Överväganden och ställningstaganden

Det finns idag drygt 200 000 km skogsbilväg i Sverige. Via de anmälningar om samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken som kommer till Skogsstyrelsen känner vi till att det byggs ca 1 700 km ny skogsbilväg varje år. Enligt GIS-analyser rör det sig dock om ca 2 500 km nya vägar i skogslandskapet varje år, men alla dessa är troligen inte skogsbilvägar. En del av vägstrukturerna kan till exempel vara sådana vägar som byggs i samband med anläggande av vindkraftparker. Skogsstyrelsen gör i dagsläget ingen uppföljning av hur skogsbilvägar och traktorvägar anläggs, hur vattendragspassager utformas, inte heller hur många mil som faktiskt byggs. Ett system för detta bör utvecklas.

Målbilden i skogspolitiken

Målbilden för skogsbilvägnätet är sådan att: ”Skogsbilvägnätet ska vara utformat så att skogsbrukets transporter sker effektivt samtidigt som dess negativa inverkan på natur- och kulturmiljön begränsas”. Vägnätsplaneringen ska vara underordnad markanvändningen, vilket bland annat innebär att det inte byggs onödigt mycket vägar och att de vägar som byggs eller förbättras får rätt utformning med hänsyn till krav på funktion i transportsystemet och anpassning till miljön. Att

samordna skogsbilvägar över fastighetsgränser bör eftersträvas, vilket kan öka båtnaden. Det kan även ge bättre förutsättningar för att anpassa vägsträckningen på lämpligt sätt utifrån terrängförhållanden och förekomst av höga natur- och kulturmiljövärden.

Förtydliganden

Det finns många olika begrepp som används om vägar i skog, till exempel skotarväg, drivningsväg, traktorväg, skogsbilväg. Ibland orsakar begreppsförvirringen att hanteringen av vägärenden faller mellan stolar, eller att vägar inte anmäls på grund av att det inte är tydligt vilken typ av väg som avses. Detta avsnitt avser skogsbilvägar och traktorvägar.

Med skogsbilväg avses en väg huvudsakligen avsedd för skogsbrukets behov där virkestransport kan ske med lastbil.

Med traktorväg avses en iordningställd väg av varaktig beskaffenhet huvudsakligen avsedd för skogsbrukets behov där virkestransport kan ske med terränggående motorfordon, men inte med lastbil.

Miljöeffekter av skogsbilvägar

I Skogforsks Redogörelse Nr 3, 2008, beskrivs nuvarande kunskap om skogsbilvägars miljöeffekter, men däri noteras att det än så länge inte finns några svenska studier på detta område. Skogforsk skriver också att man kan förvänta sig vattenkemiska effekter vid byggande och underhåll av vägar och hydrologiska effekter på grund av förändrad flödesregim. Det finns studier från andra länder som visar att mängden och diversiteten av fisk, akvatiska fåglar och amfibier ofta minskar med ökad vägdensitet i ett avrinningsområde.

I Naturvårdsverkets och Fiskeriverkets manual *Ekologisk restaurering av vattendrag nämns* sju huvudtyper av potentiell negativ påverkan från vägar (och järnvägar) på akvatisk fauna i sötvatten. Dessa är fragmentering av landskapet; ökad erosion och sedimenttransport; risk för enstaka tillförsel av toxiska ämnen vid olyckor; tillförsel av salter och andra föroreningar via vägdagvatten; ökad avrinning, lägre lågflöden och högre höglöden på grund av diken och hårdtytor; förlust av död ved, då den inte passerar vägtrumman; ökad åtkomlighet, vilket leder till ökat fisketryck. Andra effekter som tas upp i Skogforsks redogörelse är att hårt kompakterade ytskikt på vägen ger snabb ytavrinning, grundvatten flödar ut från bergssidesslänter vid vägar och kanaliseras via vägdiken till vattendrag, samt att kanalisering via vägdränering förkortar vattnets uppehållstid i landskapet.

Det finns även studier av skogsbilvägars effekt på landlevande fauna. Både positiva och negativa effekter har belysts i olika studier. Betydelsen för dagfjärilar har uppmärksamats, då de öppna miljöerna mellan vägen och skogen är gynnsamma för många arter som annars mest förknippas med odlingslandskapet. Breda väggator kan ge möjlighet till produktion av viltfoder. Samtidigt kan skogsbilvägar innebära att det inom renskötselområden splittrar upp flyttleder och inverkar på viktiga renbetesmarker. Vägarna kan också innebära negativ påver-

kan indirekt genom ökad mänsklig aktivitet i tidigare relativt otillgängliga områden.

Sist men inte minst, ytterligare en miljöaspekt att väga in är att med ett välutbyggt skogsbilvägnät blir terrängtransporterna kortare, vilket kan bidra till att minska risken för skador på känsliga marker och i vatten samt minska energiåtgången vid virkestransporter.

Vattenförvaltningen i skogen

I Skogsstyrelsens Meddelande 1:2010 (redovisning av regeringsuppdrag om vattenförvaltningen i skogen) beskrivs behovet av att överföra en del av de allmänna råden till föreskriften, samt att få med vägdiken i de allmänna råden. Båda dessa förändringar kan bidra till målen i vattenförvaltningen. Efter synpunkter under arbetets gång med denna rapport föreslås dock att formuleringen om vägdiken lyfts till föreskriftsnivå för att uppfylla icke-försämringskravet i vattenförvaltningen.

I skogsbilvägnätet finns i dagsläget tusentals vägtrummor som utgör vandringshinder. Medvetenheten om detta är dock stor inom skogsbruket och åtgärder har börjat vidtas för att komma tillrätta med dessa vandringshinderande vägtrummor. Genom att införa en skrivning i föreskrifterna om att inte skapa nya vandringshinder kan detta också bidra till att uppfylla icke-försämringskravet i vattenförvaltningen.

Uppföljning

Någon form av inventering bör utvecklas för att följa upp skogsbilvägars och traktorvägars sträckning utifrån hänsyn till natur- och kulturmiljön, samt utformningen av passager över vattendrag. En metod för detta behöver tas fram.

Konsekvenser

De föreslagna regeländringarna innebär i huvudsak förtydliganden och preciseringar och att hänsyn till vattenmiljöer lyfts in i föreskrifterna. Skogsbruket har till stor del redan påbörjat arbete med att utforma vattendragspassager i samband med skogsbilvägbyggen så att de inte ska utgöra vandringshinder. Det görs främst genom att man istället för att lägga en cirkulär trumma väljer en valvbåge eller bro. En valvbåge är något dyrare än en cirkulär trumma upp till en diameter på ca 1,4 m. För större diametrar är kostnaden för en valvbåge i regel lägre än för en cirkulär trumma. En bro är oftast ett dyrare alternativ, men när man kommer upp på större spann, över ca 4 meter, blir vägbanken hög och trumman lång vilket innebär en hög kostnad även för det alternativet.

Att förhindra skadlig slamtransport ut i vattendrag eller sjö kan kräva att sedimentationsbassänger eller slamgropar anläggs och underhålls, om det inte är möjligt att avsluta vägdiket innan det når ut i vattendrag eller sjö.

De eventuella ökade kostnaderna bör också ställas i relation till de kostnader för återställande efter skador som kan uppstå.

När det gäller de administrativa kostnaderna så torde de inte öka med anledning av föreslagna ändringar.

Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar

Sammanfattning

Den största förändringen under denna rubrik är förändringen av begreppet ”värdefulla kulturmiljöer” som ersatts med ”kulturmiljöer och kulturlämningar”. Detta då begreppet värdefulla kulturmiljöer medför att det måste finnas en motsats, dvs. något som i SvL inte anses värdefullt och en sådan bedömning finns inte. Kulturlämning, övrig kulturlämning samt övriga kulturhistoriska lämningar är vedertagna begrepp och motsatserna till ”fast fornlämning”, dvs. de lämningstyper som skyddas av KML⁷. Förändringen av ordvalet till kulturlämning kommer förhoppningsvis att leda till en förenklad ärendehantering och en tydlighet i vilken lagstiftning som avses. Ett antal lämningstyper har även tydliggjorts i exempellistan under allmänna råd. Vidare har det i allmänna råden tillkommit råd om att träd som riskerar att falla bör tas bort från kulturlämningar i samband med skogsbruksåtgärder såvida dessa träd inte har höga naturvärden.

De uppräknade exemplen på hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar har fått en ändrad ordning för en bättre överblick och tydlighet. Vidare ha de uppräknade exemplen på hänsynskrävande biotoper stämts av i relation till områden med nyckelbiotopkvalitéer för att inga sådana områden ska saknas i exempelsamlingen.

Bakgrund

Enligt projektdirektivet ska de angivna exemplen på vad som kan vara hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer ses över samt vid behov kompletteras. Vidare bör terminologin med avseende på kulturmiljöer ändras för bättre korrelation mellan skogsvårdslagen och kulturminneslagen.

Överväganden och ställningstaganden

Begreppet värdefulla kulturmiljöer bör ändras till ”kulturlämningar”. I FMIS⁸ anges lämningarnas antikvariska status, fast fornlämning som skyddas av KML samt övrig kulturhistorisk lämning som hanteras i SvL. Denna bedömning ligger sedan till grund för hur bl.a. länsstyrelser, museer och Skogsstyrelsen hanterar avverkningar som berör en fast fornlämning alternativt en övrig kulturhistorisk lämning. Med övrig kulturhistorisk lämning avses även övrig kulturlämning samt kulturlämning. I dag finns därmed tre olika termer för samma sak, det vill säga en lämningskategori som har bedömts att inte utgöra en fast fornlämning och som därmed omfattas av 30 § SvL. För att förenkla språkbruket i såväl skriven som muntlig form väljer Skogsstyrelsen att använda begreppet kulturlämning. På så sätt bör det inte innebära några svårigheter för markägare och verksamhetsutövare att förstå vad som avses då begreppen ”värdefull” och ”övrig” inte används i föreskrifter och allmänna råd.

⁷ Lag (1988:950) om kulturminnen m.m.

⁸ Fornminnesinformationssystemet

I begreppet värdefulla kulturmiljöer ryms även två andra motsättningar/problem, det är dels att det måste finnas en motsats, något som vi inte bedömer som värdefullt. Det andra problemet är att begreppet kulturmiljö omfattar hela kulturlandskapet, fasta fornlämningar och kulturlämningar men även en i dag högst levande by, ett odlingslandskap, ett friluftsmuseum etc. kan sägas utgöra en kulturmiljö. Vi får med andra ord en oklarhet i vad det är vi ska skydda med hjälp av SvL och hur vi ska göra det.

I det tidigare miljömålet Levande skogar och dess delmål 3 ”Skydd för kulturmiljövärden” användes begreppen fornlämningar och övriga kända värdefulla kulturlämningar. Där ordet kulturmiljö sålunda refererar till såväl fornlämningar som kulturlämningar.

De uppräknade exemplen på hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar har fått en ändrad ordning för en bättre överblick och tydlighet.

De uppräknade exemplen på hänsynskrävande biotoper har även stämts av i relation till områden med nyckelbiotopkvaliteter för att så många sådana områden som möjligt ska omfattas av exempelsamlingen.

I de uppräknade värdefulla kulturmiljöerna finns ett flertal lämningar som vanligen bedöms som fasta fornlämningar. Problemet är dock att det varierar mellan olika länsstyrelser för hur de använder RAÄ:s sakordlista och antikvarisk praxis. Det är idag upp till varje Länsstyrelse att bestämma huruvida en lämningstyp ska klassificeras som fast fornlämning alternativt kulturlämning. De tydligaste exemplen är kolbottnar efter liggmilor (ingår i kolningsanläggningar), flottningslämningar samt tjärdalar.

Det samiska kulturarvet skyddas till största del av kulturminneslagen varför endast kulturlämningar efter äldre renskötsel är exemplifierade i de allmänna råden.

Natur- och kulturmiljövärden är två av flera komponenter som också kan sägas utgöra själva grunden för skogens sociala värden. Tillsammans eller var för sig utgör natur- och kulturmiljövärden, upplevelsevärden, miljöer med pedagogiska värden samt miljöer som är viktiga för rekreation, friluftsliv och landskapsbild.

En stig eller färdväg som har ett högt kulturhistoriskt värde kan även utgöra ett högt värde för rekreation, friluftsliv och tillgänglighet. På samma sätt utgör flera av de angivna exemplen på hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och kulturlämningar inte bara natur- och kulturmiljövärden som sådana utan tillsammans bildar de en helhet och en grund för det som kallas skogens sociala värden.

Konsekvenser

Rättssäkrare då vi har försökt förtydliga vilken lagstiftning som är tillämplig och att vi använder samma begrepp som Riksantikvarieämbetet. Konsekvenserna för verksamhetsutövaren torde därför endast vara i positiv riktning. Det torde inte uppstå några ökade kostnader med anledning av förslaget då de ändringar som föreslås endast är förtydliganden av nu gällande föreskrifter och allmänna råd och därför avses inte några förändringar i dagens tillämpningar.

Skyddszoner

Sammanfattning

Nuvarande föreskrifter om skyddszoner beskriver övergripande i vilka miljöer träd och buskar ska lämnas kvar, samt hur man ska agera vid plantering på nedlagd jordbruksmark. Några allmänna råd har inte funnits. Av direktivet till uppdraget framgår att ”Begreppet skyddszon ska definieras och reglerna ses över för att få ökad tydlighet. Vidare framgår att föreskrifterna kan behöva kompletteras med allmänna råd”.

Andelen avverkningar med obetydlig hänsyn i skyddszoner har enligt Skogsstyrelsens Polytax ökat under 2000-talet och sämst resultatutveckling har hänsynen i form av skyddszoner mot vattendrag. Denna trend motiverar förtydligande av nämnda föreskrifter och utveckling av allmänna råd. Även vattenmyndigheternas beslutade åtgärdsprogram motiverar denna översyn.

Enligt förslaget inleds föreskrifterna med en definition av begreppet skyddszon och i nästa stycke har hänsynen till vattenkvalitet lyfts in. Vidare föreslås en utveckling av allmänna råd där skötsel och utvecklandet av skyddszoner tydligt framgår för den specifika miljö som berörs.

Bakgrund

Statistik och trender

Kortare omloppstider, ökat skogsbränsleuttag, tätare körningar samt ökad användning av produktionshöjande åtgärder som kvävegödsling och dikesresning motiverar behovet av att bevara, utveckla och återskapa skyddszoner. Skyddszoner kan behövas dels mot hänsynskrävande biotoper i produktionslandskapet, mot sjöar, vattendrag, olika typer av impediment, kulturlämningar, jordbruksmark och bebyggelse, dels mot olika former av skyddad mark. Mycket av det som ges som bakgrund i avsnittet Mark och vatten är även relevant som bakgrundsbeskrivning för att motivera behovet av skyddszoner och återges därför inte här.

Syftet med skyddszoner är att förhindra att skada uppstår på natur- och kulturmiljövärden på grund av skogsbruksåtgärder. Enligt Skogsstyrelsens polytax har miljöhänsynen i samband med avverkning stadigt försämrats och idag ligger ca 30 % av avverkningarna under lagnivån, att jämföra med ca 20 % 1999. Funktionen och varaktigheten av lämnad hänsyn skulle troligen kunna förbättras med bra utformade skyddszoner kring t ex känsliga miljöer.

I P1-polytax görs en separat betygssättning av skyddszoner, vilken består av en sammanvägning av betygen för samtliga skyddszoner lämnade på de objekt som berörs. Enligt det sammanväga betyget har andelen avverkningar med obetydlig hänsyn i skyddszoner ökat från ca 9 % till ca 12 % mellan 1999 och 2009. Bryter man ned resultatet visar det att andelen avverkningar med obetydlig hänsyn till skyddszoner mot vattendrag och mot sjöar ökat från ca 20 % till 25 % respektive från ca 4 % till 7 % under perioden. För de avverkningar med obetydlig hänsyn rörande skyddszoner mot både vattendrag och sjö har dessutom arealen lämnad zon minskat kraftigt, d v s det har skett en märkbar försämring inom de objekt

som klassas som ”obetydlig hänsyn”. För vattendrag har arealen lämnad skyddszon minskat från ca 0,51 till 0,39 ha och för sjöar har det minskat från 0,1 till 0,06 ha under nämnda period. Rörande skyddszoner mot impediment ses ett relativt konstant förhållande under perioden, d v s ca 10 % av avverkningarna har obetydlig hänsyn och ingen förändring av lämnad areal ses för de olika klasserna.

Angränsande pågående direktiv och lagstiftning

Beträffande vattendirektiv och åtgärdsprogram, förslag till slamförordning och slamdirektiv, kalibrering kring dikesrensning, markdirektiv, miljöfarlig verksamhet samt avsiktsförklaring och beslut om miljöanalyser hänvisas till avsnittet ”Mark och vatten”. Beträffande EG:s fågeldirektiv, art- och habitatdirektiv, samt artskyddsförordningen och Naturvårdsverkets handbok kring denna, hänvisas till avsnittet ”Växt- och djurarter”.

Överväganden och ställningstaganden

Av direktivet till denna översyn framgår att ”Begreppet skyddszon ska definieras och reglerna ses över för att få ökad tydlighet. Föreskrifterna kan behöva kompletteras med allmänna råd”.

Ordet skyddszon är ett samlingsbegrepp och olika typer av krav ställs på en skyddszon beroende på vilket ekosystem och/eller vilken funktion som ska skyddas. Som exempel kräver inte ett impediment på hållmark samma funktion och därmed utformning av en skyddszon som ett våtmarksimpediment eller annan vattenmiljö. En tydlig definition av samlingsbegreppet skyddszon krävs därför och ett förslag presenteras i föreliggande rapport. Vidare krävs ett förtydligande av utformningen och skötseln av skyddszoner, så att de blir funktionella för de arter eller miljöers egenskaper och behov som avses skyddas. Detta innebär att föreskrifterna måste förtydligas, liksom att allmänna råd måste utvecklas så att skötsel och utvecklandet av skyddszoner tydligt framgår för den specifika miljö som berörs.

Konsekvenser

De administrativa kostnaderna förutses inte påverkas mer än nämnvärt. De faktiska kostnaderna kan dock påverkas av ökade kostnader för planering samt bortfall av virkesvärde vid lämnande av skyddszoner. Skyddszoners bredd och utformning varierar beroende på den miljö som avses skyddas och det är svårt att göra generaliseringar kring bredd, eventuella virkesuttag, eventuellt fördrade skötselåtgärder och utifrån dessa skatta de faktiska kostnaderna för förslaget. Dessutom är en skattning av den areal som direkt berörs av eventuella åtgärder också svår att genomföra.

Skyddszoner ska dock lämnas även enligt nu gällande föreskrifter till 30 § SvL och nuvarande förslag på nya föreskrifter innebär i första hand ett förtydligande av redan gällande föreskrifterna.

I Skogsstyrelsens Meddelande 1:2010, Vattenförvaltningen i skogen presenteras ett försök att skatta merkostnaden för trädbevuxna skyddszoner mot vattenförekomster med övergödningsproblem, då det kan behövas ordentligt breda trädbevuxna skyddszoner för att de ska ha en möjlighet att fungera effektivt. Enligt

detta skulle det kunna innebära en merkostnad på 13 miljoner kr per år i södra Sverige och 1 miljon kr per år i norra Sverige, för att gå från 10 meter till 20 m trädbevuxna zoner. Totalt beräknades merkostnaden till 77 miljoner respektive 987 miljoner i norra respektive södra Sverige. Orsaken till de högre värdena för södra Sverige är en betydligt högre andel vattenförekomster med övergödningsproblem, samt att nuvärdet per hektar är större i söder. Det fanns dock en stor osäkerhet i arealuppskattningarna på grund av brister i de GIS-skikt som utgjort underlag (vattenmyndigheternas vattenförekomster och Skogsstyrelsens skogsmask). I detta sammanhang kopplar skattningen dessutom endast till en typ av miljö (skyddszoner mot vatten) och utifrån en aspekt, d v s övergödning, även om flera synergieffekter av skyddszonerna uppnås. Antagandet byggde dessutom på lämnandet av trädbevuxna zoner och även om detta görs, så kan ett uttag av ekonomiskt värdefulla träd ske utan att näringsläckaget torde påverkas nämnvärt.

Vad gäller skyddszoner mot andra hänsynskrävande objekt kan de likna de för vatten alternativt innebära allt från att zonen bör lämnas orörd till att den kan brukas normalt, men att markskador inte får förekomma.

Mark och vatten

Sammanfattning

Nu gällande föreskrifter och allmänna råd om skador på mark och vatten är mycket allmänt hållna och är inte uppdaterade i enlighet med nyare rekommendationer kring skogsbränsleuttag, askåterföring och stubbskörd. Dessutom saknas föreskrifter och allmänna råd för spridning av andra restprodukter, terrängkörning, markberedning och skyddsdikning samt dikesrensning, åtgärder vilka alla kan ha stor effekt på mark och vatten.

Statistik visar att uttaget av GROT ökat mycket kraftigt de sista 10 åren samt att omfattningen och intresset för produktionshöjande åtgärder som kvävegödsling, skyddsdikning och dikesrensning också ökar. Samtidigt visar Skogsstyrelsens polytax att hänsynen till mark och vatten i samband med skogsbruksåtgärder försämrats. Nuvarande negativa trend vad gäller skogbrukets påverkan på mark och vatten behöver brytas och det motiverar bland annat en utveckling och ett förtydligande av nuvarande föreskrifter och allmänna råd. Utveckling av föreskrifter för att skydda vattenkvalitet krävs även inom de beslutade åtgärdsprogram, som tagits fram till följd av vattendirektivet.

Föreskrifter och allmänna råd föreslås förtydligas och utvidgas så att de åtgärder som betraktas som kritiska för mark- och vattenmiljöer blir tydligt beskrivna. Detta gäller speciellt, dikesrensning och skyddsdikning, terrängkörning, samt stubbskörd. Vidare föreslås korrigeringar av de allmänna råden om skogsbränsleuttag i enlighet med de reviderade rekommendationerna för skogsbränsleuttag och askåterföring. Förtydliganden vad gäller innehåll av näring och tungmetaller hos näringskompenserande produkter har även gjorts för att möjliggöra en hantering av spridning av slam eller aska i produktionshöjande syfte. Som ett led i att motverka negativa effekter av gödsling med kväve oavsett typ av gödselmedel föreslås att vid användning av alternativa kvävegödselmedel som t ex avloppsslam från reningsverk bör innehållet av näring samt tungmetaller och andra skadliga ämnen finnas dokumenterade i t ex ett analysprotokoll.

För att ytterligare förtydliga har huvudrubriken ”Skador på mark och vatten” ändrats till ”Mark och vatten” och de olika åtgärderna samlats under enskilda rubriker.

Bakgrund

Statistik och trender

Grot och stubbar

Arealen som anmäls för uttag av GROT har mellan år 2000 och 2009 ökat från ca 30 000 ha till 115 000 ha, d v s från ca 13 % till 48 % av arealen som anmäls för föryngringsavverkning. Jämförs dessa siffror med den årliga enkätundersökning som Skogsstyrelsen genomför mot verksamma aktörer inom området ökade uttaget av GROT från 33 000 ha 1999 till ca 56 000 ha 2009. Preliminära resultat från Polytax visar att uttag av GROT skett på ca 1/3 av den avverkade arealen mellan åren 2008-2009. Skillnaderna mellan dessa källor, skulle bli kunna förklaras med att en anmälan för uttag av GROT gäller i fem år. Dessutom visar en

undersökning som Skogsstyrelsen genomförde 2006 (Rapport 5:2006) på problemen med över- respektive underanmälan av GROT-uttag, dvs att uttag av GROT anmäls, men inte tas ut respektive att uttag sker utan anmälan. Till detta ska läggas att Skogsstyrelsen har svårt att följa upp det uttag av GROT som sker vid t ex gallring och röjning. Trots diskrepans mellan olika källor ses en tydlig trend mot ökande uttag av skogsbränsle. Mellan 2006 och 2009 har arealen som anmäls för stubbskörd ökat från ca 600 till 5 000 ha.

Uppföljningen av miljöhänsyn i samband med uttag av skogsbränsle bedöms behöva förbättras. Uttag av skogsbränsle anses ofta vara en bidragande orsak till körskadorna på skogsmark (redovisas delvis nedan). Omfattningen av skogsbränsleuttagen är idag så stora att de betraktas som bidragande till nettoförsurning av mark och vatten. Försurningseffekten kan motverkas via askåterföring.

Askåterföring

Antalet verksamma aktörer vad gäller askspridning är begränsad och Skogsstyrelsen samlar via årliga enkäter in askspridd areal, från dessa. Den årliga areal som erhållit aska har från år 2000 till 2009 ökat från 4 300 ha till 11 600 ha. Ökningen av den areal som årligen erhåller aska är dock inte i paritet med ökningen av GROT-uttag.

Miljöhänsynen i samband med askåterföring bedöms i allmänhet som god eftersom åtgärden ännu utförs av ett fåtal verksamma aktörer, vilka Skogsstyrelsen generellt har god kontakt med. Skogsstyrelsen genomför även planläggning och rådgivning om verksamheten. En ökande verksamhet och ett större intresse för att sprida olika typer av ask- och restprodukter (mesa, grönlutslam, blandningar av askor, mm) ställer dock ökande krav på uppföljning, samt säkra och tydliga regler inom området.

Slamspridning

Skogsstyrelsen betraktar slamspridning som en åtgärd som verksamhetsutövaren bör samråda om och andelen samråd om både försök, och gödsling, med slam har ökat de sista åren. Dock förekommer spridning av slam på skogsmark utan att de föregås av samråd med Skogsstyrelsen innan åtgärd. Den exakta arealen som sprids och var känner därför inte Skogsstyrelsen till.

Skogsstyrelsen har inget fullgott regelverk för att hantera slamspridning, då varken Allmänna råden för kvävegödsling eller rekommendationerna för askåterföring fullständigt lämpar sig för att reglera åtgärden. Förutom risker med läckage av näringsämnen finns också risk för ackumulering respektive läckage av tungmetaller, organiska föreningar och läkemedelsrester från slamspridda områden. Problem med risker för smittspridning måste dessutom beaktas. Samhällets strävan mot kretsloppsanpassning samt en ökad produktion av skogsbiomassa som ett led i att minska beroendet av fossila bränslen driver på utvecklingen av åtgärden. Under våren 2009 presenterade Naturvårdsverket ett förslag till slamförordning som öppnar upp för slamspridning på skogsmark, utan att åtgärden regleras utifrån ovan nämnda risker. Som jämförelse ska nämnas att förslaget medför en tydlig reglering av slamspridning på jordbruksmark. Problematiken belyses yt-

terligare i Skogsstyrelsens remissvar kring förslaget till slamförordning⁹ samt nedan under ”Angränsande direktiv och lagstiftning”.

Dikesrensning och skyddsdikning

Sedan 1850 har mer än 1,5 miljoner ha torvmark dikats i produktionshöjande syfte (Hånell, 1990¹⁰). Av dessa behöver mellan 400 000 och 600 000 ha rensas. Skogsstyrelsen bedömer dikesrensning som exempel på en åtgärd som verksamhetsutövaren bör samråda om. Det har noterats ett ökat intresse för dikningsåtgärder. Viktiga åtgärder för att erhålla en bättre miljöanpassad dikesrensning är bl a ökade utbildningssatsningar, kalibrering av tillsyn mellan myndigheter samt en efterfrågan av ”blått kort” (kvalitetssäkring vad gäller kunskap hos verkssamma entreprenörer).

Möjligheten att följa upp skyddsdikning är bättre än för dikesrensning då åtgärden är anmälningspliktig enligt 14 § SvL. Enligt avverkningsanmälan har den anmälda skyddsdikade arealen ökat från 1 977 ha till 8 453 ha mellan åren 2000 och 2009. Kraftigast ökning noteras från 2006, d v s efter stormen Gudrun och främst i de län som drabbades av denna, även om en ökning noteras för övriga län också.

En jämförelse mellan de polytaxärenden där skyddsdikning förekommit och de avverkningsanmälningar som finns kopplade till dessa avverkningar visar dock att mörkertalet för skyddsdikning är stort, d v s att omfattande skyddsdikning förekommer utan att föregås av anmälan¹¹. Detta intryck erhålls även vid samtal med distriktskonsulenter. Problemet med de olika begreppen samt behovet av att förtydliga vad skyddsdikning respektive dikesrensning verkligen innefattar lyfts bl a av den nationella kalibreringsgrupp bestående av Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket och Länsstyrelserna, som nu arbetar med en samsyn kring regelverket för olika former av skogsdiken. Nytt från 1:a september 2010 och som kan förenkla hanteringen är att en anmälan om samråd för dikesrensning kan göras samtidigt med anmälan om skyddsdikning, på samma blankett som ”Anmälan om föryngringsavverkning”.

Enligt polytax ses en tendens till förbättrad hänsyn i samband med skyddsdikning, samtidigt som omfattningen ökar. Sett från inledningen av 2000-talet har andelen hyggen med skyddsdiken där skyddsdikningen är utförd på olämplig mark minskat från 31 % som mest till omkring 10 % enligt de sista inventeringarna. Andelen som klassas som viss påverkan, d v s att en för djup dikning har gjorts över delar av systemet, har under samma period minskat från ca 20 % till ca 10 %.

Kvävegödsling

Enligt Skogsstatistisk årsbok kvävegödslades år 2009, ca 55 500 ha inom storskogsbruket samt ca 2 000 till 3 000 ha som gödslas av det privata skogsbruket. Uppgifterna bygger på årliga enkäter vilka skickas till skogsbrukets aktörer.

⁹ Skogsstyrelsen, Drnr: 2010/2183

¹⁰ Hånell, B. 1990. Torvtäckta marker, dikning och sumpskogar i Sverige. Skogsakta nr 22. SLU, Umeå. 6 pp.

¹¹ Andreas Eriksson, Skogsstyrelsen, Muntligt meddelande 2010.

Detta innebär nästan en fördubbling av gödslad areal jämfört med år 2000 då ca 24 300 ha gödslades.

Skogsstyrelsen betraktar kvävegödsling som exempel på en åtgärd som verksamhetsutövaren bör samråda om. Idag inkommer årligen ca 200 anmälningar om samråd till Skogsstyrelsen rörande kvävegödsling och då främst från storskogsbruket. Samråd för kvävegödsling på privata fastigheter förekommer också, men inte i motsvarande omfattning. Här finns dock ett mörkertal.

Skogsstyrelsen har även noterat ett ökat intresse för andra former av kvävegödsling, vilket innefattar både typ av gödselmedel (organiskt bundet kväve som stallgödsel och avloppsslam) och gödselregim (t ex ungskogsgödsling, intensivgödsling). Skogsbruket inkom 2007 med en avsiktsförklaring rörande intensivgödsling och SLU redovisade under 2009 ett regeringsuppdrag kring intensivskogsbruk, vilket bl a inkluderar behovsanpassad gödsling (BAG). Skogsstyrelsen fick under våren 2010 in flera samråd kring både försök och användning av intensivgödsling respektive alternativa kvävegödselmedel, som t ex avloppsslam. Förutom produktionshöjande effekter, är slamspridning också ett led i strävan att kretsloppsanpassa samhället. Förutsättningarna för slamspridning på skogsmark beskrivs ovan.

Körskador och näringsläckage

Svåra körskador i samband med skogsbruksåtgärder ökar och problemet rör hela landet. Från 1999 till 2009 har andelen kraftiga körskador i anslutning till bäcköverfarter ökat från 4 % till 18 % som ett genomsnitt för den avverkade areal som berörs av vattendrag.¹² Under samma period har andelen överfarter med viss påverkan legat relativt konstant på ca 30 %. Andelen avverkad areal med grava körskador, oavsett om avverkningen rör vatten eller inte, har under samma period ökat från 5 % till 9 %. Detta innebär att ökningen av körskador i allmänhet inte är i proportion till ökningen av skador i anslutning till bäcköverfarter.

Ett mörkertal finns också i detta, och med att körskador i hänsynskrävande biotoper inte registreras som just körskador utan som en skada på biotopen, oavsett vari skadan består. Eftersom en stor andel av de hänsynskrävande biotoperna är knutna till fuktigare partier, som kantzoner, källflöden, surdråg mm, vilka är känsliga för körning, är det rimligt att anta att körskador är vanligt förekommande även där. I den nya versionen av polytax är dokumentationen av detta ändrat genom att typen av skada, t ex körning på en hänsynskrävande biotop, nu ska registreras.

Hypotesen om ett mörkertal vad gäller markskador i mer fuktiga biotoper stöds bl a av ett examensarbete¹³ där hänsynen mot vattendrag i samband med föryngringsavverkning studerats i Stockholms och Västernorrlands distrikt mellan 2003 och 2008. Enligt examensarbetet hade 56 % av de avverkningar som direkt berörde vattendrag mycket dålig hänsyn mot vattendraget. Enligt studiens bedömningsskala innebär detta bl a att körskador fanns inom 10 m från vattendraget, att överfarterna var skadade och att inga synliga hjälpmedel använts för överfarten.

¹² Data från Skogsstyrelsens polytaxinventering

¹³ Olsson, J. 2009. Skogsbruk vid vattendrag – en fallstudie. Kandidatuppsats 15 hp. Södertörns Högskola.

I studien definieras körskador som djupa markskador från en skogsmaskin och att markskiktet inte är intakt.

I polytax redovisas även en variabel Skador på mark och vatten, vilken är en sammanvägning av delvariablerna ”Körskador”, ”Näringsläckage till sjöar och vattendrag”, ”Skador på vattenekosystem vid körning över vattendrag” och ”Skador på vattenekosystem vid skyddsdikning”. Även denna sammanvägda variabel visar på skogsbrukets problem med hänsyn till mark och vatten i samband med föryngringsavverkning. Andelen avverkningar med god hänsyn ligger sedan början av 2000-talet på ca 2/3 av totala antalet avverkningar som berörs. Under samma period har det skett en förskjutning från andelen med delvis hänsyn över mot andelen med obetydlig hänsyn, vilken ökat från 6 % till idag runt 10 %.

Tänkbara förklaringar till de ökade skadorna kan vara en kombination av ett mildare och fuktigare klimat samt ett ökat uttag av GROT (grenar och toppar). En ökad tidspress inom skogsbruket, vilket kan medföra bristfällig planering och kommunikation, kan troligen också vara bidragande orsaker, likväl som trenden mot fler och tyngre transporter. Till detta kommer kravet på åretruntdrivning för att tillfredsställa såväl industrins krav på färskt virke som maskinägarnas krav på sysselsättning och ränta på sina investeringar.

Skogsbruket tar frågan om körskador och hänsynen till mark och vatten på stort allvar och utbildningssatsningar arrangerade av både Skogsstyrelsen, SMF och enskilda bolag och skogsägarföreningar har genomförts och kommer att genomföras för att försöka bryta den negativa trenden. En arbetsgrupp med representanter från skogsbruket (Södra, Stora Enso/Bergvik, Södra, SCA, Mellanskog), Skogforsk samt Skogsstyrelsen diskuterade dessa frågor under hösten 2010. Syftet var att ta fram ett gemensamt dokument kring vilka skador man ser allvarligt på och därför ska undvika. Utifrån detta vill man sedan jobba vidare med uppföljning och åtgärder för att motverka en fortsatt negativ utveckling. I december 2010 presenterades ett slutgiltigt förslag från gruppen och Skogsstyrelsens fattade beslut om att ställa sig bakom körskadepolicyn i mars 2011. Förutom en vidare spridning och diskussion av förslaget inom skogsbruket, beaktas policyn i översynsarbetet och förslagen till föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL.

Angränsande påverkande direktiv och lagstiftning

Vattendirektiv och åtgärdsprogram

Vattendirektivet ställer, efter utgången av första cykeln, inga direkta krav på skogsbruket. De åtgärder som vattenmyndigheterna för närvarande beslutat om är riktade till myndigheter och kommuner. Av åtgärdsprogrammen framgår bl a att:

”Skogsstyrelsen behöver, efter samråd med Naturvårdsverket och Fiskeriverket, ta fram underlag och utveckla föreskrifter och/eller andra styrmedel för ändamålsenliga skyddszoner och andra skyddsåtgärder intill vattenförekomster så att god kemisk status och god eller hög ekologisk status bibehålls eller uppnås”

De två vanligaste orsakerna till att en vattenförekomst inte bedöms uppnå god ekologisk status är fysiska förändringar eller övergödning. God kemisk status uppnås endast i ett fåtal vattenförekomster på grund av höga kvicksilverhalter. Försurning är ett annat problem. Både problematiken kring kvicksilver och försurning är länkade till skogsmark och skogsbruk.

Våren 2008 fick Skogsstyrelsen i uppdrag av regeringen att analysera vilka konsekvenser den nya vattenförvaltningen kan få för skogsbruket. Utredningen¹⁴ konstaterade bl a att vattenkvalitet saknas i befintliga föreskrifter till 30 § SvL, som en faktor att beakta i samband med utförande av skogsbruksåtgärder. Skogsstyrelsen föreslog därför att även *vattenkvalitet* fördes in under Allmänt i föreskrifterna, samt i föreskrifterna om skyddszoner. Med vattenkvalitet avses kvaliteten på vattnet i de av vattenmyndigheterna klassificerade vattenförekomsterna. De klassificerade vattenförekomsterna går att hitta i databasen VISS. Man måste i sammanhanget dock även beakta eventuell påverkan på det vatten som rinner till vattenförekomsterna, då även detta kan innebära att kvaliteten på vattnet i själva vattenförekomsten påverkas.

Vidare föreslogs under föreskrifterna för Skador på mark och vatten, att *slamtransport* ska inkluderas som en faktor att begränsa vid avverkning. Nuvarande skrivning nämner enbart näringsläckage. Under Allmänna råd till nämnda föreskrift föreslås även förtydliganden om *skyddszoner*, *markberedning*, *dikesrensning* och *skyddsdikning*.

Förslag till slamförordning samt slamdirektiv

Inom EU finns ett direktiv om avloppsslam (direktiv 86/278 EEG). Ett förslag till ett nytt direktiv för hur slam från avloppsreningsverk och andra likartade avfall ska kunna nyttiggöras i jordbruk, skogsbruk, markbyggnad mm har dock diskuterats sedan dess och skulle presenterats under 2007. På grund av vitt skild hantering av slammet i dagsläget (vissa länder har förbjudit slamspridning medan andra tillåter det utifrån kvalitetskriterier) har dock ett nytt förslag dröjt.

Med anledning av gällande slamdirektiv har Naturvårdsverket haft i uppgift att se över frågan om fosfor från avlopp. Naturvårdsverket tog därför fram "Aktionsplan för återföring av fosfor ur avlopp" som lämnades till regeringen 2002¹⁵. Denna aktionsplan innehöll ett förslag till ny slamförordning. Enligt detta förslag skulle slam som genomgått den kraftigaste avdödande behandlingen av patogena organismer vara möjlig att sprida på skogsmark. I väntan på ett nytt slamdirektiv från EU hände inget med detta förslag och 2009, fick Naturvårdsverket ett regeringsuppdrag att revidera och uppdatera tidigare aktionsplan. Vid revideringen beaktades bl a ny teknik för att nyttiggöra fosfor ur slam, samt ny kunskap om miljö- och hälsoskyddsaspekter vid spridning av slam på mark.

Utifrån det nya kunskapsläget presenterades även ett reviderat förslag till slamförordning, för användning av avloppsfraktioner på mark¹⁶. Revideringen av

¹⁴ Vattenförvaltningen i skogen. Meddelande 1: 2010. Skogsstyrelsen.

¹⁵ Aktionsplan för återföring av fosfor ur avlopp, 2002. Rapport 5214, Naturvårdsverket.

¹⁶ Redovisning av regeringsuppdrag 21. Uppdatering av "Aktionsplan för återföring av fosfor. Naturvårdsverket. Dnr 525-205-09

förslaget medför fortfarande ett öppnande för slamspridning på skogsmark utan någon annan form av reglering än den grad av hygienisering som slammet genomgått. Något ställningstagande till om slamspridning ska betraktas som skogsbruksåtgärd finns inte idag och Skogsstyrelsen har inte heller några allmänna råd eller rekommendationer kring åtgärden. Till skillnad mot jordbruksmark där slam sprids som ett fosfor-gödselmedel, så sprids slam huvudsakligen som ett kväve-gödselmedel på skogsmark. Detta, tillsammans med bl a de kemiska och biologiska skillnader som råder mellan åkermark och skogsmark gör dock att likartade bedömningar av spridningarna inte bör göras. Dessutom saknas idag kunskap kring miljöeffekterna av slamspridning på skogsmark och Naturvårdsverkets förslag grundas därför inte på några studier kring eventuella risker med åtgärden på skogsmark.

Miljödepartementet gick under senhösten 2010 igenom remissvaren på förslaget till reviderad slamförordning. Miljödepartementet och Jordbruksdepartementet är medvetna om bristerna i nuvarande förslag vad gäller underlag kring miljöeffekter av slamspridning på skogsmark och diskussioner förs nu hur detta ska hanteras vidare¹⁷.

Kalibrering kring dikesrensning

Skogsstyrelsen presenterade 2009 ett regeringsuppdrag, där de tillsammans med Naturvårdsverket tydliggjorde tillämpningen av gällande regelverk för dikesrensning på skogsmark. Översynen som gjordes visade bl a att regelverket kring dikesrensning i skogsmark är komplext och svåröverskådligt. Regelverket är dessutom svårt att tillämpa genom att det finns flera tillsynsmyndigheter och två parallella regelsystem (Skogsvårdslagen och Miljöbalken). Vidare tillkommer markavvattning och skyddsdikning, två åtgärder vars regelsystem är nära sammankopplade med dikesrensning. På Skogsstyrelsen och länsstyrelserna finns en medvetenhet om att praxis när det gäller tillämpning av regler kring dikesrensning och skyddsdikning ser olika ut i olika delar av landet.

För att öka samsynen kring tolkningen av gällande regelverk för skogsdiken (dikesrensning, skyddsdikning och markavvattning i skog), inleddes våren 2010 ett nationellt projekt, med representanter från Skogsstyrelsen, länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Syftet är att åstadkomma en nationell kalibrering av synen på skogsdiken över myndighetsgränser och över landet. Detta ger en samsyn för myndigheternas bedömningar och tolkningar av regelverket men skapar även en trygghet för de externa aktörerna då de får tydligare signaler om vad som gäller.

Under projektet, som löper till hösten 2011, har bl a behovet av tydligare föreskrifter och allmänna råd för skyddsdikning och dikesrensning lyfts. Speciellt har behovet av förtydligande av djup och utformande av skyddsdiken påtalats¹⁸.

EU gemensamt markskyddsdirektiv

Arbetet med att ta fram rambestämmelser för markskydd inom EU, som har till syfte att bidra till skydd och hållbart nyttjande av marken, har stannat av. Sverige anser sig idag redan uppfylla de krav som nu ställs i direktivet, men kommer

¹⁷ Karin Tormalm, Jordbruksdepartementet. Muntligt meddelande 2010.

¹⁸ Nils Carlborg, Skogsstyrelsen. Muntligt meddelande 2010.

inte att stoppa direktivet om det finns mervärde för andra stater att det går igenom¹⁹.

Miljöfarlig verksamhet

Kommunerna har idag tillsynen för miljöfarlig verksamhet, inklusive eventuell miljöfarlig verksamhet i samband med skogsbruksåtgärder. Skogsstyrelsen har under 2010 fått ett regeringsuppdrag att i samråd med Naturvårdsverket och efter samråd med berörda intressenter, bland annat Sveriges Kommuner och Lands-ting samt representanter för skogsbruket och naturvården, göra en bedömning av om det är lämpligt att visst ansvar för miljö- och hälsoskyddstillsyn enligt 9 kap miljöbalken överförs från kommunerna till Skogsstyrelsen. I samband med detta arbete skickade Skogsstyrelsen ut en enkät till några kommuner och länsstyrelser för att få reda på omfattningen av miljöfarlig verksamhet i enlighet med bestämmelserna i 9 kap miljöbalken. Svaren visar på liten omfattning av tillsynen av miljöfarlig verksamhet i samband med skogsbruksåtgärder. Kommunerna hänvisar i stället till att detta hanteras inom skogsvårdslagens ram.

Arbetet avslutades i mars 2011 och redovisades då till regeringskansliet (Miljödepartementet) i Skogsstyrelsens Meddelande 1:2011.

Avsiktsförklaringar och beslut om miljöanalyser

Sommaren 2007, inkom skogsbruket med en avsiktsförklaring om försök med stubbskörd och i november fattade Skogsstyrelsen beslut om en miljöanalys kring åtgärden. Miljöanalysen lämnades in till Skogsstyrelsen i oktober 2008 och i september 2009 efter remissförfarande beslutades om rekommendationer kring stubbskörd.

Samtidigt med ovan nämnda avsiktsförklaring, inkom skogsbruket även med en avsiktsförklaring gällande optimerad näringstillförsel (behovsanpassad gödsling). Även här fattade Skogsstyrelsen beslut om miljöanalys. I oktober 2009 mottog Skogsstyrelsen en miljöanalys om behovsanpassad gödsling, vilken på begäran av Skogsstyrelsen kompletterades i februari 2010. På motsvarande sätt som konstateras i miljöanalysen finner Skogsstyrelsen betydande kunskapsluckor i underlaget kring behovsanpassad gödsling. I juli 2010 meddelade därför Skogsstyrelsen att samråd bör ske med myndigheten i samband med varje tilltänkt åtgärd eftersom riskerna anses som stora eller dåligt utredda. Vidare meddelades att Skogsstyrelsen ska hantera frågan vidare i samband med översynen av 30 §, SvL.

Överväganden och ställningstaganden

I Sverige finns över 56 000 mil rinnande vatten och över 97 500 sjöar. Till detta kan läggas över 88 000 mil diken. Kontaktytan mellan brukad skogsmark och vatten är därför stor, vilket medför att skogsbrukets potential att påverka vatten- dragen och deras vattenkvalitet generellt också blir stor.

Uttaget av skogsbränsle ökar. Detta leder dels till fler led av åtgärder som ska utföras under en omloppsperiod, dels till ökad risk för mark- och vattenpåver-

¹⁹ Karin Tormalm, Jordbruksdepartementet, Muntligt meddelande).

kan. Som ett led i utvecklingen ses även ett ökat intresse för dikesrensning och skyddsdikning. Konventionell kvävegödsling ökar åter och intresset för ungskogsgödsling/intensivgödsling, samt användandet av alternativa gödselmedel, som slam ökar. Körskador i och kring vatten samt bristande hänsyn i skyddszo-
ner mot vatten är specifikt utpekade som effekter av skogsbruk vilket har stor ne-
gativ inverkan på vattenmiljöer. Flera av riskerna med dessa åtgärder hanteras
inte inom nuvarande lagstiftning. De beslutade åtgärdsprogram, som tagits fram
till följd av vattendirektivet kräver att skogsbruket förbättrar sin hänsyn mot
vatten.

Behovet av att förtydliga föreskrifter och allmänna råd kring skador på mark och
vatten är påtagligt. Nedan presenteras förslag på förtydliganden av föreskrifter-
na, samt en utvidgning av de allmänna råden så att de åtgärder som betraktas
som kritiska för mark- och vattenmiljöer blir tydligt beskrivna. Detta gäller spe-
ciellt, dikesrensning och skyddsdikning, körskador, samt stubbskörd. Korrigeringar
av de allmänna råden kring skogsbränsleuttag har gjorts i enlighet med de
reviderade rekommendationerna för skogsbränsleuttag och askåterföring (Med-
delande 2008:2)²⁰, samt stubbskörd (Meddelande 2009:4)²¹.

Förtydliganden vad gäller innehåll av näring och tungmetaller hos produkter för
såväl näringskompensation som produktionshöjning har gjorts. För tungmetaller
och andra skadliga ämnen föreslås att tillförseln inte överstiger det som normalt
förs bort vid uttag av biomassa. Kravet på analysprotokoll tillämpas redan nu av
Skogsstyrelsen vid samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken, där det är relevant.

Intensivgödsling/ungskogsgödsling hanteras inte på något tydligt sätt i nuvaran-
de föreskrifter och allmänna råd. Som ett led i att motverka negativa effekter av
gödsling med kväve oavsett typ av gödselmedel föreslås att de allmänna råden
bör vara tillämpliga för såväl mineralgödsel som organiska gödselmedel.

Först när tillräckligt med kunskap erhållits och sammanställts kring användandet
av alternativa gödselmedel och intensivgödsling/ungskogsgödsling, kan eventu-
ella ställningstaganden och eventuella utformande av föreskrifter och allmänna
råd slutligt göras.

I det presenterade förslaget har huvudrubriken ”Skador på mark och vatten” änd-
rats till ”Mark och vatten” och de olika åtgärderna samlats under enskilda rubri-
ker. I de fall ytterligare rekommendationer tillkommit kring åtgärder, d v s
stubbskörd, GROT-uttag och näringskompensation har en kort uppdaterad sam-
manfattning av dessa gjorts under föreskrifterna respektive de allmänna råden.

För att få det hela mer lättöverskådligt har nämnda föreslagna föreskrifter och
allmänna råd splittrats upp under ett antal underrubriker. Dessa är: Allmänt,
Kvävegödsling, Skogsbränsleuttag och näringskompensation, Terrängkörning
och markberedning samt Diken.

²⁰ Rekommendationer vid uttag av avverkningsrester och askåterföring. Meddelande 2008:2.
Skogsstyrelsen

²¹ Stubbskörd – kunskapssammanställning och Skogsstyrelsens rekommendationer. Meddelande
2009:4.

Konsekvenser

Skogsstyrelsen gör bedömningen att de administrativa kostnaderna inte kommer att påverkas i nämnvärd omfattning.

De kostnader som kan komma i fråga består främst i eventuella ökade kostnader för teknik och planering, men även av minskade intäkter för ris, samt massaved och eventuell ökad tidsåtgång för att risa eller kavla. Många företag vidtar redan i dag åtgärder i form av risning och kavling m.m., vilket är helt korrekt enligt nuvarande föreskrifter. Investeringar i tekniska hjälpmedel har också pågått under flera år, utan koppling till denna översyn.

Som exempel kan kostnaden för risning, lite beroende av risets värde, skattas till ca 15 kr per m. En risbädd måste dock underhållas. Behovet av risning påverkas av flera faktorer, främst de naturgivna markförhållandena och hur många och tunga transporter som ska passera, men även variation i vädret vid tidpunkten för åtgärden.

Kostnaden för att bygga kavelbroar är ca 140 kr per m (två skotarlass) och livslängden av dessa är ca 1000 m³. Allt fler använder sig idag av olika former av träbroar/stockmattor för att tillfälligt passera diken eller mindre vattendrag, alternativt stabilisera upp svagare partier. Kostnaderna för dessa varierar från 3 000 - 4 000 kr upp till ca 8 000 kr för de av trä, beroende på längd. Beroende på hantering kan dessa hålla för att köra ut upp emot 5 000 m³. Bärbara stålbroar finns att köpa för ca 80 000 kr paret.

Nämnda kostnader ska dock ställas i relation till kostnader för återställande av markskador och vattendrag, inverkan på vattenkvalitet, stillestånd vid fastkörningar, mm. Återställande av skador i anslutning till vatten riskerar dessutom att ge långvarig kemisk påverkan på vattenkvalitet, vilket är svårt att skatta värdet av. Som exempel kan nämnas att lagning av körskador beräknas kosta ca 700 - 1 000 kr/h och arbetet med att restaurera sönderkörda vattendrag värderas till ca 250 kr/m. En fastkörning beräknas kosta mellan 700 och 2 000 kr/h och att flytta en maskin från ett objekt till ett annat ca 3 000 kr. Till detta ska läggas värdet av minskat maskinslitage och minskad bränsleförbrukning.

Något som även diskuteras allt mer är tillväxtförluster i framförallt gallringar, då markskador bland annat kan leda till att trädrötter slits av och kan bli en inkörsport för rotröta. Totalt beräknas rotröten kosta skogsbruket ca en miljard kronor per år. Detta i form av minskade intäkter på grund av kvalitetsnedsättning, tillväxtminskning och kostnader för extra skötselinsatser. Sådana kostnader bör ställas i relation till kostnader för att förebygga markskador genom till exempel risning, alternativa körvägar osv.

Då behovet av åtgärder påverkas av ett flertal faktorer såsom markförhållanden och väder går det inte att bedöma den totala kostnaden för skogsbruket, ovanstående beräkningar ska ses som exempel. Som nämns ovan vidtar redan i dag skogsbruket ett flertal av dessa åtgärder, varför beräkningar om eventuella ökade kostnader försvåras ytterligare.

Återställande efter skada

Sammanfattning

För att öka tydligheten i strukturen avseende föreskrifter och allmänna råd för 30 § SvL har förslaget kompletterats med en ny rubrik Återställande efter skada. De flesta skrivningarna under denna nya rubrik återfinns redan i befintliga föreskrifter och allmänna råd. Det som är nytt i föreskrifterna är återställande av körskador i vissa fall samt att även diken ska rensas från avverkningsrester och att rensningen även ska omfatta massaved som lagts i för överfart.

Kostnaden för att återställa ovanstående skador, inom ramen för skogsvårdslagen, ingår i intrångsbegränsningen. Detta innebär att om markägaren lämnat hänsyn till ett värde i nivå med intrångsbegränsningen kan Skogsstyrelsen inte kräva att en skada återställs. I dessa fall ställs lämnad hänsyn mot återställande efter skada och ett krav på återställande kan endast ställas om lämnad hänsyn bedöms vara felaktigt prioriterad eller om lämnad hänsyn inte värdemässigt når upp till intrångsbegränsningen.

Bakgrund

Inom miljörettens område gäller normalt PPP, polluters pay principle. Det innebär att förorenaren ska betala den förorening eller skada man orsakat. Inom skogsvårdslagens område kan avsnittet om återställande efter skada sägas delvis motsvara detta. Inom ramen för skogsvårdslagens tillämpningsområde begränsas möjligheten att ställa krav på återställande efter skada till vissa utpekade åtgärder eller skador. Dessutom får inte Skogsstyrelsen, som tillsynsmyndighet, kräva så mycket att kostnaderna för återställandet tillsammans med värdet av lämnad hänsyn överstiger den så kallade intrångströskeln.

I nu gällande föreskrifter finns angivet att om föreskrifterna till 30 § inte har följts och detta har medfört skada ska följande åtgärder vidtas:

- Värdefulla kulturmiljöer ska återställas när så är möjligt.
- Stigar ska rensas från avverkningsrester och lagas när det behövs för framkomligheten på dem.
- Barrträdsplanter som planterats ska tas bort från skyddszoner på nedlagd jordbruksmark.
- Vattendrag ska rensas från avverkningsrester och deras naturliga lopp återställas efter körskador.

För att öka tydligheten i strukturen avseende föreskrifter och allmänna råd för 30 § SvL har vi valt att lägga till en ny rubrik Återställande efter skada.

Överväganden och ställningstaganden

Utvecklingen vad gäller skador på kulturlämningar, liksom olika former av skador på mark och vatten, t ex sönderkörda vattendrag visar på ett behov av återställande efter skador. Idag finns dock ingen statistik över hur vanligt förekommande det är med krav på återställande efter skador. En orsak kan vara att

skogsbruket ofta vid påpekande om återställande, genomför detta utan att ett föreläggande behövs. En annan orsak kan vara den allmänna okunskapen om möjligheten att kräva återställande. Som ett led i arbetet med att förtydliga kravet på återställande föreslås därför att dessa åtgärder flyttas från rubriken "Allmänt" till en egen rubrik "Återställande efter skada".

Då kostnaden för att återställa efter ovanstående skador, inom ramen för skogsvårdslagen, ingår i intrångsbegränsningen innebär det att om markägaren lämnat hänsyn till ett värde i nivå med intrångsbegränsningen kan Skogsstyrelsen inte kräva återställande efter en skada. I dessa fall ställs lämnad hänsyn mot återställande efter skada och ett krav på återställande kan endast ställas om lämnad hänsyn bedöms vara felaktigt prioriterad.

De flesta skrivningarna under denna nya rubrik, Återställande efter skada, finns redan i gällande föreskrifter och allmänna råd. Det som är nytt i föreskrifterna är återställande efter körskador på kulturlämningar samt att täckande röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester ska tas bort. Diken ska rensas från avverkningsrester och att rensningen även ska omfatta massaved som lagts i för överfart är förtydliganden. Nytt är också att återställande efter körskada ska ske om återställandet inte innebär en ökad negativ påverkan på vattenkvaliteten. Det innebär att innan verksamhetsutövaren återställer efter en körskada bör en bedömning göras huruvida detta är sämre för vattenkvaliteten än att lämna skadan orörd.

I ett av de förslag som projektgruppen arbetade med föreslogs att planterade träd som skadar natur- eller kulturmiljövärden ska tas bort från skyddszoner. Nu gällande föreskrifter innebär att alla barrträdsplantor ska tas bort från skyddszoner på nedlagd jordbruksmark.

Avsikten med förslaget var att förtydliga att det gällde alla trädslagsplantor och alla skyddszoner, men endast om de skadar natur- eller kulturmiljövärden i skyddszonen.

Detta förslag behöver dock diskuteras mer innan ett eventuellt beslut varför förslaget dragits tillbaka i dagsläget och skrivningarna i nu gällande föreskrifter behålls.

Konsekvenser

De flesta av åtgärderna finns redan i dag men under andra rubriker. Att texten flyttats över till en egen rubrik synliggör dock i större utsträckning att återställande ska ske. Detta kan innebära att markägare och andra verksamhetsutövare lägger större vikt vid att ta hänsyn vid planering och åtgärder för att förhindra att skada sker, vilket dock inte borde innebära ökade kostnader då återställande efter skada redan i dag är ett krav i skogsvårdslagen upp till intrångsbegränsningen.

Vad gäller de administrativa kostnaderna så kan Skogsstyrelsen inte se någon ökning på grund av detta förslag.

Berörd del

Sammanfattning

Detta avsnitt påverkar inte föreskrifterna eller de allmänna råden. I projektdirektivet framgick att begreppet ”berörd del” skulle förtydligas. Begreppet är relevant i samband med det intrång som en markägare får tåla avseende den pågående markanvändningen innan denne kan ha rätt till ersättning. Detta intrång ska beräknas inom berörd del av fastigheten.

Några av frågeställningarna som behandlas i detta avsnitt är vad som kan avses med berörd del i relation till bl a anmälan om avverkning och faktiskt avverkad areal. Vad som ska lämnas i relation till vad som tidigare har lämnats som hänsyn till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen och under hur lång tid vi kan anse att den berörda delen består.

I detta avsnitt har centrala begrepp som behandlingsenhet, avsikt och samma åtgärd samtidigt, tolkats och förslag lämnats på hur begreppet ”berörd del” ska förstås.

Bakgrund

Vid skötseln av skog ska hänsyn tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen, vilket framgår av 30 § skogsvårdslagen.

Skogsstyrelsen har bemyndigande att meddela föreskrifter avseende 30 § skogsvårdslagen, dock inga som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Att hänsynen bör avse inom berörd del har Skogsstyrelsen förtydligat i allmänna råd till 30 § SvL och där hänvisat till 31 kapitlet i miljöbalken. Grunden till dessa allmänna råd är 2 kap 15 § regeringsformen, se nedan.

Eftersom bedömningarna av hänsyn ska göras med beaktande av den berörda delen blir detta begrepp viktigt både inför en avverkning men också vid uppföljning av huruvida en markägare har uppfyllt de krav som anges i de aktuella reglerna.

Enligt 14 § skogsvårdslagen ska den produktiva skogsmarkens ägare underrätta Skogsstyrelsen om ett antal åtgärder, bland annat föryngringsavverkning, och i 15 b § skogsvårdsförordningen framgår att denna underrättelse ska ha kommit in minst sex veckor innan åtgärden vidtas. Skogsstyrelsen har föreskrivit att en underrättelse/anmälan inte får innehålla mer än en behandlingsenhet. Behandlingsenhet har i föreskrifterna också definierats utifrån vad man menar där, se nedan, samt utvecklats i de allmänna råden.

Den grundläggande frågeställningen avseende den berörda delen hänger samman med hur mycket hänsyn en markägare kan tvingas ta. Krav kan ställas på en markägare att lämna hänsyn upp till den så kallade intrångströskeln och detta inom den berörda delen. En annan frågeställning som får stor betydelse är hur markägaren visar sin avsikt, vilket relaterar till definitionen av behandlingsenhet.

Regelgenomgång

Den berörda delen ligger till grund för tillämpningen inom flera områden men i denna genomgång refereras endast till dem som direkt berör vår verksamhet. Den kursiva texten är direkta citat.

*Regeringsformen*²²

2 kap 15 § 2 st

Den som genom expropriation eller annat sådant förfogande tvingas avstå sin egendom skall vara tillförsäkrad ersättning för förlusten. Sådan ersättning skall också vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Ersättningen skall bestämmas enligt grunder som anges i lag.

*Miljöbalken*²³

31 kap 4 §

Fastighetsägaren har rätt till ersättning på grund av beslut som innebär att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras för vissa typer av beslut. Här ingår dock inte 30 § skogsvårdslagen men enligt 31 kap 9 § miljöbalken ska även 30 § SvL beaktas, se nedan.

31 kap 9 § 1 st

Vid tillämpning av 4 och 8 §§ skall beaktas även andra beslut enligt 7 kap 3, 5, 6, 9 eller 22 §§ andra stycket, förelägganden eller förbud enligt 12 kap 6 § fjärde st, beslut enligt 18 § SvL samt beslut som avses i 14 kap 8 § 1 st PBL²⁴. Detta gäller under förutsättning att besluten har meddelats inom 10 år före det senaste beslutet. Dessutom ska beaktas inverkan av hänsynstaganden enligt 30 § SvL som i särskilda fall har inträtt inom samma tid.

*Skogsstyrelsens föreskrifter för Skogsvårdslagen*²⁵

Föreskrifterna till 14 § SvL

Med behandlingsenhet menas i dessa föreskrifter ett sammanhängande markområde, eller, om olika delområden avgränsas av i landskapet förekommande linjeelement av ringa bredd, exempelvis vägar, vattendrag, våtmarker och kraftledningar, av flera områden som tillsammans bör anses som en behandlingsenhet.

Litteraturgenomgång

Reglerna är inte helt tydliga när det gäller hur de ska tillämpas i enskilda fall varför en genomgång gjorts av källor där relevanta begrepp kommenterats eller

²² Regeringsformen (1974:152)

²³ Miljöbalk 1998:808

²⁴ Plan- och bygglag (1987:10)

²⁵ Skogsvårdslagen (1979:429)

förtydligats. Sammantaget finns dock inte så mycket skrivet som kan vara till ledning i vårt arbete. Nämnas kan också att Skogsstyrelsen i sitt yttrande till grundlagsutredningen avseende ändringar gällande äganderättsskyddet, påtalade att ett förtydligande av den aktuella paragrafen skulle vara bra. Skogsstyrelsen fick dock inte något gehör för detta påtalande.

*Bostadsutskottets betänkande 1986/87:1*²⁶

Berörd del har hanterats i bostadsutskottets betänkande och angetts vara en enhet med vilken skada ska jämföras inom skogsbruket, så kallad behandlingsenhet. Med behandlingsenhet avses *ett skogsbestånd eller flera mindre bestånd som avses bli behandlade med samma åtgärd samtidigt. Beståndsindelningen får i detta sammanhang bedömas enligt normala fackmannamässiga grunder.*

*Rutin för handläggning och uppföljning av avverkningsärenden 2010/114*²⁷

Skogsstyrelsen har nyligen behandlat en frågeställning som kan sägas relatera till begreppet berörd del. I detta fall gäller det hantering av avverkningsanmälda nyckelbiotoper.

Vid en återkallelse av den del av en anmälan som berör en nyckelbiotop ingår den återkallade delen däremot inte i vår handläggning, vare sig enligt SvL eller MB. Om markägaren motiverar sitt återkallande med att den berörda nyckelbiotopen ska sparas som naturhänsyn bör detta dokumenteras på lämpligt sätt så att det i framtiden går att hävda att den återkallade delen av anmälan ingår i den "berörda delen" av fastigheten som hänsyn som lämnats vid avverkning.

Frågeställningar

Vid tillämpningar där den berörda delen kan anses ha relevans uppkommer ett antal grundläggande frågeställningar som behöver belysas närmare.

- Gäller uppgifterna som finns i anmälan eller den bifogade kartbilden?
- Kan den berörda delen gå utanför eller vara mindre än det avverkningsanmälda området?
- Är den berörda delen densamma både före och efter avverkning?
- Under hur lång tid består den berörda delen?
- Hur lång tid kan begreppet "behandlade med samma åtgärd samtidigt" anses gälla?

Genomgång av frågeställningar

I denna genomgång har använts begreppet "lämna hänsyn upp till intrånget". Med detta menas att natur- eller kulturmiljövärden finns på den aktuella ytan i så stor utsträckning att värdet av dem når upp till intrångströskeln. Finns inte värden i den omfattningen är inte en prioritering nödvändig.

²⁶ Bostadsutskottets betänkande 1986/87:1 s.150

²⁷ Rutin för handläggning och uppföljning av avverkningsärenden, Skogsstyrelsens protokoll nr 114/2010, s. 20 under Anmälan i nyckelbiotop – exempel

Centrala begrepp

Behandlingsenhet

Ett av de grundläggande begreppen i detta sammanhang är behandlingsenhet. Detta begrepp har dock definierats av bostadsutskottet, se tidigare regelgenomgång. Den definition man angett är att vad som avses är *ett skogsbestånd eller flera mindre bestånd som avses bli behandlade med samma åtgärd samtidigt*.

Avsikt

Det andra av de begrepp som efter regel- och litteraturgenomgång framstår som centralt är ”*som avses bli*”, det vill säga markägarens avsikt gällande den aktuella åtgärden.

När det gäller vad markägaren avser torde avverkningsanmälan, med avverkningen inritad på medföljande karta, utgöra en stark indikation på markägarens avsikt innan avverkningen. När sedan avverkningen är genomförd torde det kunna hävdas att den avverkade arealen visar markägarens avsikt vid detta tillfälle, oavsett om den är ändrad eller inte i relation till tidigare anmäld avverkning.

Om omfattningen inte stämmer överens mellan den faktiska avverkningen och den på kartan angivna torde det dock få anses att markägaren ändrat sin avsikt gällande avverkningen. Detta torde kunna gälla oavsett om avverkningen är större eller mindre än den tidigare anmälda avverkningen.²⁸

Samma åtgärd samtidigt

Vad gäller detta begrepp finns ingen entydig definition utan det torde bero på vilken typ av åtgärd eller verksamhet som är aktuell inom det berörda området.

När det gäller de åtgärder Skogsstyrelsen har att hantera där begreppet är relevant torde den tidsgräns avseende anmälan som finns reglerat gälla och när det gäller tillstånd finns i Skogsstyrelsens mall för tillstånd angivet en giltighetstid på fem år.

Bedömning av den berörda delen

Vid vissa avverkningar lämnas frö- och skärmträd som sedan avverkas. Dessa torde dock inte påverka de aktuella bedömningarna då den berörda delen torde vara klart avgränsad redan vid själva avverkningen. Därför har inte dessa behandlats särskilt i detta dokument.

- Vad är det som gäller, uppgifterna som finns i anmälan eller den bifogade kartbilden?

Kartan är det som torde ge den korrekta uppfattningen om markägarens avsikt avseende avverkningen. Det innebär att om det finns oklarheter mellan vad som angivits i kartan och vad som angivits på anmälan bör det klargöras vad som är markägarens faktiska avsikt.

²⁸ Här behandlas inte huruvida anmälan gjort för det faktiskt avverkade området eller inte, det behandlas utanför dessa frågeställningar.

- Kan den berörda delen gå utanför eller vara mindre än det avverkningsanmälda området?

Innan en avverkning är genomförd kan inte den berörda delen gå utanför det avverkningsanmälda området. Anmälan om avverkning torde spegla den avsikt som markägaren hade vid anmälningstidpunkten vad gäller avverkningen. En behandlingsenhet definieras som det område som en markägare avser att utföra samma åtgärd vid samma tillfälle på. Sammantaget torde detta innebära att den areal som finns med i anmälan/kartan är den som ska ligga till grund för beräkningen av intrånget.

Den berörda delen torde kunna vara mindre än det avverkningsanmälda området om hela området inte avverkas inom de tidsgränser som framgår nedan.

- Är den berörda delen densamma både före och efter avverkning?

Med beaktande av vad som framgår ovan torde den berörda delen kunna variera före och efter en avverkning. Innan avverkningen så har Skogsstyrelsen endast att hantera det som angivits i anmälan och därav hantera den hänsyn som kan krävas. Det vill säga att den hänsyn som kan krävas upp till intrånget beräknas utifrån det som finns angivet på anmälan.

Efter att avverkningen är genomförd torde man kunna säga att markägaren har tydliggjort sin avsikt och därmed vad som kan anses utgöra den berörda delen. Om en avverkning är mindre än den i anmälan torde det inte vara några problem avseende lämnad hänsyn relaterat till vad som kan krävas²⁹.

Den berörda delen för den markägare som avverkat större del än vad som angivits på anmälan bör bli det faktiskt avverkade området. Därmed ska markägaren också ha lämnat mer hänsyn, om befintliga värden finns, än vad som var fallet relaterat till den ursprungliga anmälan.

Lämnad hänsyn vid en avverkning som inte finns inritad på en anmälan/karta kan medräknas i den berörda delen om dokumentation om avsikten finns. Det vill säga att markägaren bör skriftligen intyga att denna del är hänsyn som relaterar till den aktuella avverkningen. På detta sätt framgår markägarens avsikt tydligt och vid eventuella senare anmälningar där den tidigare lämnade hänsynen tagits med kan vi påtala att denna del ingått i en tidigare berörd del och ska lämnas orörd.

- Under hur lång tid består den berörda delen?

Den tidsperiod som en berörd del torde bestå bör relateras till miljöbalkens regler avseende ackumulering av intrång i 31 kap 9 § MB. Dessa regler gäller inom en tioårsperiod varför även vår behandling av berörd del bör innebära samma tidsgräns. Det innebär att åtgärder/anmälningar efter tio år ska behandlas helt utan hänsyn till vad som tidigare beslutats eller faktiskt skett inom området. De ska då utgöra en ny berörd del.

²⁹ Om markägaren lämnat ”fel” hänsyn behandlas inte inom ramen för detta dokument.

- Hur lång tid kan begreppet ”*behandlade med samma åtgärd samtidigt*” anses gälla?

Med beaktande av att en avverkningsanmälan är giltig i tre år och ett tillstånd är giltigt i fem år borde dessa tidsgränser även omfatta vad som kan anses vara ”samma åtgärd samtidigt”. Det vill säga att den faktiska avverkningen som sker inom eller i anslutning till den anmälda arealen kommer att utgöra den berörda delen och kravet på hänsyn ställas i relation till denna.

Konsekvenser

Denna del har ingen direkt påverkan på föreskrifter eller allmänna råd utan sätter endast ramarna för hur mycket myndigheten kan kräva att en markägare ska lämna av hänsyn. Denna begränsning är oförändrad. Skogsstyrelsen har inget bemyndigande att föreskriva något som avsevärt kan försvåra den pågående markanvändningen, den så kallade intrångströskeln.

Därmed påverkar denna del inte heller administrativa eller övriga kostnader.

Intrångsbegränsning och ekonomisk värdering av hänsyn

Sammanfattning

Enligt 30 § skogsvårdslagen ska hänsyn tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog. Kraven på hänsyn får dock inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten. Upp till denna nivå är skogsägaren skyldig att tåla intrånget utan ersättning. Krav kan dock endast ställas på sådan hänsyn som anges i Skogsstyrelsens föreskrifter till 30 § skogsvårdslagen.

Toleransnivån för vad en skogsägare är skyldig att tåla utan ersättning är enligt Skogsstyrelsens uppfattning högst 10 procent för de första 250 000 kr av den berörda delen, högst 5 procent för det som ligger däröver upp till 2 000 000 kr och högst 2 procent för vad som överstiger 2 000 000 kr. Det är dock inte klarlagt vilket högsta belopp i kr som ska tålas.

Bakgrund

Enligt projektdirektivet ska tillämpningen av regeln om intrångsbegränsning förtydligas, särskilt i sådana fall det inte går att relatera intrånget till virkesvärdet.

I samband med framtagandet av Skogsstyrelsens strategi för arbetet med miljöhänsyn vid skogliga åtgärder lyftes även några frågetecken kring hanteringen av intrångsbegränsningen som bör ses över.

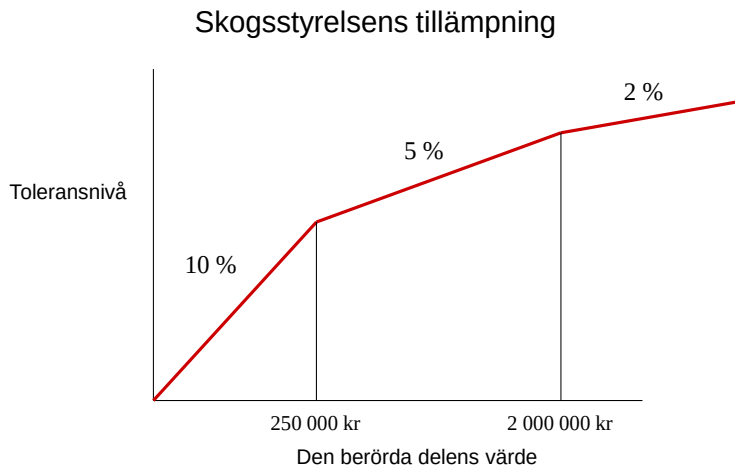
- Hur hanterar vi sådant som inte har ett virkesvärde? Hur hanteras intrång i samband med andra åtgärder som plantering, röjning och gallring samt byggande av skogsbilväg? Ska man ta med i beräkningen om hänsynen medför bortfall i framtida virkesvärde?
- Intrångsbegränsningen relaterar till virkesvärdet, vilket ”totalvärde” ska man relatera till vid ex vis förnygring i bok där skärmen glesas ut successivt, eller vid en gallring?
- Se över hur återställandeåtgärder ska hanteras inom intrångsbegränsningen.

Intrångsbegränsningen

Enligt 30 § skogsvårdslagen ska hänsyn tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog. Kraven på hänsyn får dock inte vara så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom berörd del av fastigheten. Upp till denna nivå är skogsägaren skyldig att tåla intrånget utan ersättning. Krav kan dock endast ställas på sådan hänsyn som anges i Skogsstyrelsens föreskrifter till 30 § skogsvårdslagen. Detta innebär att värdet av den hänsyn som ska lämnas enligt föreskrifterna i vissa fall når upp till den nivå då pågående markanvändning avsevärt försvåras, och i andra fall är lägre.

Skogsstyrelsens tillämpning

Toleransnivån för vad en skogsägare är skyldig att tåla utan ersättning är enligt Skogsstyrelsens uppfattning högst 10 procent för de första 250 000 kr av den berörda delen, högst 5 procent för det som ligger däröver upp till 2 000 000 kr och högst 2 procent för vad som överstiger 2 000 000 kr. Detta illustreras i figuren nedan. Det är dock inte klarlagt vilket högsta belopp i kr som ska tålas, förutom att 313 000 kr är för högt enligt en Kammarrättsdom, åtminstone utifrån de förutsättningar som förelåg i målet (se avsnitt nedan).

Bakgrund

Regeringsformen

I 2 kap. 15 § regeringsformen finns en övergripande bestämmelse om att den för vilken det allmänna inskränker användningen av t.ex. mark på sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras ska vara berättigad till intrångsersättning. Regeln i 30 § skogsvårdslagen grundar sig på bestämmelsen i regeringsformen. Skogsstyrelsen har tolkat bestämmelserna så att begreppet ”inom berörd del av fastigheten” ska användas även vid tillämpning av skogsvårdslagen.

Bostadsutskottet

Följande viktiga princip har angetts i Bostadsutskottets betänkande 1986/87:1.

”Utskottet anser att en fastighetsägare endast skall behöva tolerera ett intrång som är bagatellartat för honom och därför kan en fast procentsats inte anges. En toleransgräns på 10 % inom berörd del får anses vara den högsta som i något fall skall behöva accepteras. Det gäller om den berörda delen representerar i pengar ett litet belopp. Representerar den ett högt värde, är det en i relativa tal väsentligt mindre värdenedsättning fastighetsägaren behöver tåla. Ett för ägaren i absoluta tal stort belopp kan aldrig vara bagatellartat”.

Miljööverdomstolen

Miljööverdomstolen meddelade den 1 februari 2008 två domar i ärenden om områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken. I domarna fastslogs att Bostadsutskottets uttalande jämte tidigare praxis skulle tjäna som vägledning. I det ena fallet utgjorde toleransavdraget 10 % (17 300 kr av 173 000 kr). I det andra fallet var avdraget 4,3 % (67 500 kr av 1 567 500 kr).

Relevanta domar

Kammarrätten meddelade den 31 mars 2009 en dom i ett ärende från 2006 om den hänsyn som kan krävas enligt 30 § skogsvårdslagen. Värdet av berörd del var 6 600 000 kr och utgjordes av en avverkningsrätt. Skogsstyrelsen och den andra parten var överens om värdet av skogen, d.v.s. nettovärdet efter avdrag för kostnader för avverkning och uttransport av virket. Skogsstyrelsen fattade beslut om förbud att avverka vissa hänsynsområden och hävdade till Kammarrätten att värdet av denna hänsyn uppgick till 313 000 kr, vilket motsvarade 4,7 % av den berörda delens värde. Kammarrätten godtog principen för hur värdet av hänsynen beräknades, dvs. att skogens beskaffenhet i de områden beslutet berör skulle beaktas, liksom de återväxtkostnader som skulle ha uppstått om objektet inte lämnats som hänsyn. Skogen inom hänsynsområdena hade i det aktuella fallet ett lägre värde per kubikmeter än avverkningsrätten i sin helhet. Från detta värde drogs ett belopp motsvarande de återväxtkostnader markägaren sluppit genom förbudet att avverka hänsynsområdena.

Kammarrätten ansåg vidare den ekonomiska betydelsen av inskränkningen ställd i relation till avverkningspostens samlade värde i sig inte var anmärkningsvärd. Kammarrätten fastslog dock med beaktande av Bostadsutskottets betänkande 1986/87:1 samt praxis från Högsta domstolen och Miljööverdomstolen (se föregående avsnitt), att den inskränkning i avverkningsrätten som följde av Skogsstyrelsens beslut representerade ett så högt värde att pågående markanvändning avsevärt försvårades. Beslutet upphävdes av Kammarrätten och har inte överklagats av Skogsstyrelsen, eftersom det hade sin grund i myndighetens tidigare gällande riktlinjer.

Skogsstyrelsen fattade ett nytt beslut om förbud att avverka vissa hänsynsområden under 2009. Värdet av det som undantagits genom förbudet uppgår enligt Skogsstyrelsens bedömning till ca 199 000 kr och understiger således något vad som enligt Skogsstyrelsens praxis skulle kunna ha krävts maximalt (204 500 kr). Beslutet överklagades till förvaltningsrätten som meddelade en dom i oktober 2010 i ärendet. Förvaltningsrätten skriver i domen att ett värde som uppgår till knappt 200 000 kr inte kan vara ett sådant litet belopp som Bostadsutskottet ansett att en fastighetsägare ska behöva acceptera. Skogsstyrelsens beslut innebär att pågående markanvändning försvåras och beslutet ska därmed undanröjas. Skogsstyrelsen överklagade förvaltningsrättens dom till kammarrätten.

Kammarrätten upphävde förvaltningsrättens dom och fastställde Skogsstyrelsens beslut. I skälen anger KR att ett belopp om ca 199 000 kr som för den genomsnittlige skogsägaren inte kan anses utgöra ett bagatellartat belopp bör kunna anses så vara fallet för en skogsägare med större innehav. Vidare, att en sådan bedömning inte kan anses stå i strid med ovan nämnda uttalande av Bostadsut-

skottet. Mot bakgrund av det anser KR att det är rimligt att markägaren behöver tåla ett intrång som värderats till 199 000 kr.

Denna dom är nu överklagad till Högsta Förvaltningsrätten. För prövning krävs dock prövningstillstånd, vilket inte beviljades.

Tillämpning då värdet av berörd del uppgår till högst 2 000 000 kr

Mot bakgrund av Miljööverdomstolens domar beslutade Skogsstyrelsen hösten 2008 att upphäva tidigare gällande riktlinjer för vilken hänsyn en skogsägare är skyldig att tåla utan ersättning. Det beslutades även att skogsavdelningen skulle medverka i dels ärenden om ersättning vid bildande av biotopskyddsområden, dels ärenden om förbud och förelägganden om hänsyn enligt 30 § skogsvårdslagen.

Skogsstyrelsen har hittills med skogsavdelningens medverkan träffat överenskommelse om ersättning i ca 25 biotopskyddsärenden, där dock inget av dessa omfattat någon berörd del med ett värde över 2 000 000 kr. Toleransnivån i de nämnda ärendena utgör 10 procent för de första 250 000 kr av den berörda delen och 5 procent för det som ligger däröver upp till 2 000 000 kr. Beräkningsgrunden i dessa ärenden är enligt Skogsstyrelsen tillämplig även vid beslut om hänsyn enligt 30 § skogsvårdslagen. Denna tillämpning överensstämmer med Naturvårdsverkets och Kammarkollegiets i ärenden om områdesskydd enligt 7 kap. miljöbalken och får anses ligga i linje med Miljööverdomstolens domar från 2008.

Överväganden och ställningstaganden

Problem kopplade till intrångsbegränsningen

Tillämpningen av intrångsbegränsningen bygger på att det finns ett värde på det som ska lämnas i förhållande till den berörda delens totala värde. Vanligen så hanteras intrångsbegränsningen i samband med föryngringsavverkning. I dessa fall relateras virkesvärdet på den kvarlämnade hänsynen till den berörda delens totala virkesvärde. Frågan är dock hur sådant som inte har ett virkesvärde ska hanteras, som t ex övriga kulturlämningar och stigar.

Vid själva avverkningsfasen medför dessa företeelser kostnader i form av planering av körning och eventuellt längre körsträckor. I framtiden är dock kostnaden för att ta hänsyn till denna typ av företeelser större då en god hänsyn innebär att ingen plantering bör ske i t ex kulturlämningen samt att hänsynen kan medföra bortfall i framtida virkesvärde. Liknande problematik finns även för att förhindra skador på Mark och vatten, dvs det krävs god planering innan åtgärd, ev längre körsträckor samt risning eller användande av portabla broar etc.

Vidare som bör beaktas är hur intrång ska hanteras i samband med andra åtgärder som plantering, röjning och gallring. I en röjning kan man rimligen inte prata om virkesvärde, träden i ungskogen har sällan något direkt virkesvärde. Om det bara finns unga träd i beståndet skulle man visserligen kunna hantera detta och ställa hänsynen i relation till helheten, man kan rimligen anta att värdet är det samma på alla träden, hänsynsträd såsom övriga träd. Finns det tidigare lämnade hänsynsträd har dessa troligen ett mycket högre virkesvärde än omgivande ung-

skog. Frågan som kvarstår är hur dessa ska hanteras och vilket ”totalvärde” man ska relatera till vid t ex föryngring i bok där skärmen glesas ut successivt, eller vid en gallring.

Resonemang kring kostnader

Vid intrångsvärdering räknas kostnaden för föryngringsåtgärder och röjning bort. Det är nästan alltid ett virkesvärde som hänsynen relateras till, vid plantering finns inte det värdet kvar och frågan som då uppstår är om hänsynens kostnad eller utebliven utgift ska relateras till det tidigare beståndets värde eller det kommande beståndets värde.. Tidshorisonten är det centrala i det här resonemanget.

Hantering av yttäckande hänsyn som medför framtida produktionsbortfall.

Vid förbud mot en tidig skötselåtgärd i form av markberedning, plantering eller röjning uppstår ett framtida produktionsbortfall som kan beräknas på ett annat sätt jämfört med ett förbud för avverkning i ett avverkningsmoget bestånd. Hur ett framtida produktionsbortfall ska beräknas bör utredas ytterligare.

Konsekvenser

Det föreslås inte några förändringar i föreskrifterna avseende relationen till intrångsbegränsningen och den ekonomiska värderingen varvid det inte medför några administrativa konsekvenser.

Erfarenheter från Norge och Finland

Sammanfattning

Inom ramen för detta projekt skulle erfarenheter från motsvarande regelverk i Norge och Finland inhämtas. Grundförutsättningarna i de olika länderna skiljer sig en hel del. Exempelvis är Finland medlem i EU, liksom Sverige, medan Norge inte är medlem i EU och därmed inte omfattas av de krav som ställs i EU-direktiv. Naturvårdsdirektiven ingår inte heller i EES-avtalet. Norge arbetar ändå med exempelvis vattenförvaltning på ett sätt som bygger på ramdirektivet för vatten.

Även om det skiljer sig i fråga om innehåll, detaljeringsgrad m.m. i respektive lands regelverk så är en sak gemensamt för Norge, Finland och Sverige: det är inga eller få som blir dömda för brott mot miljöhänsynsregler.

Norge

I Norge är hänsynen till mark och vatten inte kraftfullt reglerad i lag och överträdelser leder inte till straff. Huvuddelen av miljöhänsynen styrs av Levende Skog Standaren³⁰ som är ett partsavtal och som ligger till grund för PEFC, vilken är mest använd, men även för FSC. Denna standard innehåller 25 kravpunkter, kring hur ett miljömässigt bra skogsbruk bedrivs. Kravpunkt 12 rör kantzoner och redan under den inledande texten påtalas vikten av att säkerställa kantzoners bevarande eller *utvecklande* mot sjöar, vattendrag, våtmarker och kulturlandskap. Förutom kanzonens betydelse för mångfald, landskap och kulturmiljöer poängteras även dess betydelse för vattenkvalitet. Vidare i avsnittet beskrivs utformningen av olika kantzoner utifrån de krav olika miljöer ställer, med utgångspunkt från 10-15 meters zoner som sedan justeras utifrån t ex känslighet på område, marklutning mm. Mot vattenmiljer lyfts behovet av utvecklande av flerskiktade zoner. Kravpunkt 22 handlar om terrängtransport, där det bl a framgår att körspår ska läggas igen då det finns risk för vattenavrinning och erosion, samt på stigar och leder, så snart fuktighetsförhållandena tillåter det.

På motsvarande sätt som i Sverige uppmärksammas i Norge nu problematiken med körskador, som ett led i det ökade uttaget av skogsbränsle, som nu sker.. Man upplever att Sverige har kommit längre här, främst vad gäller utbildnings-satsningar inom området. I Norge finns ännu ingen reglering av biobränsleuttaget i skogen.

Den norska kulturminneslagen (LOV 1978-06-09 nr 50: Lov om kulturminner) skiljer sig inte nämnvärt från den svenska med undantag för att den har fastställt en åldersgräns för fornlämningar som går vid 1537, dvs reformationen. Där efter finns inget lagskydd för kulturlämningar yngre än 1537 (kap 2. 4§). Vidare att samtliga samiska kulturlämningar som är över 100 år skyddas enligt lagen (kap 2. 4§). Dessutom finns ett uttalat skydd för kulturmiljöer där skyddet även omfattar "naturelement" som bidrar till att skapa områdets egenart (kap 5. 20§).

³⁰ Levende Skog – Standard for et bærekraftig norsk skogbruk. www.levendeskog.no

I den norska skogsvårdslagen (LOV 2005-05-27 nr 31: Lov om skogbruk (skogbrukslova)) finns inget motsvarande skydd för kulturlämningar som i SvL. Dock ska hänsyn tas till bl. a stigar och vägar (Kap 2. 8§). Vidare kan restriktioner för skogsbruk ges om det finns höga miljövärden knutna till biologisk mångfald, landskap, friluftsliv och kulturminnen (läs fornlämningar) (kap 3.13§).

Finland

Skogscentralen har tillsynsansvar för skogslagen (Skogslag 12.12.1996/1093). Straffen för brott mot 10 § (Bevarande av mångfalden och särskilt viktiga livsmiljöer) är vanligtvis dagsböter. Dessutom brukar den ekonomiska nytta markägaren har fått p.g.a. brottet krävas in till statskassan. Ett fall (2009) som fördes till åklagaren lades dock ner av åklagarämbetet p.g.a. tidsfaktorn. Det hade gått mera än två år sedan avverkningen avslutades. Med andra ord behövs vetskap om överträdelsen snabbt för att ärendet ska tas upp. Bötesbeloppens storlek brukar motsvara beloppen vid fortkörning med bil. Antalet dömda skogsägare per år i hela landet p.g.a. 10 § är dock inte stort.

Enligt Skogslagens 10 § är särskilt viktiga livsmiljöer skyddade. Särskilt viktiga livsmiljöer kan liknas vid hänsynskrävande biotoper i 30 § SvL. Om inkomstbortfallet är betydande i dessa fall kan Skogscentralen göra miljöstödsavtal för skyddet 10 år i taget. Miljöstödsavtal har varit populära bland markägarna de senaste åren! Miljöstöden regleras i finansieringslagen (1094/1996) med tillhörande förordningar, föreskrifter och beslut.

När det gäller markberedning finns det restriktioner mot detta främst närmast intill vattendrag samt på grundvattenområdets mest centrala delar. Vid dikeshögläggning (när diken är över 0,5 m djupa) ställer skogscertifieringen krav på vattenskyddsplan med tilläggliga åtgärder såsom skyddszoner, slamgropar, över-silningsområden och dylikt. Harvning, fläckmarkberedning och lättare högläggning kräver inga särskilda tillstånd eller handlingar.

För skogsbränsle finns rekommendationer, liksom i Sverige, för var skogsbränsle kan tas ut, men någon direkt lag finns inte. T.ex. vid en förnyelseavverkning måste markägaren se till att ny skog tryggar den fortsatta tillväxten, men som lagövervakare kan de inte ingripa ifall rekommendationen om energivedsuttag inte följs.

Dikning regleras i vattenlagen (264/1961) med tillhörande förordningar. Tillståndsfrågor behandlas av den kommunala miljömyndigheten. I planeringsarbetet för istandsättningsdikning ska åtgärdens inverkan på miljön uppmärksammas särskilt i en plan. Till den planen ska bifogas en vattenskyddsplan.

Vid skogsbilvägbygge ska en miljöutredning göras med avseende på vattenskydd.

Gödsling regleras inte i skogslagen, utan i en egen lag om gödselmedel (539/2006). Det finns godkända handelsgödsel för spridning i skog. Träaska är godkänd som skogsgödsel. Djurgödsel, samhällsslam och dylikt får inte spridas i skogen. En viktig orsak till detta är allemansrätten.

Angående artskydd och EG:s naturvårdsdirektiv, som är aktuella för diskussioner inom ramen för detta projekt, så kartläggs och övervakas hotade arter av Närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM) i Finland. Om skyddade arters förekomst har kartlagts och uppgiften har meddelats markägaren är han/hon skyldig att ta hänsyn till artens behov vid åtgärder. Ifall den ekonomiska uppoffringen är betydande måste NTM-centralen betala ersättning för inkomstbortfallet till markägaren.

Den finska skogslagen innehåller inga hänvisningar eller skydd för kulturmiljöer. Den finska fornminneslagen (Lag om fornminnen 17.6.1963/295) skiljer sig inte nämnvärt från den svenska och de skillnader som finns är inte av betydelse. Det framgår dock tydligare i den finska lagstiftningen att lämningarna ska vara forntida/från hednatid varför yngre lämningar inte omfattas av den finska mot-svarigheten till kulturminneslagen.

Utestående frågeställningar

Bakgrund

Inom ramen för detta projekt har huvudsyftet varit att uppdatera komplettera och förtydliga de nu gällande föreskrifterna. Det är därmed inte frågan om en total översyn av samtliga skrivningar av föreskrifterna och de allmänna råden för 30 § skogsvårdslagen. Under arbetet har områden identifierats som behöver utredas vidare bl a inom kommande etapp av översynsarbetet. Nedan listas ett antal sådana områden.

Utestående frågeställningar

På vilket sätt kan skogsvårdslagen behöva anpassas för att uppfylla kraven på skydd enligt Artskyddsförordningen (2007:845) och vilken påverkan det kan få på skogsbruket? Inom ramen för denna utredning föreslås också att Prioritering av hänsyn hanteras.

Ett vidare grepp avseende nyskapande bör tas.

Utreda om rekommendationer för stubbar, aska och GROT ska få statusen allmänna råd på motsvarande sätt som gödsling med kväve?

Allmänna råd/rekommendationer kring skyddszoner bör utarbetas ytterligare, på motsvarande sätt som finns för GROT, aska mm.

Slamfrågan bör genomarbetas ytterligare (både litteraturgenomgång, samt därefter bedömning, ställningstagande och framtagande av lämpliga allmänna råd).

I dagsläget finns luckor avseende uttag av skogsbränsle och vad Skogsstyrelsen kan kräva vad gäller redovisning av hänsyn vid anmälan. Detta bör lyftas till departementet.

I samband med översyn av 30 § återstår vissa frågor kring hur man ska värdera hänsyn som inte går att relatera till virkesvärde samt relationen mellan kostnaden för att förebygga en skada och vad det skulle kosta att återställa efter skadan. Dessa frågetecken bör utredas vidare och tas samlat med ovanstående utredningsbehov.

Externa synpunkter

Under denna rubrik presenteras de externa synpunkter som kommit in vid remissen samt Skogsstyrelsens kommentarer.

Allmänt

I ett flertal remissvar har påpekats att de anser det vara fel av Skogsstyrelsen att hantera återställande efter skada inom intrånget.

Skogsstyrelsens kommentar: *Återställande efter skada ska hanteras inom ramen för 30 §, vilket framgår av lagtexten. I 30 § fastställs inom vilka ramar föreskrifter får meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer, Skogsstyrelsen i detta fall. Av 30 § 3 st SvL framgår vidare att det aktuella be- myndigandet inte innebär befogenhet att föreskriva så att den pågående mark- användningen avsevärt försvåras, intrångsbegränsningen. Detta innebär att Skogsstyrelsen endast får föreskriva om återställande efter skada inom ramen för intrångsbegränsningen.*

Några remissinstanser har kommenterat översynen som om den skulle vara en total översyn av 30 §.

Skogsstyrelsens kommentar: *Denna översyn är ingen total översyn av föreskrif- terna och de allmänna råden. I första hand är den initierad för att göra de kom- pletteringar som påtalats inom ramen för regeringsuppdrag som Skogsstyrelsen har redovisat, bl a avseende vattendirektivet och stubbskörd. Dock är det 17 år sedan föreskrifterna och allmänna råden skrevs och en hel del har hänt varför vi även ser över struktur och språk samt tar tillvara de erfarenheter Skogsstyrelsen och skogsbruket har fått under denna period.*

Juridiska fakulteten på Uppsala universitet har bl a kritiserat skrivningar i försla- gen som varande ett haftsverk och felaktigheten i hanterande av skada inom in- trånget.

Skogsstyrelsens kommentar: *Vad gäller hantering av skada inom intrånget kan det rent känslomässigt tyckas vara en helt felaktig hantering, dock är Skogssty- relsen bundna av de ramar som Riksdagen beslutar avseende normgivningen. Se vidare ovan. Hafsverk eller inte bör påpekas att de skrivningar man i mångt och mycket kritiserar inte är nya, utan är befintliga skrivningar i nu gällande för- fattning. Dessa kommentarer tas med till en ny översyn men kommenteras inte vidare då där inte skett förändringar.*

Processen inför projektstart har kritiserats av några inom skogsbruket, där man menar att det skulle ha ordnats Workshops och fältövningar innan ramarna för projektet fastställdes. Man menar vidare att förankringen både internt och externt varit dålig med anledning av detta.

Skogsstyrelsens kommentar: *Detta är en större fråga än vad som kan behandlas inom ramen för dessa kommentarer. Dialogen med skogsbruket är väldigt viktig då det är de som ska utföra de faktiska åtgärderna i skogen. Skogsstyrelsen är sektorsmyndighet och har det övergripande ansvaret för tillsynen av skogs-*

bruksåtgärder på skogsmark och ska därigenom bidra till att de uppsatta målen kan nås. Inom ramen för projektet väcktes dock frågan redan på det första referensgruppsmötet om vilka problem man såg med 30 § och vilka frågeställningar man tyckte behövde hanteras. Resultatet av denna fråga verkade vid den tidpunkten ligga i linje med vad som fanns nedtecknat i projektdirektivet, varför ingen ytterligare dialog inleddes avseende detta. Vad gäller förankringen hänvisas till presentation av projektet i inledningen av denna rapport, dock bör poängteras att öppenhet har varit uttalat i projektet under hela arbetet.

Trädslagsblandning

Föreskriftsförslaget

Synpunkter: Eftersom skogsskötseln utvecklats i den riktning som gällande föreskrifter anger, bör reglerna ändras till allmänna råd (LRF Skogsägarna).

Skogsstyrelsens kommentar: Att åstadkomma en mer varierad trädslagsblandning är från miljösynpunkt så viktigt att regeln även fortsättningsvis bör utgöra en föreskrift.

Synpunkter: En remissinstans drar slutsatsen att reglerna i 6 a § om att sådana trädslag ska användas som med hänsyn till växtplatsens förutsättningar ger en tillfredsställande virkesproduktion har liten eller ingen relevans vid avvägningen mot hänsynsreglerna om trädslagsblandning (Svenska Jägareförbundet).

Skogsstyrelsens kommentar: *Ett inslag av trädslag med lägre virkesproducerande förmåga påverkar inte produktionen mer än marginellt. Skogsstyrelsen ser därför inget problem vid tillämpningen av 6 a § och 30 §.*

Synpunkter: Flera remissinstanser vill utveckla föreskrifterna, och särskilt andra meningen, om att eftersträva att skapa naturligt förekommande trädslag. Det gäller tillägg om att avlägsna oavsiktligt främmande trädslag (Artdatabanken), och att skötseln ska syfta till att återskapa naturligt förekommande trädslag (Naturskyddsföreningen). Ett förslag är att inslaget ska uppgå till den nivå där detta ger ökade möjligheter för bevarande av biologisk mångfald (Föreningen Skydda Skogen). En synpunkt är att det är otydligt vad som avses med inslag och syftet med att behålla inslag (Länsstyrelsen Jämtland).

Andra meningen i föreskrifterna anses av flera remissinstanser som oklar/rättsosäker (Bergvik Skog, Skogsindustrierna, Statens fastighetsverk och LRF Skogsägarna).

Skogsstyrelsens kommentar: *Skogsstyrelsen har på regeringens uppdrag utrett reglerna om främmande trädslag och avvaktar nu regeringens ställningstagande innan eventuella regeländringar görs. Att föra in en sådan formulering som Föreningen Skydda Skogen föreslår bedöms inte vara lämpligt, dels för att innebörden är oklar, dels för att regeln skulle kunna tolkas som alltför ingripande i markägarens möjlighet att välja trädslag. När det gäller formuleringen ”skapa”, bedömer Skogsstyrelsen att den bör bytas ut, eftersom dess innebörd uppfattas som alltför oklar. Reglerna om trädslagsblandning är avsedda att omfatta befintliga naturligt förekommande trädslag på växtplatsen (oavsett utvecklingsfas). Första meningen bör däremot kompletteras med att dessa trädslag*

även ska ges förutsättningar för att utvecklas väl. Andra meningen bör tydliggöras så att det tydligt framgår att enbart nu förekommande trädslag på växtplatsen omfattas.

Allmänna råd-förslaget

Synpunkter: Kompletteringar av de allmänna råden föreslås genom text om blandning av barrträdsarter såväl som att ha kvar inslag av olika lövarter i barrträdsbestånd (Länsstyrelsen Gävleborg). Att skapa inslag bör gälla vid varje skogsbruksåtgärd (Länsstyrelsen Jämtland). Inslag av naturlig föryngring bör sparas överallt, inte enbart på några angivna platser (Föreningen Skydda Skogen).

Skogsstyrelsens kommentar: *Nyttan av det tillägg som föreslås av Länsstyrelsen Gävleborg är enligt Skogsstyrelsens uppfattning begränsad och måste vägas mot den ökade textmassa det skulle innebära. Synpunkten från Länsstyrelsen Jämtland får anses tillgodosedd genom föreskriftstexten, som anger "vid skötsel av skog". När det gäller förslaget om att spara inslag av naturlig föryngring över hela arealen, bör detta till viss del tillgodoses genom ett tillägg av ordet "särskilt" i allmänna råden, se föreslagen text nedan. Detta öppnar för att spara uppslag av naturlig föryngring även på platser där förhållandena inte är så gynnsamma för detta. Därutöver bör ordet "skapas" ersättas av "ökas" när det gäller inslag av växtplatsens naturligt förekommande trädslag och det bör göras ett tillägg om att befintligt uppslag av föryngring även bör vårdas.*

Träd, trädsamlingar och döda träd

Bergvik Skog

Kravet att träd, trädsamlingar, vindfällan, döda träd och högstubbar ska lämnas kvar oskadade kan lätt missförstås. Deras naturvärde sitter väl oftast i att de just är skadade. Kanske är "lämnas kvar och värnas" en bättre konstruktion.

Skogsstyrelsens kommentar: *Oskadade har strukits.*

Länsstyrelsen Gävleborg

Positivt att den föreslagna föreskriften tar upp vikten av att naturligt förekommande träd i föryngringar med främmande trädslag sparas. Det bör dock förtydligas det gäller vid kommande skogsbruksåtgärder inom dessa bestånd också.

Positivt att i de allmänna råden lägga till vikten av att spara död ved med värden.

LRF Skogsägarna

Skogsstyrelsens ambition att reda ut terminologin avseende förhållandet mellan skyddslagstiftningen (kulturminneslagen) och hänsynsreglerna i brukslagstiftningen (skogsvårdslagen), får snarare motsatt effekt. I sin strävan att göra terminologin mer enhetlig för man in begrepp i skogsvårdslagens som inte bidrar till den önskvärda tydligheten.

Det torde vidare vara direkt felaktigt att påstå att samtliga rösen, dvs. ansamlingar av sten, i skogsmark skulle vara skyddade enligt kulturminneslagen. De rösen

som Skogsstyrelsen tidigare har omnämnt i sina allmänna råd torde avse sådana kulturlämningar som ingår i myndighetens tillsynsansvar, dvs. kulturlämningar som inte omfattas av kulturminneslagen. Vidare hävdar Skogsstyrelsen i sin rapport att kvarlämnande av träd i ett sådant röse som skyddas av kulturminneslagen skulle kunna innebära brott mot densamma, i det fall trädet skulle skada rösets innehåll och konstruktion. Detta påstående är mycket osannolikt och underminerar tillförlitligheten i det övriga underlaget.

Skogsstyrelsen kommentar: Enligt 1 kap, 1 § Lag (1988:950) om kulturminnen m.m. gäller följande; ”Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvar för detta delas av alla, såväl enskilda som myndigheter skall visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete skall se till att skador på kulturmiljön såvitt möjligt undviks eller begränsas.”

Enligt Riksantikvarieämbetets ”Informationssystemet för fornminnen – lista med lämningstyper och antikvarisk praxis” gäller följande;

Röse. Definition: Förhistorisk gravanläggning med markerat välvd profil, uppbyggd av stenar utan synlig inblandning av sand eller jord. Antikvarisk bedömning: Registreras som fast fornlämning

Det är olämpligt att i föreskriften ange att de träd och andra objekt som lämnas kvar ska vara oskadade. Formuleringen bör utgå. Förutom det faktum att några av de objekt som räknas upp per definition får anses vara skadade redan då de lämnas kvar (exempelvis vindfällan, döda träd och högstubbar), kan man konstatera att en skada snarare kan gynna naturvärden i många former. Därutöver är det ur rättsäkerhetssynpunkt helt orimligt att formulera föreskrifter som kan uttolkas som att det åvilar markägaren ansvar för att skydda kvarlämnad hänsyn från yttre påverkan såsom vind, brand, skadegörare.

Det allmänna råd som sannolikt är avsett att peka på lämpligheten i att koncentrera kvarlämnad hänsyn i syfte att minska risken för stormfällning, är i den nuvarande lydelsen mycket svårförståelig. Därtill ger det intryck av att skogsägaren enligt skogsvårdslagen inte bara ska lämna träd med höga naturvärden utan därtill skyddszoner i form av omgivande trädgrupper. Förslaget är inte heller motiverat i redogörelsen och man ställa sig frågan om detta bygger på någon behovsanalys, eller om förslaget är ytterligare ett utslag av att passa på med rekommendationer och rådgivning snarare än en hjälp för att uttolka lag och föreskrifter?

Det allmänna rådet bör utgå.

Skogsstyrelsens kommentar: *Träd med höga värden avser inte enbart träd med höga naturvärden utan även träd med höga kulturvärden, t ex träd med ristningar. För att förhindra en eventuell stormfällning av dessa bör trädgrupper lämnas kvar runt dessa.*

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Under allmänna råd bör strecksatsen

– äldre lövträd i barrskog såsom ek, bok, asp, sälg och vårtbjörk

ändras till

– äldre lövträd i barrskog som t.ex. ek, bok, asp, sälj och vårtbjörk

Naturvårdsverket

Under det allmänna rådet till Träd, trädssamlingar och döda träd står att ”Trädssamlingar bör lämnas i anslutning till t. ex. impediment, vattendrag och hänsynskrävande biotoper.” Detta allmänna råd har ett viktigt innehåll. Vi anser därför att den bör formuleras som föreskrift istället.

Statens fastighetsverk

I föreskriften står:

”Vid skogsbruksåtgärder ska av hänsyn till växt- och djurlivet, kulturmiljön och landskapsbilden buskar och enstaka träd, trädssamlingar, vindfällen och döda träd eller högstubbar lämnas kvar och oskadade”

Stryk ”och” i sista meningen.

Under allmänna råd står bl a:

”bärande träd, vårdträd, kulturväxter som t.ex. träd och buskar till prydnad och hushållning”

Den sista formuleringen känns omständlig och har hög abstraktionsnivå. Den indikerar möjligen även att andra växter än träd o buskar avses, vilket ligger utanför rubriken. SFV föreslår att den delen kan ersättas med ”prydnadsträd och bärbuskar”. Då bör allt väsentligt täckas.

Vidare har SFV synpunkter på följande formuleringar under allmänna råd:

”träd med spår av äldre kultur, t.ex. träd med ristningar, barktäkt och katade träd.

SFV föreslår att ”katade träd” stryks då dessa är så extremt sällsynta att det ter sig överambitiöst att nämna dem speciellt. De kan med fördel ersättas av ”stigbleckor” som är en minst hundrafalt vanligare förekomst. Dessutom kan med fördel ordet ”gamla” inleda meningen.

”Trädssamlingar bör lämnas i anslutning till t.ex. impediment, vattendrag och hänsynskrävande biotoper.”

SFV ifrågasätter om detta inte täcks av avsnittet om skyddszoner. Innehållet är i princip detsamma och torde kunna utelämnas på denna plats.

”Om träd med höga värden berörs av skogsbruksåtgärder bör trädgrupperna sparas intill träden för att minska risken för stormfällning”

Även denna formulering kan med fördel tas bort, alternativt omformuleras:

Träd med ”höga naturvärden” behöver ofta gynnas, vilket i många fall kräver frihuggning. Detta för att de ska få ökad vitalitet, blomning mm. Därför är ovanstående råd ofta kontraproduktivt. Dessutom kan omkringstående träd ofta vara mer stormkänsliga, vilket i sig kan ge skador på trädet med höga naturvärden. I svenska FSC-standarden står att naturvärdesträd ska ”lämnas och värnas”, vilket är en betydligt bättre infallsvinkel. Se även kommentarer under punkt ”Nyskapande av miljövärden”

”Inom områden som inte påverkats av skogsbruksåtgärder och som därför varit kontinuerligt trädbevuxna under flera trädgenerationer bör buskar och träd eller trädsamlingar lämnas kvar så att den ekologiska kontinuiteten så långt som möjligt bevaras.”

Även detta upplever vi som en onödig formulering som bör utelämnas då den blandar ihop orördhetsvärden med kontinuitetsvariabler på ett olyckligt sätt. Skogar som inte påverkats av skogsbruksåtgärder är per definition urskogar och torde vara i behov av biotopskydd eller reservatsbildning, inte av råd om att lämna trädsamlingar eller buskar. Av skogsbruket opåverkade urskogar kan dock mycket väl ha varit trädlösa om de drabbats av en omfattande störning, t ex brand eller stormfällning.

Skogsstyrelsens kommentar: *Katade träd har bytts ut och i stället har träd med tradition tillkommit. Vad gäller träd med höga värden se tidigare svar.*

Skogsindustrierna

Buskar, enstaka träd, trädsamlingar, vindfällan, döda träd och högstubbar ska lämnas kvar OSKADADE. Ologiskt och biologiskt fel. Vindfällan, döda träd och högstubbar hyser naturvärden pga att de är just skadade. Att medvetet skada kvarlämnade träd och att skapa högstubbar är sannolikt av stort värde för artbevarandet. Texten behöver omarbetas.

”... bör lämnas levande eller döda träd med spår av äldre bränder”

Texten måste anpassas eller tydliggöras gentemot intrångsbegränsningen. Skrivningen skapar sannolikt stora problem i Dalarna och Härjedalen där en hög andel träd har brandljud. Brandskada räcker inte som kriterium generellt. Jämför t.ex. FSC-standarden som anger att som naturvärdesträd räknas träd med öppna brandljud.

Stryk texten *”Om träd med höga värden berörs...”*. Det blir allt för detaljreglerat.

Skogsstyrelsens kommentar: *Oskadade har strukits. Vidare har en diskussion förts angående spår av äldre bränder och skrivelsen har ändrats till öppna brandljud.*

Sveaskog

Sveaskog anser att föreskriften behöver förtydligas. Dessutom föreslås en strykning av ett stycke under allmänna råd.

Föreskrifter

*Vid skogsbruksåtgärder ska av hänsyn till växt- och djurlivet, kulturmiljön och landskapsbilden buskar och enstaka träd, trädsamlingar, vindfällan och döda träd **samt** högstubbar lämnas kvar och oskadade.*

Sveaskog anser att ordet "eller" bör bytas mot "samt" för att inte ställa dessa uppräknings mot varandra.

Allmänna råd

Stycket som börjar med "Trädsamlingar bör lämnas..." bör flyttas till under rubriken *Nyskapande av miljövärden*

Vidare föreslår Sveaskog ett tillägg i därpå följande stycke:

*Om **stormkänsliga** träd med höga värden berörs av skogsbruksåtgärder bör trädgrupper sparas intill träden för att minska risken för stormfällning.*

Förslaget att flytta stycket om att trädsamlingar till *Nyskapande av miljövärden* bygger på att det många gånger kan vara lämpligt att lämna trädsamlingar helt öppet. Det kan ofta vara negativt att styra över var trädsamlingar hamnar med tanke på hur olika det ser ut i naturen och med tanke på vilka trädslag det handlar om. Dessutom finns det impediment och hänsynskrävande biotoper även på riktigt torra marker. Helt enkelt en onödig styrning som lätt slår fel i naturen.

Skogsstyrelsens kommentar: *Rubriken "Nyskapande av miljövärden" har tagits bort och i stället har de allmänna råden lyfts in eller omformulerats under andra rubriker. Trädsamlingar har lyfts ut från de allmänna råden. Högstubbar har tagits bort som exempel under föreskrifter då högstubbar generellt sett alltid lämnas. Synpunkten om stormkänsliga träd har beaktats.*

Skydda skogen

Här bör läggas till en text om att: Trädarter, s.k. biodiversitetsträd, som till följd av tidigare skogsbruk blivit sällsynta, t.ex. asp, sälg, rönn, al, hägg, m.m. ska bevaras i alla led i skogsbruket.

För att nå tillräcklig detaljnivå krävs att det i lagen står *vilka trädarter som skall bevaras*. DVS. ATT EN ORDENTLIG LISTA STÄLLS UPP PÅ VILKA TRÄDARTER SOM SKALL SPARAS VID SKOGSBRUK. Asp, rönn, sälg, jolster, hägg, gråal, klibbal, vildapel, oxel, brakved, ... osv. Det är inte givet att varje skogsbrukare kan inse vad det handlar om. Alla trädarter som skall bevaras bör rimligtvis anges i lagen för att den skall vara funktionell. Sedan bör det, för att man skall kunna få till stånd en praktisk hantering, t.ex. kunna fälla träd som växer för nära vägar etc., även infoga en dispensmöjlighet för avverkning av trädarter som är undantagna reguljärt skogsbruk.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen *tillstyrker* förslaget att byta ordet ”all avverkning” mot ”skogsbruksåtgärder”, men *avstyrker* att den uppräkningslista av särskilt värdefulla träd som finns i nuvarande föreskrift exkluderas.

Naturskyddsföreningen *föreslår* att den nya formuleringen om trädsamlingar i anslutning till impediment, vattendrag mm under allmänna råd istället formuleras som föreskrift.

WWF

Världsnaturfonden WWF *tillstyrker* förslaget att generellt byta ut ordet ”all avverkning” mot ”skogsbruksåtgärder” för att understryka vikten av att tas hänsyn även vid röjning och gallring etc. Särskilt bra att detta betonas under Träd, trädsamlingar och döda träd.

Världsnaturfonden WWF *avstyrker* att den uppräkningslista av särskilt värdefulla träd som finns i nuvarande föreskrift under Träd, trädsamlingar och döda träd, flyttas ner till allmänna råd.

Länsstyrelsen i Skåne län

Den tidigare uppräkningslistan under allmänna råd av exempel på träd, buskar och döda träd som bör lämnas kvar har ”äldre träd invid myrstackar, stenmurar, hägnader, ägogränser” ersatts med ”äldre träd invid ägogränser”. I många fall utgör ägogränser stenmurar d.v.s. en övrig kulturhistorisk lämning, som man med den nya skrivningen vill undvika att skada av kvarlämnade träd. En ny formulering behövs för att undvika detta.

SLU Artdatabanken

Tredje strecksatsen bör ändras till *äldre lövträd i barrskog såsom ek, bok, asp, sälg, björk och rönn*. Vi bedömer det inte vara relevant att skilja på björkarterna, och att rönn är ett viktigt men relativt ovanligt trädslag i barrskogsbältet.

Fjärde strecksatsen bör ändras till *hassel, lind, alm, lönn och ask*. Lönn är ett ovanligt trädslag, och viktigt för många epifyter och vissa svampar. Asken är precis som almen drabbad av en sjukdom som kommer att decimera populationen. Samtidigt är asken värd för många skyddsvärda arter och man bör eftersträva att bevara trädslaget i landskapet. Då vissa askar uppenbarligen också är resistenta mot sjukdomen är det viktigt att undvika att dessa tas bort.

I femte strecksatsen bör ordet *trädformig* tas bort då det inte är relevant att skilja mellan trädformig och icke trädformig hagtorn.

Ytterligare en strecksats bör införas, alternativt bör texten infogas i en annan sats med bibehållet syfte: *hålträd, träd med bohål och plattkroniga träd lämpliga för större fågelbon*.

SLU

Tredje strecksatsen bör ändras till *äldre lövträd i barrskog såsom ek, bok, asp, sälg, björk och rönn*. Vi bedömer det inte vara relevant att skilja på björkarterna, och att rönn är ett viktigt men relativt ovanligt trädslag i barrskogsbältet.

Fjärde strecksatsen bör ändras till *hassel, lind, alm, lönn och ask*. Lönn är ett ovanligt trädslag, och viktigt för många epifyter och vissa svampar. Asken är precis som almen drabbad av en sjukdom som kommer att decimera populationen. Samtidigt är asken värd för många skyddsvärda arter och man bör eftersträva att bevara trädslaget i landskapet. Då vissa askar uppenbarligen också är resistenta mot sjukdomen är det viktigt att undvika att dessa tas bort.

I femte strecksatsen bör ordet *trädformig* tas bort då det inte är relevant att skilja mellan trädformig och icke trädformig hagtorn.

Ytterligare en strecksats bör införas, alternativt bör texten infogas i en annan sats med bibehållet syfte: *hålträd, träd med bohål och plattkroniga träd lämpliga för större fågelbon*.

Skogsstyrelsens kommentar: *Rönn och oxel finns redan med i de allmänna råden som bärande träd. Övriga synpunkter om införandet av lönn och ask samt borttagandet av trädformiga tillstyrkes.*

Hyggen

Föreskriftsförslaget

Synpunkter: Flera remissinstanser efterlyser uttolkningar och preciseringar, exempelvis av hygge och hyggesstorlek (SMF Skogsentreprenörerna, Vattenmyndigheten Bottenviken, Föreningen Skydda Skogen).

Skogsstyrelsens kommentar: *Vad som avses med ordet "hygge" framgår enligt Skogsstyrelsens uppfattning tillräckligt tydligt av förslaget. Att ange en maximal areal för ett hygge låter sig inte göras inom ramen för intrångsbegränsningen.*

Allmänna råd-förslaget

Synpunkter: Några anser att allmänna råden bör skärpas i den del som anger att ett nytt hygge inte bör tas upp förrän skogen på det äldre hygget lämnat plantskogsstadiet, och att skogen istället bör ha lämnat ungskogsstadiet (Föreningen Skydda Skogen, Naturskyddsföreningen).

Skogsstyrelsens kommentar: *En sådan skärpning som föreslås skulle kunna innebära betydande kostnader för berörda skogsägare genom krav på att överhålla redan avverkningsmogen skog utöver lagens gällande ransoneringsregler. Ändringen bör därför inte genomföras.*

Synpunkter: Flera tar upp att de sociala värdena kan vara ett skäl att begränsa hyggesstorleken i områden av betydelse för friluftslivet (Friluftsfrämjandet, Svenskt friluftsliv, Statens fastighetsverk, Föreningen Skydda Skogen, Naturskyddsföreningen)

Skogsstyrelsens kommentar: *I det remitterade förslaget anges att anpassningen av ett hygges storlek och form bör ske till bl.a. rekreativvärden. Texten om begränsning av hyggesstorleken nära tätorter och i skärgårdar bör dessutom kvarstå.*

Sammantaget anser Skogsstyrelsen att texten i avsnittet om hyggen inte bör ändras jämfört med det remitterade förslaget.

Skogsbilvägar och traktorvägar

Föreskriftsförslagen

Formuleringen ”När skogsbilvägar byggs, ska skador undvikas på natur- och kulturmiljön” bör stå kvar i de nya föreskrifterna. (Länsstyrelsen Kalmar län, LRF skogsägarna, Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket)

Skogsstyrelsens kommentar: *Den omfattas av formuleringar under rubriken Allmänt nu. Men det är många som påpekar att den saknas så det kanske inte är tydligt att innehållet under rubriken Allmänt omfattar alla övriga föreskrifter också! Vi överväger att flytta tillbaka skrivningen till sin tidigare plats.*

Flera remissinstanser ser det som mycket positivt att frågan om hur vägar anpassas till vattenmiljöer flyttas från allmänna råd till föreskrift. (Fiskeriverket, Länsstyrelsen Gävleborg, Statens fastighetsverk, Länsstyrelsen Norrbotten).

Skogsstyrelsens kommentar: *Det är Skogsstyrelsens avsikt att tydliggöra vattenmiljö och vattenkvalitet inom ramen för skogsvårdslagen med föreslagna formuleringar.*

I tredje stycket bör tilläggas något om att markskador i strandpartiet minimeras, körning i vatten eller i fuktiga strandnära områden inte får förekomma. (Artdatabanken, Länsstyrelsen Skåne)

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi bedömer att det regleras i föreskrifterna om Mark och vatten, så det är inte aktuellt att lägga till den här.*

Det bör också nämnas, i samband med passager över vattendrag, att de utformas så att erosion från väg-/brobank minimeras, samt att passagerna inte utgör proppar vid högflöden. (Länsstyrelsen Skåne)

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi bedömer att detta täcks in av befintliga föreskriftsförslag. Överväger eventuellt tillägg i allmänna råd.*

Några remissinstanser bedömer att det är svårt att helt undvika att vägdkilen ibland ansluter till vattendrag eller sjö. Det kan finnas risk att en sådan formulering hindrar vägbygge och då skapas istället andra miljöproblem till följd av längre transporter och fler överfarter av vattendrag med terränggående fordon. (Bergvik, LRF skogsägarna, Skogsindustrierna).

Skogsstyrelsens kommentar: *Föreskriftstexten ska ses i perspektivet ”om skada kan uppstå”. Om åtgärder vidtas så att skada inte uppstår i vattenmiljön där*

diken mynnar, eller längre nedströms i vattensystemet, så är det möjligt att vägdiket kan mynna i vattenmiljön. Överväger tillägg om alternativa åtgärder i allmänna råden.

Det föreslås ett tillägg i ovanstående portalformulering (som nu saknas i det nya förslaget men som ska finnas med), att kulturvärden exemplifieras med stigar, torplämningar etc. (Sveriges Hembygdsförbund)

Skogsstyrelsens kommentar: *Det är inte aktuellt att ge exempel i föreskriften. Några exempel ges i allmänna råden.*

Definitionerna på skogsbilväg och traktorväg är tydliga vilket borde underlägga för verksamhetsutövare och myndigheter. (Länsstyrelsen Gävleborg)

Skogsstyrelsens kommentar: *Ja, fast meningarna om tydligheten i definitioner går isär. Se nedan.*

Definitionerna innehåller alltför mycket tolkningsutrymme för att utgöra en föreskrift. De föreslagna definitionerna bör utgå eller möjligen omformuleras till allmänna råd. (LRF skogsägarna, Skogsindustrierna)

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi får se över formuleringarna och överväga att förtydliga dem ytterligare där det behövs.*

En hänvisning till 11 kapitlet miljöbalken bör finnas med i stycket om vattendragspassager. (Länsstyrelsen Gävleborg)

Skogsstyrelsens kommentar: *Förslaget är justerat med detta.*

Allmänna råd-förslagen

I förslagen till allmänna råd framgår att väggatan inte bör göras bredare än nödvändigt. En bredare väggata ger dock goda möjligheter till produktion av viltfoder samtidigt som vägen torkar uppsnabbare på våren och därmed får en ökad hållbarhet. Det föreslås att meningen stryks. (Jägareförbundet)

Skogsstyrelsens kommentar: *Det är en aspekt som bör nämnas på lämplig plats i rapporten. Grundinställningen är dock att skogsbilvägar inte ska göras bredare än nödvändigt.*

Att grävning i våtmark bör undvikas är viktigt att det framkommer. Det bör lyftas till föreskriftsnivå. (Länsstyrelsen Gävleborg, Skydda skogen)

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi bedömer att det är lämpligt att ha den skrivningen som ett allmänt råd.*

Hela den sista meningen i allmänna råd bör flyttas upp till föreskriftsnivå med tillägget att vägar inte anläggs inom värdekärnor och intakta skogsområden. (Skydda skogen, Naturskyddsföreningen).

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi bedömer att det är lämpligt att ha den föreslagna texten i allmänna råd. Anläggande av skogsbilväg föregås av ett samråd en-*

ligt miljöbalken. Under den processen bedöms förslag vägsträcknings lämplighet.

I formuleringen om grävning i våtmark bör ordet *undvikas* bytas ut mot *förhindras*. (Skydda skogen)

Skogsstyrelsens kommentar: *Grävning i sig är inte en effekt som kan förhindras utan en åtgärd som bör undvikas. Därför bedömer vi att det är lämpligare att använda undvikas i den formuleringen.*

I förslagen till allmänna råd anges att grävning i våtmark bör undvikas. Det kan bli svårt att fullständigt efterleva i den praktiska verkligheten (LRF skogsägarna).

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi noterar synpunkten.*

Övriga synpunkter om Skogsbilvägar och traktorvägar

Det saknas en redogörelse av positiva miljöeffekter av skogsbilvägar. (LRF skogsägarna, Skogsindustrierna)

Skogsstyrelsens kommentar: *Det bör naturligtvis finnas med, då skogsbilvägar minskar terrängtransporter med allt vad det innebär. Anläggande av skogsbilväg resulterar oftast i bättre passager över vattendrag också.*

Vid byggande av skogsbilväg bör samordning ske. Hur ska det gå till? Skogsstyrelsen måste återta sin samordningsfunktion. (Skogsindustrierna)

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi noterar synpunkten.*

Sametinget anser att det är nödvändigt med konsekvensanalys, där man i bedömningen analyserar hur och varför man anlägger nya vägar, samt att man väger in nytta mot övriga intressen så som rennäringen.

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi noterar synpunkten. Det är dock ett arbete som inte kan hinnas med inom ramen för innevarande översynsarbete.*

Skogsindustrierna ifrågasätter varför en polytaxrutin behövs för skogsbilvägar då avverkning av väggata är anmälningspliktig och Skogsstyrelsen i samband med detta kan lämna synpunkter på vägsträckning och passager över vattendrag.

Skogsstyrelsens kommentar: *Det finns idag ingen uppföljning av skogsbilvägar "efter åtgärd", dvs. ingen uppföljning av om vägen har byggts i enlighet med lagens krav, enligt beslut eller överenskommelse av något slag. Det vi känner till är att en stor mängd vägtrummor tidigare har lagts på ett sätt som medför att de utgör vandringshinder. Vi vet att arbete pågår för att åtgärda dessa och medvetenheten om hur överfarter ska utformas vid nybyggnation av vägar har höjts betydligt under de senaste åren. Vi vill gärna kunna bekräfta att det arbetet ger resultat. Det handlar dock inte enbart om vattendragspassager i detta sammanhang utan även om annan hänsyn. Det är inte bestämt något om en uppföljning av skogsbilvägar och traktorvägar görs inom polytax eller inte. Det kan handla om någon annan typ av uppföljning.*

Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar

Bergvik Skog

”äldre bestånd på sand- och grus- och kalkrika marker” omfattar stora arealer och är inte lämpliga som exempel på hänsynskrävande biotoper.

Bättre att arbeta med nyckelbiotopsbegreppet för skogstypen och därmed rådgivning, biotopskydd, naturvårdsavtal eller reservatsbildning.

Skogsstyrelsens kommentar: *Texten har ändrats till; äldre sandtallskogar med inslag av mycket gamla träd samt örtrika bestånd på kalkrika marker,*

Länsstyrelsen Gävleborg

Länsstyrelsen delar Skogsstyrelsens uppfattning om att begreppsändringen som föreslås gällande kulturmiljö är bra. Vad som gör en kulturmiljö värdefull är olika från fall till fall beroende på omständigheterna och ordet ”värdefull” ger därför ingen vägledning i sig. När det gäller begreppet ”övrig kulturhistorisk lämning” ska man dock vara medveten om att gränsen mellan vad som är en övrig kulturhistorisk lämning och en fast fornlämning inte alltid är helt klar. Lämnningarna hanteras av olika lagstiftningar men begreppen är inte statiska och värdeförändringar kan ske över tid.

Det biologiska skälet till att värna hänsynskrävande biotoper tas inte upp i någon omfattning i denna utredning och förslag och Länsstyrelsen vill poängtera att hänsyn till dessa biotoper är bland den viktigaste hänsynen till naturmiljön i skogsbruket. Det är positivt att exemplen på hänsynskrävande biotoper finns kvar i de allmänna råden. De kanske redan är tillräckligt tydliga idag och att Skogsstyrelsen därför inte har lagt fokus på detta i rapporten.

Sametinget

Vid hänsyn av kulturmiljöer, tas begreppet ”värdefulla kulturmiljöer” bort och ersätts med begreppen ”kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar”. Samiskt kulturarv skyddas till största del av kulturminneslagen, samtidigt som övriga kulturhistoriska lämningar då bör förtydligas i de allmänna råden. I skogsstyrelsens konsekvensanalys förtydligar man även med att använda samma begrepp som Riksantikvarieämbetet. Sametinget anser att förslagen har tydliggjorts, vilket bör resultera i en mer rättsäker och praktiskt tillämpning.

Svenskt friluftsliv

Svenskt Friluftsliv anser att Skogsstyrelsen i sitt förslag om hänsynskrävande miljöer borde tagit med platser som är viktiga för människor – ex. vis. utsiktsplatser, badplatser, lekmiljöer för barn, rastplatser, skogar med höga sociala värden m. fl.

LRF Skogsägarna

I avsnittet framgår att Skogsstyrelsen avser att relatera ordet ”övrigt” i föreslagen rubrik och föreskrift till kulturhistoriska lämningar som inte omfattas av kulturminneslagen, dvs. andra kulturhistoriska lämningar än fornlämningar. Som Skogsstyrelsen har utformat förslaget relaterar ”övriga”, utifrån grundläggande skrivregler, istället tillbaka på ”hänsynskrävande biotoper” och ”kulturmiljöer”.

Skogsstyrelsen ger uttryck för en orimlig uttolkning då man menar att samtliga kulturlämningar som omfattas av hänsynsreglerna i skogsvårdslagen innehåller samma kulturhistoriska värde. Det är med en sådan syn obegripligt varför myndigheten i sina allmänna råd särskilt lyfter betydelsen av vissa specifika typer av lämningar.

Skogsstyrelsens kommentar: Ingen förändring har skett vad gäller antalet lämningstyper som skyddas av SvL 30 § jämfört mot tidigare text. Däremot har de olika lämningsskatterna tydliggjorts samt att direkta felaktigheter rättats till.

Naturvårdsverket

Under rubriken ”Hänsynskrävande biotoper” bör det av föreskriften framgå tydligare vem det är som ska vidta åtgärder. Vårt förslag är att föreskriften utformas i närmare anslutning till 2 kap 3 § miljöbalken. Vårt förslag ”Den som bedriver eller avser att bedriva en skogsbruksåtgärd ska förhindra eller begränsa skador i och invid hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar i skogen”.

Skogsstyrelsens kommentar: *Förslaget tillstyrkes då det även kopplar till KML och dess inledande portalparagraf. 1 kap, 1 § Lag (1988:950) om kulturminnen m.m.” Det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda vår kulturmiljö. Ansvaret för detta delas av alla, såväl enskilda som myndigheter skall visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete skall se till att skador på kulturmiljön såvitt möjligt undviks eller begränsas.”*

Statens fastighetsverk

Synpunkter på exemplen under allmänna råd:

Eftersom begreppet ”kulturmiljöer” även kan omfatta fornlämningar anser vi att detta med fördel kan nämnas som ett förtydligande i texten, även om hänsyn till dessa regleras i annan lagstiftning. För gemene man är den nu presenterade terminologin sannolikt tämligen okänd och distinktioner mellan de olika begreppen sannolikt mycket oklar. Nu saknas helt begreppet ”fornlämning” i texten, vilket skulle kunna uppfattas som att det inte hör hemma bland det som ska prioriteras som en hänsynskrävande biotop.

Rådgivningen blir också lite märklig då det, iofs förtjänstfullt i sig, står att:

”Övriga kulturhistoriska lämningar bör värnas. Träd som på grund av vidtagna skogsbruksåtgärder riskerar att falla och därmed orsaka skador bör tas bort från lämningarna.”

Samt att: ”Markberedning och körning bör ske så att övriga kulturhistoriska lämningar inte skadas.”

Samtidigt som info om att samma sak gäller för fornlämningar saknas i detta sammanhang. Här borde begreppet fornlämning kunna omnämnas. (Om inte måste man fråga sig hur SKS kan bedöma just hänsynen till fornlämningar i sin utvärdering av samma paragraf – jfr sidan 27).

SFV anser vidare att SKS med fördel kan använda begreppen kolbotten och tjär-dal istället för ”kolningsanläggning” och ”tjärframställningsplats”. Visserligen är de första något smalare som begrepp, men med hänsyn till hur pass välkända och tydliga de är blir sannolikt förståelsen för råden bättre. De anläggningar som inte rymms inom de gamla begreppen är dessutom sannolikt relativt få i skogslandskapet.

SFV saknar begreppen ”renvallar och samevisten” som exempel i den nya lagen. Vi anser att de har en given plats då de även avser sådana platser som är i bruk och inte kan räknas som en ”lämning”- jfr t ex ”fäbodvallar” som finns med bland exemplen.

Skogsstyrelsens kommentar: *Fornlämningar skyddas av KML och inte av SvL, övriga kulturhistoriska lämningar har ändrats till kulturlämningar efter äldre tiders renskötsel*

Skogsindustrierna

”Äldre bestånd på sand- och grus- och kalkrika marker” Kriteriebeskrivningen är allt för omfattande, mycket stora arealer skulle komma i fråga som hänsynskrävande biotop, exempelvis stora delar av Jämtland och hela Gotland.

Vad avses med ”övriga kulturhistoriska lämningar”?

Skogsstyrelsens kommentar: *Se svar ovan*

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen *föreslår* att rubriken kompletteras enligt ovan (understruken text). I förslaget har en biotop ur exempellistan uteslutits, nämligen ”örtrika bestånd på kalkrika marker”. Naturskyddsföreningen *avstyrker* denna exkludering.

Naturskyddsföreningen *tillstyrker* förslaget att komplettera exemplen med ”äldre bestånd på sand- och grus- och kalkrika marker”

Naturskyddsföreningen *avstyrker* förslaget om att ta ner ”träd som på grund av vidtagna skogsbrukåtgärder riskerar att falla”, eftersom detta även kan omfatta träd med höga naturvärden. Som alternativ till strykning *föreslår* vi följande komplettering: ”...tas bort från lämningarna, såvida inte dessa träd har höga naturvärden.”

Naturskyddsföreningen *föreslår* att exempellistan i de allmänna råden kompletteras med en punkt som behandlar hänsyn till skogens sociala värden, t ex föl-

jande: ”Skogar nära bebyggelse, särskilt skog nära skolor, förskolor och äldreboenden, målpunkter i form av utsiktsplatser, rastplatser, skogar med betydelse för rekreation och friluftsliv, badplatser, lekmiljöer för barn.”

Skogsstyrelsens kommentar: *Förslaget om tillägg av ”...tas bort från lämningarna, såvida inte dessa träd har höga naturvärden.” har tillstyrkts. Örtrika områden längs dråg, bäckar osv har återinförts.*

Länsstyrelsen i Skåne län

I förslaget tas begreppet värdefulla kulturmiljöer bort och ersätts med kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar. Länsstyrelsen anser att man bör överväga att istället skriva kulturmiljöer och kulturhistoriska lämningar där ordet övriga utgår. Ordet övriga kan ge begreppet betydelsen som något mindre viktigt. Det kan även uppfattas som ett tillbakasyftande på kulturmiljöer vilket är felaktigt. Som skäl för att använda uttrycket övriga kulturhistoriska lämningar hänvisas till att detta uttryck används som antikvarisk bedömning i Fornminnesinformationssystemet (FMIS). Det gör det förvisso men här förekommer också uttryck som uppgift om, bevakningsobjekt m.m. Att använda begreppet övriga kulturhistoriska lämningar kan således vara förvirrande.

Vidare bör ett tillägg göras i föreskrifterna att förutom ”För biotoper och kulturmiljöer som omfattas av 7 kap. miljöbalken (1998:808) respektive 2 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. gäller de nämnda bestämmelserna i stället för dessa föreskrifter” har Natura-2000 områden särskilda bestämmelser.

Här finns en konflikt mellan kulturmiljöns och vattenvårdens intressen. De allmänna råden anger att träd bör tas bort från lämningarna. I vissa vattendrag finns t.ex. stenmurar utmed kanten av vattendrag där det också finns uppvuxna skugande lövträd som ibland är döende. Dessa träd bör så långt som möjligt sparas för att värna vattenmiljöerna, eventuellt kan enstaka träd tas bort istället för att en kalhuggning genomförs. Detta gäller även för föreskriften Skyddszoner.

SLU Artdatabanken

Listan med exempel under allmänna råd saknar vissa viktiga miljöer, vi föreslår därför följande text: *bryn och gläntor med gräs, örter eller bärande buskar och träd.*

SLU

Det är oklart hur kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar skiljer sig åt. De allmänna råden anger att renskötsel kan ge upphov till övriga kulturhistoriska lämningar. Detta skiljer renskötsel från exempelvis historisk agrar verksamhet som gett upphov till kulturmiljöer som definieras i de allmänna råden, t.ex. husgrunder, röjningsrösen, stigar etc. Även renskötsel har gett upphov till kulturmiljöer som borde definieras eller exemplifieras i de allmänna råden.

Listan med exempel under allmänna råd saknar vissa viktiga miljöer, vi föreslår därför följande text: *bryn och gläntor med gräs, örter eller bärande buskar och träd.*

Skogsstyrelsens kommentar: *Synpunkten har inte beaktats då en allt för svår gränsdragningsproblematik skulle uppstå.*

Länsstyrelsen i Jämtlands län

Sidan 12. Övriga kulturhistoriska lämningar efter renskötsel borde bytas mot lämningar efter äldre tiders renskötsel. Varför benämningen övriga när inte kolningsanläggningar är det?

Skogsstyrelsens kommentar: *Förslaget har tillstyrkts men med förtydligandet att det är frågan om kulturlämningar.*

Skydds-zoner

Övergripande

Flera remissinstanser påpekar att det saknas allmänna riktlinjer för skogar med höga sociala värden, t ex tätortsnära skog samt vid miljöer som badplatser, lek-miljöer för barn mm. Detta utgör även motiv att spara vegetation vid tätortsnä-rabebyggelse. (Friluftsfrämjandet, Lst Jönköping, Naturskyddsföreningen, Svenskt Friluftsliv, Boverket, Naturvårdsverket)

Skogsstyrelsens kommentar: *Inom ramen för Regeringens proposition 2007/08:108, En skogspolitik i takt med tiden, beslutades att utredningens för-slag avseende att utveckla föreskrifter till skogsvårdslagens hänsynsparagraf som bättre tillgodoser skogens sociala värden inte bör genomföras, med hänvis-ning till det arbete som planerades inom Skogsstyrelsen med bl a rådgivning . Regeringen värnar om äganderätten och brukanderätten av skogen och vill inte verka för att det ska försvagas av ytterligare regelverk på detta område. Mark-ägaren är inte skyldig att tåla intrång utöver allemansrätten. Vikten av att kun-skap hos markägare och yrkesverksamma om hur skogsbruk kan bedrivas med hänsyn till sociala värden bör öka påtalades. Riktlinjer har infogats under t ex allmänna råd för skydds-zoner och terrängkörning och markberedning.*

De övergripande synpunkterna kring förslaget spänner mellan allt från att man avvisar förslaget (Skogsindustrierna) och att det är för hög detaljeringsgrad vil-ket gör att man bör göra en folder istället (Bergvik), till att man tillstyrker de föreslagna ändringarna gällande skydds-zoner i sin helhet (WWF).

Beträffande bakgrundsmaterialet påpekar flera instanser att konsekvensanalysen måste förbättras genom fördjupade analyser av de åtgärder och eventuella be-gränsningar som föreslås (GS, LRF, Lst Västernorrland, Skogsindustrierna).

Vidare lyfter Skogsindustrierna kritik mot ”cirkelresonemang om att körskador” och att detta ska strykas eller beläggas med fakta. Man anser även att hänvisning till ett examensarbete om hänsyn till vattendrag, vilket har en något annorlunda definition av körskador, men också visar på problematiken, är olyckligt. Texten som beskriver skogsbrukets och Skogsstyrelsens arbete anses i det fallet räcka.

Skogsstyrelsens kommentar: *Skogsstyrelsen instämmer i den undermåliga kon-sekvensanalysen och kommer att förbättra denna. Hänvisningar till andra källor*

och arbeten ser vi dock som nödvändiga för att ge en så bra och heltäckande bild som möjligt.

Föreskrifter kring skyddszoner

Hela avsnittet behöver korrekturläsas eftersom det har dålig svenska (syftningsfel bl a) och inkonsekvent detaljeringsgrad mellan stycken (Lst Norra Dalarna, LRF)

Skogsstyrelsens kommentar: Vi kommer att se över alla texter rent språkligt och jobbar för att få en likartad struktur mellan stycken.

LRF anser det oacceptabelt att skriva att åtgärder inte får försämra vattenkvalitet och frågar sig vilken vattenkvalitet som avses, vad som avses med att försämra, med vilket tidsperspektiv osv. LRF föreslår därför att formuleringen bör utgå. Skogsindustrierna anser att det på en enskild avverkning är omöjligt att fastställa vilken effekten är på vattenkvaliteten i en vattenförekomst, av otillräckligt trädskikt i skyddszonen. De påpekar därför att begreppet inte är rättssäkert. Några lyfter även vikten av att Skogsstyrelsen tar fasta på det miljöarbete som görs idag och att förslagen underminerar detta (LRF, Bergvik).

Å andra sidan anser Lst Västernorrland att vattenkvalitet bör lyftas än mer och flera länsstyrelser samt Fiskeriverket ställer sig mycket positiv till försöket att förbättra hänsynen till vatten (Fiskeriverket, Lst Gävleborg, Lst Skåne, Sameetinget, Lst Vg, VM Bottenviken/Lst Norrbotten, Jägarförbundet). Lst Västerbotten instämmer i detta men undrar om föreslagna ändringar räcker. Naturvårdsverket poängterar att föreslagna allmänna råd bör lyftas till föreskriftsnivå för att få mer genomslagskraft, eftersom de innehåller hänsyn av stor vikt för vatten. VM Norra Östersjön anser också att inriktningen är bra, men anser att ”bör-formuleringar” ger en svaghet. Det positiva med att även kultur- och fornlämningar nu berörs lyfts (RAÄ, Lst Gävleborg, Lst Skåne).

Skogsstyrelsens kommentar: Förslag att införa begreppet vattenkvalitet diskuterades och presenterades redan i Skogsstyrelsens regeringsuppdrag med att analysera konsekvenserna av den nya vattenförvaltningen för skogsbruket. Resultatet av detta uppdrag, vilket bl a presenteras i form av ett antal förslag på åtgärder finns i Skogsstyrelsens meddelande 2010:1. Förslaget har diskuterats och remissbehandlats av nu kritiska parter, vilka då samtyckte.

I samband med detta arbete beskrevs också att Skogsstyrelsen avsåg att arbeta vidare med förslaget kring 30 § SvL, vilket nu skett. Oavsett tidigare åsikter så innebär vattenförvaltningen ett ”icke-försämrings-krav”, vilket skogsbruket inte kan bortse från och måste beakta. Skogsstyrelsen är mycket medveten om de diskussioner och det förbättringsarbete som pågå. Mycket av detta ligger även till grund för förslaget. Skogstyrelsen är även medveten om svårigheten med att avgöra vilken avverkning som bidrar till vilken effekt på vattenkvalitet. Det stora problemet är dock att man vanligen inte har något att jämföra med. Ytterst få har mätvärden/observationer på ett enskilt vattendrag innan en åtgärd utförs, vilket omöjliggör en jämförelse mellan före och efter avverkning.

Andra och tredje stycket står delvis i motsats till varandra – att skyddszonerna ska lämnas oplanterade ter sig självklart om de inte får avverkas (SLU)

Skogsstyrelsens kommentar: *Det framgår ingenstans att skyddszonerna inte får avverkas. Stycket två beskriver vad som ska lämnas i sådan utsträckning som behövs för olika exempel på miljöer. I vissa fall kan det innebära att allt kan/ska plockas ned. I tredje stycket beskrivs hur zonerna ska hanteras vid plantering och i vissa fall har inte ens planteringen föregåtts av någon avverkning, t ex vid plantering på nedlagd åkermark. Förtydligande av styckena kommer dock göras för att undvika missförstånd.*

Artdatabanken påpekar att öppna övergångszoner mellan skog, vatten eller öppen jordbruksmark ofta har naturvärden knutna till fältskiktet, t ex till följd av äldre hävd. Att upprätthålla denna zon är därför bäst, allt lämna zonen oplanterad. Förslaget om att skyddszoner kan planteras med lövträd bör därför tas bort (Artdatabanken). Lst Norra Dalarna föreslår också ett förtydligande kring skogsplantering vid vatten genom att lägga till "...där så är lämpligt." eftersom löv inte alltid är en naturligt kantzon i norr. LRF anser att förslaget förbjuder plantering av barrträd invid sjöar, vattendrag mm, vilket är oacceptabelt och borde stå i konflikt med 5 och 6 §§ SvL och därför bör utgå.

Skogsstyrelsens kommentar: *Texten kommer att omarbetas så att det tydligare framgår vilken åtgärd som är lämplig beroende på vilken zon som avses. Beträffande konflikt med 5 och 6 §§ SvL, finns inte förslaget någonstans att man förbjuder varken plantering eller avverkning, varför vi har svårt att förstå denna kommentar.*

Synpunkter på föreslagen definitionen av skyddszon lämnas av flera. Bergvik anser att zonens funktionalitet och skyddet av beståndets värde bör tydliggöras eftersom nuvarande skrivingar gör att det blir schablonartat. Kraven som ställs på en skyddszon, beroende på ekosystem/funktion som skall skyddas, är otydliga anser SLU. En bättre definition skulle även ge en bättre konsekvensanalys av åtgärden påpekar de. Vidare lyfts att zoner mot andra hänsynskrävande biotoper är tveksamt och att det borde ingå i avsättningen – naturvårdsoptimering (Bergvik, SMF). Artdatabanken tillstyrker dock förslaget om skyddszoner mot hänsynskrävande biotoper. Statens fastighetsverk (SFV) anser att skyddszoner mot impediment bör uteslutas då dessa värden vanligen är obetydliga. SNF anser att sociala värden bör läggas in efter kulturmiljöer i föreskriftstexten.

Skogsstyrelsens kommentar: *Texten kommer att omarbetas så att definitionen förtydligas, men Skogsstyrelsen ställer sig dock tveksam till om denna förändring har någon större betydelse för svårigheterna med konsekvensanalysen. Dock har detta inarbetats och förtydligats inom allmänna råd. Skogsstyrelsen anser inte att skyddszoner mot impediment bör strykas, men att det tydligt bör framgå vilka impediment som avses.*

En schablon för minsta bredd för skyddszon mot vattendrag med vattenföring året runt måste anges. Man förstår problematiken men anser att nyttan överväger (Fiskeriverket, Lst Skåne, Lst Västernorrland, Skydda Skogen, VM Bottenviken/Lst Norrbotten). Enligt Skydda skogen skulle minsta bredd definieras från vattendragets status, storlek, och anpassad till befintlig forskning på området. Samtidigt lyfter andra vikten av att funktionaliteten hos zonen betonas och lagstiftningen inte anger en viss bredd eller storlek (Lst Gävleborg, VM Södra östersjön/LSt Kalmar län, Lst Jämtland). VM Södra östersjön/LSt Kalmar län lyf-

ter vikten av fortsatt gemensamt arbete med allmänna råd och handböcker för att nå ändamålsenliga skyddszoner mot vattenförekomster.

Skogsstyrelsens kommentar: *En fast bredd på zonen skulle visserligen underlätta det faktiska lämnandet av zoner samt uppföljningen av åtgärden. En fast zon kommer dock inte att påverka funktionaliteten hos lämnade zoner och det är just effekten av zonen som eftersträvas. Skogsstyrelsen har dessutom intrångskurvan att förhålla sig till och prioriteringen av hänsyn.*

Definiera skyddszonens omfattning kring bon/risbon för t ex Kungsörn. I ett tidigare svar föreslogs en skyddszon på 12,5 ha innefattande kända boplatser samt avsatta evighetsträd (Kungsörn Sverige). Byt risbon mot ”träd med stora rovfågelsbon” (SFV)

Skogsstyrelsens kommentar: *Definitionen av skyddszoner har omarbetats för att öka tydligheten i vad som avses. Vi avser dessutom att behandla detta vidare i samband med översyn av 30 § SvL med avseende på artskyddsförordningen.*

Länsstyrelsen Dalarna påpekar att kulturmiljöer inte nämns i första meningen. Problemet med att kulturmiljöer inte har samma behov av skyddszoner som naturmiljöer och att kvarlämnade träd där kan utgöra ett hot istället för ett skydd om de blåser omkull, lyfts av länsstyrelsen Gävleborg.

Skogsstyrelsens kommentar: *Ordet kulturmiljöer har lagts till. Det är dock av vikt att gamla, för kulturmiljön viktiga träd lämnas kvar som t ex gamla vårdträd, suptallar mm. Typen av träd som avses sparas har därför förtydligats.*

Det bör anges att skyddszoner ska vara befriade från gödsling/tillförsel av kväve, slam, bekämpningsmedel, samt inte skördas på GROT och stubbar (Länsstyrelsen Skåne).

Skogsstyrelsens kommentar: *Detta regleras under föreskrifter och allmänna råd för respektive åtgärd.*

Möjligheten att skapa stormfasta zoner måste beaktas (Skogsindustrierna).

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi instämmer i detta och det ligger delvis i funktionen hos zonen.*

Allmänna råd kring skyddszoner

LRF poängterar vikten av att se över ordval. Ordvalet att ”hänvisar till objekt som *kräver* skyddszoner” är inte lämpligt i ett allmänt råd.

Skogsstyrelsens kommentar: *Det är inte lämpligt och ordet kräver är därför ändrat till kan behöva.*

Åsikterna kring själva utformningen av zonerna är flera. Jägarförbundet anser det bra med riktlinjer för skyddszoner mot vatten och bryn, då dess miljöer är viktiga för landskapsbilden, samt viltet. Löv och tall är viktigt foder och slutande lövrika zoner mot vatten är speciellt viktiga miljöer varför skötsel av dessa måste prioriteras i skogslandskapet. Naturskyddsföreningen vill ha följande

tillägg: *Utformning av skyddszoner med hänsyn till sociala värden bör ske utifrån upplevelsevärde i området i fråga, t ex bör en zon nära skolor och förskolor undantas från exploatering och skötas just för barn. Skogsindustrierna poängterar att vikten av att undvika körskador i skyddszon bör inkluderas då det är lika viktigt som att lämna träd. Sveaskog anser att uppräkningsen under allmänna råd är praktiskt omöjlig att uttolka, och att ingen kommer komma till samma resultat. De föreslår följande skrivning: *Utformning av skyddszoner med hänsyn till vattenkvalitet samt växt och djurliv i hav, sjöar och vattendrag, samt blöta marker, t ex våtmarker och myrar bör ske på ett sätt som förhindrar risken för körskador i känsliga vattenmiljöer samt minskar risken för igenslamning av sjöar och vattendrag.**

Skogsstyrelsens kommentar: *För att erhålla en bättre balans har även allmänna råden omarbetats, speciellt vad gäller skyddszoner mot vatten. En definition av skyddszoner mot sociala värden har dessutom lagts till. För att undvika dubbel-skrivningar behandlas körskador, oavsett var de förekommer under rubriken Terrängkörning och markberedning under avsnittet Mark och vatten.*

Länsstyrelsen Skåne lyfter ett syftningsfel och föreslår istället: *Utformning av skyddszoner på fastmark med hänsyn till djurlivet i och i anslutning till vatten.*

Skogsstyrelsens kommentar: *Detta bygger nog på ett missförstånd. Det inte är zonen på fastmarken utan själva djur- och växtlivet på fastmarken som ska skyddas med en zon.*

Mark och vatten

Övergripande

De övergripande synpunkterna spannar över allt från negativa till positiva. LRF och Skogsindustrierna anser att förslaget är omfattande och att långtgående slutsatser dras från ett otillräckligt kunskapsunderlag. Man anser att det ger en schabloniserad och värdeladdad bild av dagens skogsbruk som intensiv. Dessutom poängterar LRF att förslaget medför en omfattande gränsdragningsproblematik och därför gör det svårt att efterleva samt att Skogsstyrelsen bortser från de omfattande insatser som sektorn gör idag, t ex körskadepolicyn. Även Sveaskog lyfter problemet med att detaljeringsnivån för Mark och Vattentexterna är alldeles för omfattande för att tillämpningen i skogen ska bli tolkningsbar och uppföljningsbar och anser att ett omtag krävs. Lst Norra Dalarna instämmer, men frågar sig om inte vatten borde få en egen paragraf.

Det poängteras även att förslaget är mer långtgående än de som Skogsstyrelsen 2010 presenterade vid regeringsuppdraget med att analysera konsekvenserna av den nya vattenförvaltningen för skogsbruket och att det därmed inte är förankrat och möjligt att leva upp till (Bergvik). Skogsindustrierna anser dessutom att förslaget att inte försämra vattenkvalitet är för hårt samt att föreskrifter och allmänna råd inte är i linje.

Å andra sidan påpekar flera instanser att förslaget visar att Skogsstyrelsen tar problematiken med skogsbrukets påverkan på mark och vatten på allvar (Lst Gävleborg, Lst Jönköping, LSt Skåne, Lst Västerbotten, Sametinget, Lst Vg, VM Bottenviken, Lst Jämtland). Lst Västerbotten undrar dock om ansträngning-

en räcker. WWF tillstyrker förslaget att inkludera vattenmiljöer och att mark och vatten får starkare status, samt att flera av de tidigare allmänna råden under detta avsnitt fått statusen föreskrift. Påpekanden som att behovet av begränsad markkompaktering bör ingå (Lst Jönköping), att det under den allmänna delen av 30 § eller under mark och vatten bör in en hänvisning till VISS (Lst Skåne), eller att det bör kompletteras med tydligare skrivningar kring Levande sjöar och vattendrag under konsekvensutredningen (Lst Skåne), lyfts dock. Lst Gävleborg påpekar det positiva med att gällande rekommendationer kring skogsbränsleuttag, aska och stubbar lyfts till föreskrifter och allmänna råd. Lst Skåne är positiva till utökningen kring bas- och stickvägar (Lst Skåne).

Skogsstyrelsens kommentar: *Texten kommer att omarbetas ytterligare för att lägga detaljeringsgraden på en bättre nivå, samt förtydliga och göra texten mer tillämpningsbar. Vi har dock att förhålla oss till vattendirektivets ”icke-försämringskrav” (se också svar kring begreppet vattenkvalitet under avsnittet om skyddszoner) och de problemområden som måste hanteras inom skogsbruket, varför en ökning i detaljeringsnivå dock inte kan bortses från.*

Detta förslag bör ses över i förhållande mot andra föreskrifter, t ex barkborre (Lst Västernorrland).

Skogsstyrelsens kommentar: *Instämmer i att detta behöver göras.*

På flera ställen i texten finns uttryckt att rådet/föreskriften ska gälla oavsett syfte med åtgärden, t ex under föreskriften för Kvävegödsling och under Allmänna råd för Skogsbränsleuttag och näringskompensation. Om dessa uttryck kommer att tillämpas så att det även inbegriper vetenskaplig verksamhet - fältförsök - där syfte är att i liten skala studera effekternas förändring med givans storlek, så anser jag att denna formulering bör tas bort, alt undantag specificeras. Konsekvenserna för försöksverksamhet och framtagande av ny kunskap blir annars orimlig och acceptabel (Tord Magnusson).

Skogsstyrelsens kommentar: *Syftet är inte att begränsa kontrollerad försöksverksamhet i liten skala utan att begränsa val av gödselmedel och syfte med spridningen vid storskaliga kommersiella spridningar i t ex produktionshöjande syfte. Förslaget har förtydligats så att det nu tydligt framgår att det är alternativa gödselprodukter som t ex avloppsslam som avses.*

Ställningstaganden kring aska, kväve och slam ifrågasätts utifrån rådande kunskap (SMF)

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi är medvetna om detta och revideringar av rådande rekommendationer och allmänna råd för kvävegödsling kommer att genomföras under året, vilken redan har påbörjats. Även rekommendationer kring näringskompensation med aska behöver ses över, framförallt ur produktionshöjande perspektiv, men tidsaspekten för detta är ännu oklar. Fram tills dessa översyner är genomförda utgår Skogsstyrelsen från nuvarande rekommendationer och allmänna råd. Eventuella förändringar kommer dock att innebära en revision av föreskrifterna och allmänna råden för 30 §.*

När det gäller hanteringen av GROT, aska, stubbskörd och kvävegödsel bör konsekvenserna för forn- och kulturlämningarna ses över (Lst Jämtland).

Skogsstyrelsens kommentar: *Detta har gjorts.*

Föreskrifter - Allmänt

På motsvarande sätt som för "Föreskrifter – Skyddszoner", framfördes synpunkter kring införandet av begreppet vattenkvalitet, samt vattendirektivets "Icke-försämrings-krav".

Skogsstyrelsens kommentar: *Synpunkterna specificeras och bemöts ovan under "Föreskrifter – Skyddszoner".*

Några påpekade problemet med att definiera slam och undrade om sediment är ett komplement, eller ett bättre ord. Lst Jämtland föreslog: Vid skogsbruksåtgärder ska näringsläckage begränsas, slam-, **sediment**- och humustransport till.... SLU lyfte svårigheten med att helt förhindra slamtransport och att ordet förhindra åter bör ändras till begränsa.

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi är medvetna om problematiken med definition av slam etc och för att minska begreppsförvirringen något har vi valt att ta bort ordet humus då humus också kan inkluderas i begreppet slam. Vi anser dock inte att sediment är ett bra komplement. Skogsstyrelsen överväger att göra en lista över definitioner av begrepp som t ex slam, vilka ingår i förslaget.*

Skogsstyrelsen är också medveten om svårigheten med att förhindra slamtransport, men ordet är valt med utgångspunkt för att det uttrycker en aktiv åtgärd och slamtransport är en av de största problem som skogsbruket har att hantera just nu. Detta bör således sättas i relation till Vattendirektivets "icke-försämrings-krav". Föreskrifterna har förtydligats med att det gäller skadlig slamtransport.

Föreskrifter – Kvävegödsling

Flera påpekade att föreslagen skrivning är märklig ur ett juridiskt perspektiv, dvs att man föreslår lyfta allmänna råd till föreskriftsnivå (Bergvik, WWF). Dessutom anger råden redan att de inte gäller för vissa slag av gödsel och enligt nuvarande förslag ska de göra det. Det är svårbegripligt och inte pedagogiskt bra (LRF, Lst Skåne). WWF betonar dock att oavsett bör kvävegödsling ske i sådan begränsad omfattning så att skador på miljön undviks och det bör förtydligas i föreskrifterna (WWF).

Skogsstyrelsens kommentar: *Föreslagen skrivning är borttagen och ersatt med ett förtydligande kring begränsning av åtgärden utifrån risken för skador.*

Problemet med att de allmänna råden för kvävegödsling är uppe för revision lyfts av WWF, samt att de inte betraktas vara vetenskapligt underbyggda lyfts (LRF).

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi är medvetna om detta och revideringar av rådande rekommendationer och allmänna råd för kvävegödsling kommer att genomföras under året, se vidare ovan.*

Formuleringen ... oavsett syfte med spridningen försvårar kraftigt forskning och kunskapsutveckling. Några betonar därför att föreskriften inte bör gälla skogsmark avsatt för forskningsändamål (SLU, Tord Magnusson).

Skogsstyrelsens kommentar: *Som nämns tidigare är syftet inte att begränsa kontrollerad försöksverksamhet i liten skala utan att begränsa val av gödselmedel vid storskaliga kommersiella spridningar i t ex produktionshöjande syfte. Förslaget har förtydligats så att det nu tydligt framgår att det är alternativa gödselprodukter som t ex avloppsslam som avses.*

Allmänna råd – Kvävegödsling

Bergvik bedömer att rådet är märkligt medan Jägarförbundet lyfter att tydliga råd behövs för begränsa gödslingen. Sveaskog påpekar att om syftet med skrivningen är att kontrollera spridningen av slam så bör skrivningen ändras för att bättre uppfylla detta syfte. Alternativt ändras skrivningen till följande: *Gödselmedlets innehåll av näring samt tungmetaller och andra skadliga ämnen bör finnas dokumenterade.*

Skogsstyrelsens kommentar: *Förslaget är omarbetat för att det tydligare ska framgå vilka gödselmedel som avses, förutom de som redan ingår under Skogsstyrelsens allmänna råd för kvävegödsling (SKSFS 2007:3). Dessa kommer dock att revideras och därefter kommer föreliggande förslag också att vid behov revideras.*

Föreskrifter – Skogsbränsleuttag och näringskompensation

Förslaget om en balans mellan uttag och tillförsel av tungmetaller och andra skadliga ämnen kommenteras av många. LRF anser att det är olämpligt och undrar hur en markägare ska mäta detta och vilka ämnen i så fall? Man frågar sig hur SKS kommer att bedriva tillsynen och menar att detta bör om möjligt utgöra ett allmänt råd. Andra anser att skrivningen att tillförsel utöver det som bortförs i biomassa inte får ske gör att SKS motsätter sig aska i produktionshöjande syfte, vilket är aktuellt på torvmark (SLU, Tord Magnusson). Statens fastighetsverk vill ha en konkretisering av behovet av aska/ annan tillförsel av näring. Föreningen Skydda Skogen anser att det är viktigt att inte bara mineralnäring (aska) utan även kväve lyfts in eftersom kväve bortförs genom skogsbränsleuttag och kan ge tillväxtnedsättning.

Skogsstyrelsens kommentar: *Föreslagen i föreskriften rör endast skogsbränsleuttag och därav uppkommen näringskompensation. Idag finns stort intresse för användning av olika alternativa restprodukter i näringskompenenserande syfte. Alla dessa produkter är dock inte lämpliga och medför en betydande risk för förorening av marken utan att tillräcklig mängd näring tillförs. För att förebygga denna problematik har Skogsstyrelsen valt att utgå från ett budgettänkt genom formuleringen ”När träddeklar utöver stamvirket tas ut ur skogen ska åtgärder vid behov vidtas så att skador inte uppstår på skogsmarkens långsiktiga näringsbalans och buffringsförmåga mot förurning.”*

Denna föreskrift uttolkas sedan under allmänna råd. Som exempel flyttas tidigare föreslagen föreskrift ”Tillförsel av tungmetaller och andra skadliga ämnen får inte överstiga det som förs bort vid uttag av biomassa.” till allmänna råd.

Således, uttolkningen av föreslagen föreskrift finns under allmänna råd samt i tidigare publicerade rekommendationer. Något större problem med tillämpningen av detta finner inte Skogsstyrelsen, då dessa redan idag tillämpas.

Skogsstyrelsen motsätter sig inte askspridning i produktionshöjande syfte. Förslaget hanterar dock inte aska i produktionshöjande syfte utan endast i näringskompenserande syfte. Skogsstyrelsen har dock för avsikt att på sikt utvärdera och ta ställning till askgödsling i produktionshöjande syfte och därefter ytterligare revidera föreskrifter, allmänna råd och rekommendationer. Beträffande tillförsel av kväve hanteras det under föreskrifter och allmänna råd för kvävegödsling.

Formuleringen ”Skador på skogsmarkens långsiktiga näringsbalans” har bytts mot ”..långsiktiga buffringsförmåga mot förurning”. Det tidigare bredare fokuset är mer relevant (SLU). LSt Norra Dalarna instämmer och påpekar att båda aspekterna är viktiga. Även Skogsindustrierna reagerar på den ändrade skrivningen.

Skogsstyrelsens kommentar: Formuleringen har ändrats så att både långsiktig näringsbalans och buffringsförmåga mot förurning inkluderas.

Högre halter av Cr^{3+} bör kunna tillåtas i askor än vad som görs idag, liksom av andra ofarliga tungmetaller som järn. Om det är ringa risk vid askgödsling bör man kunna tillåta högre mängder av inte önskvärda ämnen om nyttan anses vara större än riskerna. Studier visar på goda tillväxteffekter av askgödsling på torvmarker, samt aska motverkar förurning och kan inledningsvis minska lustgasavgången på dikade tovmarker. Ändra därför föreskriftsförslaget som följer: ”Tillförsel av tungmetaller och andra skaliga ämnen **bör** inte överstiga det som förs bort vid uttag av biomassa. **Undantag kan göras om dessa metaller/ ämnen ej är en fara för hälsa och miljö på lång och kort sikt.**” (Sv Energiaskor, Tord Magnusson)

Skogsstyrelsens kommentar: Skogsstyrelsen har inga rekommenderade gränsvärden för järn eftersom detta är ett ämne som är ett av markens huvudbeståndsdelar. Beträffande gränsvärdena för krom är Skogsstyrelsen införstådd med problematiken och vid en kommande översyn kommer detta att beaktas. Förslaget om formulering av undantag går i linje med skrivningen under föreskriften Allmänt, d v s att ”Skador till följd av skogsbruksåtgärder ska förhindras eller begränsas. I 2 kapitlet miljöbalken finns dessutom allmänna hänsynsregler att beakta. Vi anser därför inte att undantaget bör läggas till.

Flera synpunkter kring stubbskörd har också kommit in. Skydda Skogen påpekar att stubbskörd på skogsmark inte bör vara tillåten enligt lag, med tanke på effekterna på miljön, t ex biologisk mångfald, kollager mm. Andra anser att begränsningar av stubbskörden bör tydliggöras (Lst Jönköping, VM Bottenviken), t ex genom att skriv att stubbskörd ska inte tillåtas i skyddszoner mot sjöar, vattendrag och våtmarker och flytta det från allmänna råd till föreskrifter (VM Södra Östersjön/Kalmar Lst, Naturvårdsverket).

Skogsstyrelsens kommentar: Hänsynen vid stubbskörd har påtagligt förtydligats under föreskrifterna.

Allmänna råd – Skogsbränsleuttag och näringskompensation

Mycket detaljerade anvisningar och SKS förmedlar ett synsätt om att askan måste återföras mycket snabbt, trots att man har gott om tid. Näringskomp skulle göras först när det behövs och inte i förebyggande syfte, vilket skulle vara mer rationellt och ekonomiskt försvarbart (SLU). Dessa råd avskräcker all verksamhet (Bergvik). LRF påpekar också att förslaget är för detaljerat gällande t ex stubbar i basvägar och därför passar bättre som rådgivning (LRF).

Skogsstyrelsens kommentar: Tidsspannet när askan bör återföras framgår ingens instans av förslaget, varför Skogsstyrelsen ställer sig frågande inför denna tolkning. De allmänna råden består helt av nu befintliga rekommendationer för askåterföring, samt uttag av GROT och stubbar, vilka endast lyfts från nivån rekommendation till allmänt råd, för tydlighetens skull. Dock har de förtydligats med skrivningen ” Tillförsel av tungmetaller och andra skadliga ämnen bör inte överstiga det som förs bort vid uttag av biomassa. ”

De tidigare rekommendationerna följs redan idag och nämnda förändring borde därför inte ha betydelse för utförandet av åtgärderna.

Lst Dalarna lyfter möjligheten att separera allmänna råd för näringskompensation och skogsbränsle? Allmänna råden för aska bör stramas upp så att skogen inte blir en dumpningsplats för avfall. Gränsvärden för aska och andra produkter bör in. Det bör även framgå att en skyddszon på 25 m bör lämnas mot kulturhistoriska lämningar och kulturmiljöer.

Skogsstyrelsens kommentar: För att hålla en balans mellan olika textavsnitt har vi valt att inte separera de olika avsnitten. Beroende på framtida revideringar av rekommendationer etc skulle det dock kunna bli aktuellt. Gränsvärden för aska finns idag i rekommendationerna och för att motverka att skogen blir en dumpningsplats för avfall har Skogsstyrelsen föreslagit följande skrivning i allmänna råden: Tillförsel av tungmetaller och andra skadliga ämnen bör inte överstiga det som förs bort vid uttag av biomassa.

Stycket ” Oavsett syfte bör inte mer än 3 ton aska TS spridas per hektar och 10-års period...” bör ändras till: ”Vid ren näringskompensation för biomassa-uttag bör inte mer än ... Vid kombinerad näringskompensation och produktionsinriktad gödning med aska på torvmarker medges upp till 5 ton aska TS per 10-årsperiod och upp till 10 ton per omloppstid samt vid forskning bör även högre volymer vid enskilda tillfällen kunna tillåtas” (Svenska Energiaskor AB, Tord Magnusson).

Skogsstyrelsens kommentar: Skogsstyrelsen har inte gjort en bedömning av befintliga kunskapsunderlag kring spridning av aska i produktionshöjande syfte och har således inte heller tagit fram rekommendationer, allmänna råd eller föreskrifter kring åtgärden. De allmänna råden här berör därför endast askåterföring i näringskompenenserande syfte.

Med näringskompensation avses i normalfallet askåterföring, vilket kräver att askan kommer från skogsbränsle, för att hålla rekommenderade gränsvärden. Den osäkra tillgången på aska och ibland långa avstånden till värmeverken talar

för att askåterföring även fortsättningsvis förblir en rekommendation (Sveaskog).

Skogsstyrelsens kommentar: *Ett tydligare regelverk kan förhoppningsvis bidra till att få en utveckling mot ökad återföring av aska.*

Vad räknas som vattendrag i detta sammanhang, angående skyddszoner vid spridning (Sveaskog)?

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi överväger att göra en lista över definitioner av begrepp vilka kan vara svåra att tolka.*

Sveaskog föreslår ett förtydligande med följande: *Undantag kan göras för flacka finjordsrika bestånd som inte ligger i anslutning till vatten och där risken för körskador bedöms vara liten, t ex under lägre torrperioder.*

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi anser inte att detta förtydligande behövs då samtliga föreskrifter och allmänna råd ska ses i relationen till risken för uppkomst av skada.*

Förslaget om påverkan på kulturlager saknar praktisk förankring. Hur ska verksamhetsutövare hantera detta. Förslaget bör utgå (LRF). Lst Skåne vill dock ha ett förtydligande av vilka kulturlager som avses för forn- eller kulturlämningar.

Skogsstyrelsens kommentar: *Enligt uttolkningen av KML (kulturminneslagen) så är gödsling/askspredning över fornlämningsområden tillståndspliktig verksamhet. Vi bedömer därför att motsvarande risk finns inom kulturlämningar också och förslaget till skrivning kommer därför att kvarstå.*

Stubbar utgör refuger för bärris under hyggesfasen. Stubbskörd minskar tillgången på bärris, vilket utgör ett viktigt viltfoder. Detta motiverar tydliga riktlinjer för stubbskörd – lyft betydelsen av bärris. Även försurningsproblematiken motiverar riktlinjer (Jägarförbundet).

Skogsstyrelsens kommentar: *Riktlinjerna kring stubbskörd är förtydligade bl a genom att lyfta delar till föreskriftsnivå. Betydelsen av bärris är stort men vi anser dock inte att det ryms inom nuvarande förslag. Dock bör det hanteras i den fortsatta översynen kopplad till artskyddsförordningen.*

Dokumentation av kväveinnehåll mm räcker inte utan måste preciseras. Det gäller även tungmetaller mm och gränsvärden för andra ämnen. Hänvisa till angivna gränsvärden och till t ex slamförordningen eller ta fram detta för skogsmark (LSt Skåne)

Skogsstyrelsens kommentar: *Vad dokumentationen ska innehålla finns idag angivet i rekommendationer. I dessa finns rekommenderade riktvärden för minimihalter av näring respektive maximihalter av tungmetaller. Vi har dock valt att behålla dessa värden som rekommenderade värden. Beträffande slam så finns inga riktvärden framtagna och de som föreslås i nu föreslagna slamförordning är inte tillämpliga för skogsmark. Arbete pågår för att få fram underlag kring effekter av slamspridning på skogsmark (fåtal studier kring miljöeffekter på*

mark till följd av åtgärden finns idag) för att därefter kunna bedöma och eventuellt också formulera lämpliga riktvärden.

Skrivningen ”Stubbskörd bör om möjligt integreras med markberedning för att minska markstörningen.” bör undvikas innan tillräcklig kunskap finns inom området (Sveaskog).

Skogsstyrelsens kommentar: *Texten är struken*

Texten ” I samband med skogsbränsleuttag eller stubbskörd ska äldre ved och naturligt uppkommen död ved lämnas.” bör infogas (Artdatabanken).

Skogsstyrelsens kommentar: *Denna form av hänsyn bör definitivt ingå i paragrafen. Dock är det inte lämpligt att lägga hänsyn med syfte att bevara biologisk mångfald på land under mark och vatten. Hänsyn till äldre ved och naturligt uppkommen död ved specificeras istället under avsnittet om träd, trädsamlingar och döda träd.*

Föreskrifter – Terrängkörning och markberedning

Omdömena kring detta förslag går vitt isär från WWF som tillstyrker skrivningarna i sin helhet till LRF som anser att skrivningarna är oacceptabla och bör utgå eller utgöra allmänt råd. Bergvik påpekar att allt under detta redan görs varför fokus bör läggas på mindre vattendrag. Flera lyfter problemet med definitioner och några instanser ger förslag på alternativa lösningar. Nedan följer sammanställda synpunkter:

Hur definieras våtmark, blöta förhållanden och markskador (LRF, Sveaskog)? Hur tjälad ska marken vara (LRF)? Flera ställer frågan om körning som orsakar markskador är tillåten på tjälad mark och under mindra blöta förhållanden (LRF). Formuleringen ”Körning och markberedning får inte ske på våtmark under blöta och otjälade förhållanden så att markskador uppstår.” omöjliggör skogsbruk i Södra Sv (Bergvik). Definiera våtmark, blöta marker..och behöver man säga att markberedning inte ska ske i våtmarker (SFV)? En entydig definition av markskador som är giltig för alla förhållanden krävs (LRF). Texten är en förbättring, men ska fortfarande grova körsador på mark som inte ligger i anslutning till vatten tillåtas (Skydda skogen)? Skriv så att det framgår att markberedning aldrig sker på våtmark och i skyddszoner mot sjöar, vattendrag och våtmarker. Punkten kan därmed flyttas från allmänna råd under samma titel (VM Södra Östersjön/Kalmar Lst). LSt Norra Dalarna föreslår att orden ...under blöta och otjälade.. tas bort och att våtmark ändras till känsliga marker. Skriv...ingen körning i vatten eller fuktig strandnära områden får ske (Lst Skåne)

Skogsstyrelsens kommentar: *Skogsstyrelsen utgick ursprungligen från det förslag till körskadepolicy som togs fram av skogsbruket tillsammans med Skogforsk och Skogsstyrelsen. Med utgångspunkt av inkomna synpunkter har föreslagna föreskrifter och följade allmänna råd omarbetats ordentligt så att det nu tydligt framgår vad som avses med allvarliga körsador och vad det är som ska förhindras. Åter har det gemensamma förslaget till körskadepolicy varit utgångspunkt för föreskriftsförslaget, om än mer tydligt nu.*

Lägg till att harvning och stubbskörd inte ska ske på platser med kulturhistoriska värden, samt att övrig körning ska ske så att kulturhistoriska värden bevaras (S hembygdsförbundet).

Skogsstyrelsens kommentar: *Detta är åtgärdat under föreskrifterna om Terrängkörning och markberedning respektive Skogsbränsleuttag och näringskompensation.*

Texten framkomligheten på allmänt nyttjade stiger och leder har flyttats och återfinns delvis under Återställande. Vore mer konstruktivt om reglerna inriktade sig på att förhindra skada. Meningen ”Markberedning och plantering får inte utföras på sådana stigar och leder.” är helt exkluderad, men bör införas under föreskriften för Körning och markberedning. Regler i syfte att undvika körskador bör stärkas (Naturskyddsföreningen).

Skogsstyrelsens kommentar: *Syftet med föreskrifterna är att förhindra skada, men vi kan inte detaljreglera hur det ska gå till. Med det omarbetade förslaget blir det dock tydligare vad som ska förhindras och exempel på åtgärder ges under allmänna råd. Markberedning på stigar och leder är delvis flyttat till återställande men kommer även läggas till under föreskrifterna om Terrängkörning och markberedning.*

Allmänna råd – Terrängkörning och markberedning

Dessa bör harmoniseras med den gemensamma körskadepolicyn som tagits fram (Bergvik, LRF).

Skogsstyrelsens kommentar: *Detta har gjorts på ett mer tydligt sätt nu.*

Skrivningarna kring passage av vattendrag är bra, men lägg tillatt annan körning i bäckfåror bör/ska undvikas. Betona även vikten av att avlägsna tillfälliga broar efter passage (Fiskeriverket, Lst Gävleborg).

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi bedömer att detta ingår i och med den definition av allvarliga körskador som nu införts. Motsvarande gäller för avlägsnande av tillfälliga broar, d v s inte orsaka dämning.*

Förslaget ”För att förhindra markskador på våtmarker under blöta och otjälade förhållanden bör marken skyddas genom risning, byggande av kavelbro... osv” bör ändras så att rådet även gäller skogsmark. Våtmarker är ofta skogliga impediment och hyser mycket höga naturvärden och är således inte aktuella för skogsbruksåtgärder (Naturvårdsverket).

Skogsstyrelsens kommentar: *Många gånger måste våtmarker passeras för att nå en aktuell trakt, varför det bör inkluderas. Vi instämmer i att även fastmark kan behöva skyddas och genom nu införda definition fångas en stor del av problematiken upp.*

Skrivningen ”Markberedning bör ske längs med höjdlinjerna ...” är inte tillämplig i praktiken (Sveaskog)

Skogsstyrelsens kommentar: *Skrivningen är ändrad till: "Vid markberedning bör skadlig erosion förhindras."*

Stycket från "Bas- och stickvägar, liksom avlägg..." till "...bör drivningen tillfälligt avbrytas för att förhindra spårbildning och erosion." känns väldigt detaljerad och omfattande. Körning på fuktig mark kan ske under längre torrperioder. En sammanfattande målbeskrivning vore bättre.(Sveaskog).

Skogsstyrelsens kommentar: *En definition vilken ger en slags målbeskrivning har införts och beskrivningen av lämpliga åtgärder skurits ned ordentligt.*

Föreskrifter - Dikning

Enligt LRF och Bergvik är det omöjligt att ställa krav på att inte orsaka markskador i anslutning till diken. Enligt LRF är det olämpligt som föreskrift och markskador måste definieras. Sveaskog föreslår följande formulering för att komma förbi problematiken: *Diken ska avslutas innan de når sjöar och vattendrag. Rensning av diken ska utföras så att markskador i anslutning till diket undviks.*

Skogsstyrelsens kommentar: *Förslaget är omarbetat enligt Sveaskogs förslag och skrivningen flyttat till Allmänna råd.*

Lst Norra Dalarna vill ha en precisering av vilka diken som avses. Andra anser det bra att diken ska avslutas innan de når sjö eller vattendrag (Fiskeriverket, Lst Gävleborg). Det bör dock läggas till att även skyddsdiken skall avslutas innan sjö/rinnande vattendrag (Fiskeriverket).

Skogsstyrelsens kommentar: *Förslaget har omarbetats så att det framgår vilka diken som avses, samt hur de ska avslutas innan sjö eller vattendrag för att förhindra skadlig slamtransport.*

Både föreskrifter och allmänna råd kring dikesrensning fungerar hämmande och motverkar behovet av rensning av diken. Förslaget går även mot skogsbrukets ansträngningar med blått körkort, blå målklassning mm (LRF).

Skogsstyrelsens kommentar: *Föreskriften är i linje med det arbete som sker inom området idag med t ex "blå kort utbildningar", kalibreringar mm, samt övrig rådande lagstiftning som skogsbruket har att förhålla sig till. Skogsstyrelsen instämmer därför inte i påståendet att föreskriften och allmänna råden verkar hämmande och motverkar behovet av rensning.*

Allmänna råd - Dikning

Föreslagna råden om diken är olämpliga/inte praktiskt genomförbara (LRF).

Skogsstyrelsens kommentar: *Vi instämmer inte i detta då de är i linje med vad som förs ut i samband med utbildningar kring blått kort, samt t ex i den nationella kalibrering som nu pågår.*

Rådet att behålla beskuggning ger sig självt och behöver inte ingå (Bergvik). LRF anser också att rådet bör utgå men med motivet att funktionen av skuggande vegetation är marginell och tveksam då den försvårar framtida rensning.

Rådet om att behålla vegetation längs slänterna måste utgå, det fungerar inte i praktiken (Bergvik, LRF). Sveaskog lyfter också att nedanstående skrivning inte bör införas som ett allmänt råd innan kunskapen och erfarenheten kring miljöanpassad dikesrensning byggts upp. *Vegetationen på dikesslänterna bör behållas för att förhindra erosion och slamtransport. För att motverka slamtransport bör rensning ske vid lågvatten och bildat slam fångas upp.*

Skogsstyrelsens kommentar: *Skogsstyrelsen förstår synpunkterna, med utgångspunkt för de skillnader i teknik som förekommer över landet. Texten om behållande av beskuggning och vegetation har därför förtydligats så att syftet med detta istället framgår.*

Dikning påverkar livsmiljöer för skogsfågel och det är viktigt med information om den begränsade kunskap kring eventuell produktionsökning som finns (Jägarförbundet).

Skogsstyrelsens kommentar. *Vi instämmer i detta.*

Varför har allmänna råd om hur skyddsdikning kan minskas tagits bort? Detta bör ingå i texten och angeläget att allmänna råd visar på alternativ (Lst Gävleborg, Naturskyddsföreningen, Skydda Skogen)

Skogsstyrelsens kommentar: *Det hade utgått av misstag och är nu infört igen.*

Återställande efter skada

Bergvik Skog

Under rubriken "Återställande av skada" föreslås även effekter som "bedöms medföra skada" kunna inkluderas i ett ev. föreläggande om återställande. Detta skapar för stor rättsosäkerhet. Det är också orimligt att alla kulturmiljöer och kulturlämningar ska rensas från olika avfall, även då de inte bedöms skada lämningen. En kulturmiljö kan vara stor! Ett lagnings- och rensningskrav även för anlagda spår och leder är också orimligt, då sådana knappast kan anläggas utan markägarens medgivande. Rimligen måste ansvarig för det tillåtna spåret eller leden själv stå för underhållet såvida inte markägaren avtalat något annat. I vilket fall har inte frågan i föreskrifterna till skogsvårdslagen att göra.

Bergvik förstår inte heller hur planterade barrträdsplantor alltid ska anses vara fel i en skyddszon och att man ska kunna kräva att de avlägsnas. Ev. misstag torde väl kunna regleras vid framtida rönjning efter en övertygande rådgivning från myndigheten.

Sid 19: i samband med diskussioner om vattenvård och konsekvenserna av den nya vattenförvaltningen föreslog SKS följande formulering:

"Vattendragens naturliga lopp skall återställas efter körskador, om detta inte innebär en ökad negativ påverkan på vattenkvaliteten."

Denna praktiska insikt att själva återställandet kan förorsaka mer skada än den ursprungliga skada verkar nu vara förlorad. Bergvik föreslår att denna formulering införs.

Skogsstyrelsens kommentar: *Detta tillägg har gjorts.*

Fiskeriverket

I konsekvensanalysen för återställande framgår att Skogsstyrelsen bedömer att återställande av skada ingår i intrångsbegränsningen och därmed kan ställas mot lämnad hänsyn. Fiskeriverket vill lyfta fram att enligt vattendirektivet finns ett "icke försämringskrav" vilket borde innebära att skador i vatten måste återställas oavsett intrångsbegränsning.

Svenska Jägareförbundet

Svenska Jägareförbundet anser att det är fullständigt oacceptabelt att återställande av skada ingår i intrångsbegränsningen.

Skogsstyrelsens kommentar: *Se svar under allmänt.*

Länsstyrelsen Gävleborg

Under den föreslagna föreskriften att vattendrag och diken ska rensas från röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester, bör det i meningen efter läggas till även vattendrag (att de också ska rensas från virke som lagts i för överfart) eftersom det annars kan utgöra ett vandringshinder.

Som nämnt tidigare är det ofta svårt att återställa skador på ett sätt som inte enbart är kosmetiskt (framför allt markskador), men viktigt att viljeinriktningen i föreskrifter och allmänna råd tar upp att återställning kan behövas vid uppkomna skador, t ex att rensa kulturmiljöer och stigar från avverkningsrester. Det är även noga att vara tydlig med att planering av skogsbruksåtgärder är det viktigaste verktyget för att genomföra hänsyn så att skador inte uppkommer från första början.

Sveriges hembygdsförbund

Återställande efter skada, s.18, under föreskrifter, andra stycket:

Står: "Kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar ska om möjligt återställas om körsador och spår efter markberedning uppstått."

SHF:s förslag: "Kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar ska återställas om körsador och spår efter markberedning uppstått."

LRF Skogsägarna

Att samla bestämmelserna om återställande under en egen rubrik är positivt då det både bidrar till en bättre struktur och innebär att bestämmelserna synliggörs på ett annat sätt än tidigare.

När det gäller den föreslagna övergripande föreskriften vidgats till att inte bara avse fall då föreskrifterna inte har följts och detta har medfört skada, till att även omfatta situationer där detta "bedöms medföra skada". Med denna lydelse vid-

gas tolkningsutrymmet och rättsosäkerheten på ett oacceptabelt sätt. **Formuleringen ”eller bedöms medföra skada” bör utgå.**

Skogsstyrelsen utelämnar helt i sin redogörelse för förslaget en väsentlig utvidgning av föreskrifterna. I nu gällande föreskrifter finns krav på att ta bort barrträdplantor som kan ha planterats i en skyddszon vid skogsplantering på nedlagd jordbruksmark. I sitt förslag har Skogsstyrelsen utan vare sig behovs- eller konsekvensanalys utvidgat föreskriften till att även inbegripa skyddszoner vid återbeskogning. Den här föreslagna föreskriften har sin grund i förslaget som förbjuder plantering av barrträd invid sjöar, vattendrag, kulturmiljöer och öppen jordbruksmark är oacceptabel. Den föreslagna föreskriften torde stå i direkt konflikt 5 och 6 §§ skogsvårdslagen. Därtill utgör den en långtgående inskränkning i brukandet för den enskilde och är överhuvudtaget inte beaktad ur samhällsekonomiskt perspektiv. Det är också uppseendeväckande hur myndigheten kan föreslå en sådan utpräglad schabloniserad föreskrift. **Förslaget bör utgå och nuvarande formulering begränsad till nedlagd jordbruksmark kvarstå.**

Under rubriken ”konsekvenser” anges att de föreslagna ändringarna kan innebära att markägare och verksamhetsutövare lägger större vikt vid planering av hänsyn och åtgärder och att detta inte borde innebära några ökade kostnader. Det är rimligt att skogsägare och verksamhetsutövare i möjligaste mån planerar verksamheten så att skador inte uppstår. Däremot är det mycket obetänksamt av myndigheten att påstå att en högre investering i planeringen av hänsynen och genomförandet av åtgärderna inget kostar.

Skogsstyrelsens kommentar: *Se kommentarer under tidigare avsnitt.*

Länsstyrelsen i Jönköpings län

Föreskriften inleds med *Om föreskrifterna inte följts*. Detta bör strykas eftersom återställning av uppkommen skada bör återställas oavsett hur den uppkommit.

Länsstyrelsen i Västernorrland VM

I detta avsnitt bör det i föreskriften även anges att uppförandet av felaktiga passager över vattendrag ska åtgärdas.

Statens fastighetsverk

SFV anser att föreslagna nya föreskrifter är bra.

Vi föreslår även att de nuvarande råden:

”Lagning av körskador bör göras:

- *på stigar, leder och spår, så att framkomligheten återställs.*
- *när skadorna medför en direkt uttransport av slam eller humus i en sjö, ett vattendrag eller ett dike.”*

upphöjs till föreskrifter med nedanstående korrigeringar:

Lagning av körskador ska göras:

- på allmänt nyttjade stigar, permanenta leder och spår, så att framkomligheten återställs.
- när skadorna medför en direkt uttransport av slam eller humus i en sjö eller vattendrag ~~eller ett dike.~~

I sammanhanget noteras att i föreskrifterna rörande ”allmänt nyttjade leder” så stor att de ska ”lagas”, men det finns ingen närmare förklaring av vad som ska lagas. Förtydligande önskvärt.

Skogsindustrierna

Här föreslås att även effekter som ”bedöms medföra skada” ska kunna inkluderas i ett föreläggande om återställande. Detta medför stor rättsosäkerhet. Det är inte rimligt att alla kulturmiljöer och kulturlämningar ska rensas från olika avfall, även då de inte bedöms skada lämningen. Röjnings-, hyggesrensning-, och avverkningsrester på kulturmiljövärden kan rimligen inte klassas som skada.

”Planterade barrträdsplantor ska tas bort från skyddszoner”

Skogsindustrierna anser inte att planterade barrträdsplantor alltid ska anses vara fel i en skyddszon och att man ska kunna kräva att de avlägsnas. Överambitiöst och utan praktisk nytta.

Skogsstyrelsens kommentar: *Dessa skrivningar är ändrade se nytt föreskriftsförslag.*

Sveriges hembygdsförbund

Står: ”Kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar ska om möjligt återställas om körskador och spår efter markberedning uppstått.”

SHF:s förslag: ”Kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar ska återställas om körskador och spår efter markberedning uppstått.”

Riksantikvarieämbetet

En ny rubrik har införts Återställande efter skada och med följande text:

Kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar ska rensas från röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester.

Beroende på hur denna nya föreskrift tolkas kan den vid prioritering av hänsyn tränga ut annan viktig hänsyn eftersom insamling av utspridda kvistar och grenar kan vara mycket kostsamt. Ett sätt skulle kunna vara att formulera om föreskriften, t ex: Täckande röjnings-, hyggesrensning- och avverkningsrester ska tas bort från kulturmiljöer och kulturhistoriska lämningar.

Länsstyrelsen i Skåne län

I de allmänna råden anges exempel på vilka kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar som avses i föreskrifterna i denna fråga. Exempelsamlingen bör utökas och omfatta samtliga miljöer och lämningar som förekommer i avsnittet om *Hänsynskrävande biotoper, kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar*, d.v.s. inte bara kulturmiljöer och övriga kulturhistoriska lämningar.

Planterade barrträdsplantor skall tas bort från skyddszoner. Detta är ett bra förslag eftersom man ibland ser t.ex. gamla slåttermarker utmed vattendrag som har nyplanterats med barrträd ända ut i vattenbrynet. Bredd av för skyddszonen bör preciseras.

Länsstyrelsen anser att kostanden i samband med återställande av skadad ska vara frikopplad från intrångsbegränsningen. Detta är viktigt för att krav skall kunna ställas på återställande oavsett kostnad t.ex. vid sönderkörning av kulturhistoriska lämningar i våra skogar. Idag är skogsstyrelsen tolkning att kostanden för att återställa skador ingår i intrångsbegränsningen. Detta innebär att om markägaren lämnat hänsyn till ett värde i nivå med intrångsbegränsningen kan Skogsstyrelsen inte kräva att en skada återställs. Detta är inte rimligt. I dessa fall ställs lämnad hänsyn mot återställande av skada och ett krav på återställande kan endast erhållas om lämnad hänsyn bedöms vara felaktigt prioriterad.

Skogsstyrelsens kommentar: *Se kommentarer under allmänt.*

SLU Artdatabanken

Fjärde stycket med föreskrifter bör lyda *Vattendrag och diken ska rensas från avverkningsrester, med undantag för grövre och naturligt uppkommen död ved.*

Femte styckets begränsning till barrträd är inte helt relevant, därför föreslås följande lydelse: *Planterade plantor av barrträd och främmande trädslag ska tas bort från skyddszoner.* Man bör också överväga om det inte ska gälla planterade träd generellt, se argument under Skyddszoner.

SLU

Det är oklart vad värdet av att ta bort planterade barrträdsplantor från skyddszoner. För att detta ska uppfattas som relevant måste finnas en tydligare definition av funktion och utformning av olika skyddszoner (se kommentar under rubriken "Skyddszoner")

Skogsstyrelsens kommentar: *Formuleringen bedöms medföra skada har ändrats då flera remissinstanser reagerat mycket negativt på den formuleringen. Vidare har RAÄ:s förslag Täckande röjnings-, hyggesrensning och avverkningsrester ska tas bort från kulturmiljöer och kulturhistoriska lämningar tillstyrkts. Formuleringen att planterade barrträdsplantor ska tas bort från skyddszoner har ändrats till*

Planterade träd som skadar natur- eller kulturmiljövärden ska tas bort från skyddszoner.

Källförteckning/referensmaterial

Författningar

Artskyddsförordningen (2007:845)

Miljöbalken (1998:808)

Plan- och bygglag (1987:10)

Regeringsformen (1974:152)

Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar.

Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd till skogsvårdslagen (SKSFS 1993:2).

Skogsvårdsförordningen (1993:1096).

Skogsvårdslagen (1979:429)

Offentligt tryck

Bostadsutskottets betänkande 1986/87:1, Ny plan- och bygglag m.m.

Bostadsutskottets betänkande 1986/87:4, Följdlagstiftning till den nya plan- och bygglagen, lagen om exploateringssamverkan samt lagen om hushållning med naturresurser m.m.

Jordbruksdepartementet 1979. Lagrådsremiss med förslag till skogsvårdslag.

Regeringens proposition 1992/93:226 En ny skogspolitik.

Regeringens proposition 2007/08:108 En skogspolitik i takt med tiden.

Övrigt

Ahrné, K., et al. 2011. Dagfjärilar i naturbetesmarker, kraftledningsgator, på hyggen och skogsbilvägar – betydelse för miljöövervakning. CBM:s skriftserie 45.

Artdatabanken, 2007. Arter och naturtyper i habitatdirektivet – tillståndet i Sverige 2007.

Bergqvist, B. 1999. Påverkan och skyddszoner vid vattendrag i skogs- och jordbrukslandskapet. Fiskeriverket rapport 1999:3.

Dahlberg, A. 2010. Skogsarter och livsmiljöer i förändring. Presentation vid SLU:s Flora- och faunavårdskonferens. Artdatabanken.

Hånell, B. 1990. Torvtäckta marker, dikning och sumpskogar i Sverige. Skogs-fakta nr 22. SLU, Umeå. 6 pp.

Levende Skog – Standard for et bærekraftig norsk skogbruk.
www.levendeskog.no

Lindgren, C. 2006. Kantzonens ekologiska roll i skogliga vattendrag – en litteraturöversikt. Rapport, 2006:19. Skogsstyrelsen.

- Miljömålsrådet 2008. Miljömålen – nu är det bråttom. Miljömålsrådets utvärdering av Sveriges miljömål.
- Miljömålsrådet 2009, Miljömålsrådets uppföljning av Sveriges miljömål 2009.
- Miljömålsportalen <http://www.miljomal.nu/>
- Naturvårdsverket 2002. Aktionsplan för återföring av fosfor ur avlopp. . Rapport 5214. Redovisning av regeringsuppdrag 21. Uppdatering av “Aktionsplan för återföring av fosfor. Naturvårdsverket. Dnr 525-205-09
- Naturvårdsverket och Fiskeriverket 2008. Ekologisk restaurering av vattendrag. Redaktör: E. Degerman. Naturvårdsverket ISBN 978-91-620-1270-0, Fiskeriverket ISBN 978-91-972770-4-4.
- Olsson, J. 2009. Skogsbruk vid vattendrag – en fallstudie. Kandidatuppsats 15 hp. Södertörns Högskola
- PEFC, Svenskt tekniskt dokument II, 1 april 2006-28 februari 2011. PEFC (www.pefc.se)
- Riksantikvarieämbetet 2007. Informationssystemet för fornminnen – lista med lämningstyper och antikvarisk praxis.
- Skogforsk 2008. Skogsbruk och vatten – en kunskapsöversikt. Redogörelse Nr 3 2008.
- Skogsstyrelsen 2001. Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitikens effekter SUS 2001 – Skogsbilvägar. Skogsstyrelsens Rapport 81:2001.
- Skogsstyrelsen 2005. Nationella skogliga sektorsmål.
- Skogsstyrelsen, 2007. Fördjupad utvärdering av levande skogar. Skogsstyrelsens Meddelande 4:2007.
- Skogsstyrelsen, 2008. Rekommendationer vid uttag av avverkningsrester och askåterföring. Skogsstyrelsens Meddelande 2008:2.
- Skogsstyrelsen 2008, Skogsstyrelsens arbete med miljöhänsyn vid skogliga åtgärder - en strategi. Protokoll 40/2008
- Skogsstyrelsen 2009. Instruktion för fältarbete med Polytax P0/P1.
- Skogsstyrelsen, 2009. PM 2009-10-22, Artskyddsförordningen.
- Skogsstyrelsen 2009. Skogsstyrelsens tillämpning av 30 § skogsvårdslagen beträffande den miljöhänsyn som ska tas utan ersättning. 2009-06-04, Information.
- Skogsstyrelsen 2009. Stubbskörd – kunskapssammanställning och Skogsstyrelsens rekommendationer. Skogsstyrelsens Meddelande 2009:4.
- Skogsstyrelsen 2009. Uppföljning av nationella Skogliga sektorsmål. Bilaga 1 till Skogsstyrelsens protokoll nr 17:2009. Dnr. 2008/6507.
- Skogsstyrelsen 2010. Miljöhänsynsresultat från P0/P1-inventeringen. Skogsstyrelsens interna hemsida 2010.
- Skogsstyrelsen 2010. Skogsstyrelsens Policy för hyggesfritt skogsbruk. Protokoll nr 111/2010.

- Skogsstyrelsen 2010. Skogsstyrelsens Rutin för handläggning och uppföljning av avverkningsärenden. Protokoll 2010/114.
- Skogsstyrelsen 2010. Vattenförvaltningen i skogen. Skogsstyrelsens Meddelande nr. 1:2010.
- Skogsstyrelsen, Skogforsk, och skogsnäringsrepresentanter 2010. Förslag till en gemensam policy angående körskador på skogsmark för svenskt skogsbruk. Skogsstyrelsens Protokoll H-3/2011.
- Skogsstyrelsen 2011 Skogsstatistisk årsbok 2010.
- Naturvårdsverket, 2009. Handbok för artskyddsförordningen del 1. Handbok 2009:2. Fridlysning och dispenser.
- Seiler, A. 2004a. Vägars ekologiska effekter på djur. - I: Jansson, G., Andrén, H. & Seiler, Ch. (eds.). Skogsvilt 3 – Vilt och Landskap i förändring. Grimsö forskningsstation, Lindesberg, pp. 251-255.
- Överklagande av Skogsvårdsstyrelsens i Kopparbergs län beslut 1996-01-09 angående naturhänsyn vid avverkning på fastigheten Björbo 33:68 i Gagnefs kommun, Dnr 100/96 LA 10.00
- Muntliga meddelanden
- Anders Finsson, Svenskt vatten, 2010.
- Andreas Eriksson, Skogsstyrelsen, 2010.
- Karin Tormalm, Jordbruksdepartementet, 2010.
- Nils Carlborg, Skogsstyrelsen, 2010.

PROJEKTDIREKTIV

1 juli 2010 - 30 april 2011

Översyn av föreskrifter och allmänna råd för 30 § SvL

Versionshantering

Versionsnr	Datum	Ändring och orsak	Ansvarig
0.1	10 05 17	Första förslag till direktiv	Mikael Norén
0.5	10 08 03	Ny version, förslag till direktiv	Mikael Norén
1.0	10 07 02	Fastställt direktiv	Mikael Norén

Projektägare

Mikael Norén

Projektledare

Gunilla Kock Hansson

Projektgrupp

Anja Lomander

Malin Andersson

Jörgen Ringagård

Elisabet Andersson

Cecilia Ulfhielm

Datum

2010-07-02

Skogsstyrelsen

Innehåll

Förutsättningar.....	1
1. Skogsstyrelsens syfte.....	1
2. Skogsstyrelsens krav	1
Allmänt.....	1
Skogliga impediment	2
Trädslagsblandning	2
Hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer.....	2
Växt- och djurarter	2
Skyddszoner.....	2
Träd, trädssamlingar och döda träd.....	2
Hyggen.....	3
Skador på mark och i vatten	3
Skogsbilvägar	3
Övrigt	3
3. Legala krav.....	4
4. Information och underlag.....	4
5. Resurser och ekonomiska ramar.....	4
6. Risker	4
Projektledarens åtagande	5
7. Övergripande mål	5
8. Tidsmål.....	5
9. Leveransförteckning.....	5
10. Projektplan färdigtidpunkt.....	5
Övergripande regler för projektet.....	6
11. Projektorganisation	6
12. Ändringshantering.....	7
13. Information och kommunikation	7
14. Dokumentation.....	7
15. Projektavslutning och utvärdering.....	7

Förutsättningar

1. Skogsstyrelsens syfte

Att uppdatera, komplettera och förtydliga föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL.

Upptäcks behov av ändringar i skogsvårdslagen eller skogsvårdsförordningen bör detta påtalas.

2. Skogsstyrelsens krav

Vid arbetet ska strävan vara att åstadkomma så enkla och tydliga regler som möjligt. Samtidigt ska reglerna utformas så att de både är och upplevs ändamålsenliga.

Vid framtagande av nya föreskrifter och allmänna råd ska utöver översynen av nuvarande innehåll speciellt beaktas hänsyn till vatten och Skogsstyrelsens rekommendationer vid stubbskörd som redovisats till regeringen. Vidare ska körsador och spridning av vissa ämnen i produktionshöjande syfte behandlas.

Vid framtagande av föreskrifter och allmänna råd ska, i tillämpliga delar, myndighetens rutin (protokoll 34/2008) följas. Någon förstudie bedöms inte behövas.

Reglerna ska i större utsträckning än nu omfatta krav på dels hänsyn som syftar till att nyskapa miljövärden, dels hänsyn till sociala värden.

Erfarenheter från motsvarande regelverk i Finland och Norge ska inhämtas.

Förslagen på rekommendationer i Meddelande 2-2008 vid uttag av avverkningsrester och askåterföring samt i Meddelande 4-2009 Stubbsskörd ska beaktas i arbetet. Dessa områden har därför inte angetts i detalj i nedanstående uppräkningslista. Detsamma gäller förslagen på regeländringar i Meddelande 1-2010 Vattenförvaltningen i skogen.

Vidare ska reglerna ses över med avseende på följande:

Allmänt

Föreskrifter

- Reglerna för prioritering av hänsyn ska förtydligas och utvecklas.
- Reglerna om återställandeåtgärder efter skada om föreskrifterna inte har följts ska omarbetas så att de kan användas i fler situationer.

Allmänna råd

- Begreppet "berörd del" ska förtydligas.

PROJEKTDIREKTIV

- Tillämpningen av regeln om intrångsbegränsning ska förtydligas, särskilt i sådana fall det inte går att relatera intrånget till virkesvärdet.

Skogliga impediment*Föreskrifter och allmänna råd.*

Föreskrifterna flyttas med anledning av prop. 2009/10:201 Gränser i skog till en ny 13 a §. Allmänna råden flyttas därför från 30 § till 13 a §.

Trädslagsblandning

Med koppling till delmål om ökad lövandel i Levande skogar bör befintlig formulering övervägas.

Hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer*Allmänna råd*

- De angivna exemplen på vad som kan vara hänsynskrävande biotoper och värdefulla kulturmiljöer ska ses över och vid behov kompletteras.
- Se över terminologin. Till exempel definiera vad värdefulla kulturmiljöer är.

Växt- och djurarter*Föreskrifter och allmänna råd*

- Det ska utredas om det finns behov av att bättre anpassa reglerna till bestämmelserna i 8 kap. miljöbalken (1998:808) om särskilda bestämmelser för växt- och djurarter och till artskyddsförordningen (2007:845).

Skyddszoner*Föreskrifter*

- Begreppet skyddszon ska definieras och reglerna ses över för att få ökad tydlighet. Föreskrifterna kan behöva kompletteras med allmänna råd.

Träd, trädsamlingar och döda träd*Föreskrifter*

- Det kvantitativa kravet på kvarlämnad hänsyn ska om möjligt förtydligas.
- Regeln i föreskrifterna till 7 § om att spara enstaka äldre, grövre träd av inhemska trädslag vid avverkning inför förnygring med contortatall kan enligt Skogsstyrelsens förslag i Meddelande 7-2009 antingen kvarstå, alternativt flyttas till föreskrifter till 30 § och bör i så fall omfatta alla främmande trädslag.

Allmänna råd

- De angivna exemplen på träd, trädssamlingar och döda träd som bör lämnas kvar ska kompletteras med nyskapande av hänsyn, exempelvis högstubbar.

Hyggen

Reglerna har begränsad betydelse i praktiken, men bör ändå vara kvar eftersom hyggens storlek och utläggning anges i lagtexten. Vissa formuleringar kan dock behöva ses över. Här kan också finnas kopplingar till vattenmiljöerna.

Skador på mark och i vatten*Föreskrifter och allmänna råd*

- Att i enlighet med intentionerna i vattenförvaltningen se över föreskrifter och andra styrmedel för ändamålsenliga skyddszoner så att god kemisk, och god eller hög ekologisk status uppnås eller bibehålls.
- Skrivningarna i de allmänna råden om skyddsdikning, dikesrensning, körning med maskiner, uttag av skogsbränsle och askåterföring ska ses över och vid behov flyttas till föreskrifter.
- Reglerna ska kompletteras med avseende på slamspridning och spridning av vissa andra ämnen i produktionshöjande syfte.
- Terminologin ska ses över. I allmänna råden används begreppet kantzon. I föreskrifter (se särskilt avsnitt ovan) används begreppet skyddszon.

Skogsbilvägar*Föreskrifter och allmänna råd*

- Skrivningarna i de allmänna råden om skogsbilvägar ska ses över och vid behov flyttas till föreskrifter.
- Reglerna ska kompletteras med avseende på byggande av traktorvägar.

Övrigt

- Om regeringen lägger fram en proposition om ändrade regler för användning av främmande trädslag kan det bli aktuellt att i 30 § införa begränsningar av främmande trädslag av hänsyn till natur- och kulturmiljövården. (Det är dock inte troligt att en proposition läggs fram under den tid Skogsstyrelsens översyn av 30 § pågår.)
- Om processen avseende miljöanalys om optimerad näringstillförsel kommit så långt att det är möjligt ska även regler om hänsyn vid sådana åtgärder övervägas.

3. Legala krav

30 § SvL och tillhörande förordning. Enligt förordningen får Skogsstyrelsen meddela föreskrifter.

4. Information och underlag

Information och underlag från bland annat följande av Skogsstyrelsens regeringsuppdrag, projekt och styrande dokument ska användas i den mån det är relevant:

- Skogsstyrelsen strategi för miljöhänsyn med bilagt underlagsmaterial, protokoll nr 40-2008.
- Förslag till handlingsplaner (ej beslutade dokument)
- Vattenförvaltningen i skogen. Meddelande 1-2010.
- Stubbskörd – kunskapssammanställning och Skogsstyrelsens rekommendationer. Meddelande 4-2009.
- Rekommendationer vid uttag av avverkningsrester och askåterföring Meddelande 2-2008.
- Regler om användning av främmande trädslag. Meddelande 7-2009.
- Skogsstyrelsens strategi för kulturmiljövård
- Policy för skogar med höga sociala värden (20090046)
- Miljöanalys av optimerad näringstillförsel.

Även befintligt underlag från forskningen (universitet, högskolor, SkogForsk m.fl.) kan behöva användas.

5. Resurser och ekonomiska ramar

Arbetet beräknas till cirka 180 dagsverken. Kostnader för resor bedöms till 20 000 kronor. Var och en för sin tid på sitt vanliga kostnadsställe. Vid tidredovisning ska projektkoden 180014 användas tillsammans med verksamhetsgren 200 eller 400. (För lag och områdesskydd gäller 200).

6. Risker

En stor risk är att de personer som arbetar i projektet blir förhindrade att arbeta i projektet, t.ex. på grund av nytillkommande arbetsuppgifter med högsta prioritet. Det kan bli ont om tid, särskilt om ytterligare underlag behöver tas fram.

Projektledarens åtagande

7. Övergripande mål

Översynen av föreskrifter och allmänna råd till 30 § SvL ska innebära en revision av reglerna. Projektet ska genomföras effektivt. Det är viktigt att ta tillvara de många erfarenheter som myndigheten har fått under den ganska långa tidsperiod som hänsynsparagrafen har funnits.

Arbetet med översynen ska förankras såväl internt som externt och synpunkter ska inhämtas. Till exempel bör berörda forum användas för den interna dialogen. Seminarier och workshops kan vara lämpliga arbetsformer.

8. Tidsmål

Projektet startar 1 juli 2010 och ska vara avslutat senast 30 april 2011. Det innebär att styrelsen ska ha beslutat om nya föreskrifter och allmänna råd för 30 § SvL under denna period. En tids- och aktivitetsplan behöver tas fram. Det kan bli ont om tid, särskilt om ytterligare underlag behöver tas fram.

9. Leveransförteckning

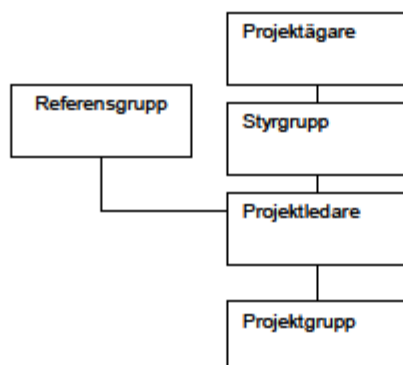
Projektet ska som slutprodukt till styrelsen leverera förslag till nya föreskrifter och allmänna råd. Fram till slutprodukten bör ett antal delrapporteringar ske, vilka definieras i projektplanen. Statusrapporter tas fram vid fastställda tidpunkter. Därtill ska det finnas en slutrapport för projektet där bl.a. projektets genomförande redovisas och olika ställningstaganden motiveras.

10. Projektplan färdigtidpunkt

Projektplanen ska vara klar och godkänd av projektägaren senast den 31 augusti.

Övergripande regler för projektet

11. Projektorganisation

Projektägare: Mikael Norén

Styrgrupp: Mikael Norén (ordförande), Håkan Wirtén, Johan Wester, Carina Strömberg, Vanja Strand.

Projektledare: Gumilla Kock Hansson

Projektgrupp: Anja Lomander, Elisabet Andersson, Malin Andersson, Cecilia Ulfhielm, Jörgen Ringagård.

Resurspersoner: Bertil Österberg, informatör, Johan Nitare, Nils Carlborg, Ylva Birkne, Göran Lundh, Jan Bengtsson, Lasse Bengtsson, Andreas Eriksson.

Referensgrupp: LRF Skogsägarna, WWF, Naturskyddsföreningen, Skogsindustrierna, Sveaskog, Riksantikvarieämbetet, Naturvårdsverket, Fiskeriverket, Vattenmyndigheterna. Eventuellt kan någon ytterligare tillföras.

Tabell 1. Antal arbetsdagar per person i projektorganisationen.

Namn	Resursåtgång – antal dagar
Gumilla Kock Hansson	45
Anja Lomander	20
Elisabet Andersson	20
Malin Andersson	20

PROJEKTDIREKTIV

Jörgen Ringagård	15
Cecilia Ulfhielm	15
Informatör	10
Bertil Osterberg	5
Ylva Birkne	5
Johan Nitare	5
Nils Carlborg	5
Göran Lundh	5
Jan Bengtsson	5
Lasse Bengtsson	5
Andreas Eriksson	5

12. Ändringshantering

Om förutsättningarna för projektet förändras under projektets gång ska projektledaren ta upp frågan med projektägaren för att försöka parera och förändra planerna så att förändringar sker under kontrollerade former.

13. Information och kommunikation

Projektet har en projekthemsida på myndighetens intranät. Där publiceras all relevant information i projektet. Vidare tas en kommunikationsplan fram tillsammans med Informationsenheten. Projektledaren har ansvar för information och kommunikation.

14. Dokumentation

Projektledaren ansvarar för att projektet dokumenterar sitt arbete på ett systematiskt och relevant sätt.

15. Projektavslutning och utvärdering

Projektet avslutas när leveranser är godkända av projektägaren. En utvärdering av projektet görs efter projektavslut genom projektledarens försorg. Utvärdering ska vara klar senast 30 april 2011.

Av Skogsstyrelsen publicerade Rapporter:

1988:1	Mallar för ståndortsbonitering; Lathund för 18 län i södra Sverige
1991:1	Tätortsnära skogsbruk
1992:3	Aktiva Natur- och Kulturvårdande åtgärder i skogsbruket
1993:7	Betespräglad äldre bondeskog – från naturvårdssynpunkt
1994:5	Historiska kartor - underlag för natur- och kulturmiljövård i skogen
1995:1	Planering av skogsbrukets hänsyn till vatten i ett avrinningsområde i Gävleborg
1995:2	SUMPSKOG – ekologi och skötsel
1996:1	Women in Forestry – What is their situation?
1996:2	Skogens kvinnor – Hur är läget?
1997:2	Naturvårdsutbildning (20 poäng) Hur gick det?
1997:5	Miljeu96 Rådgivning. Rapport från utvärdering av miljeurådgivningen
1997:6	Effekter av skogsbränsleuttag och askåterföring – en litteraturstudie
1997:7	Målgruppsanalys
1997:8	Effekter av tungmetallnedfall på skogslevande landsnäckor (with English Summary: The impact on forest land snails by atmospheric deposition of heavy metals)
1997:9	GIS-metodik för kartläggning av markförsurning – En pilotstudie i Jönköpings län
1998:1	Miljökonsekvensbeskrivning (MKB) av skogsbränsleuttag, asktillförsel och övrig näringskompensation
1998:3	Dalaskog - Pilotprojekt i landskapsanalys
1998:4	Användning av satellitdata – hitta avverkad skog och uppskatta lövröjningsbehov
1998:5	Baskatjoner och aciditet i svensk skogsmark - tillstånd och förändringar
1998:6	Övervakning av biologisk mångfald i det brukade skogslandskapet. With a summary in English: Monitoring of biodiversity in managed forests.
1998:7	Marksvampar i kalkbarrskogar och skogsbeten i Gotländska nyckelbiotoper
1999:1	Miljökonsekvensbeskrivning av Skogsstyrelsens förslag till åtgärdsprogram för kalkning och vitalisering
1999:2	Internationella konventioner och andra instrument som behandlar internationella skogsfrågor
2000:1	Samordnade åtgärder mot försurning av mark och vatten - Underlagsdokument till Nationell plan för kalkning av sjöar och vattendrag
2000:4	Skogsbruket i den lokala ekonomin
2000:5	Aska från biobränsle
2000:6	Skogsskadeinventering av bok och ek i Sydsverige 1999
2001:1	Landmolluskfaunans ekologi i sump- och myrskogar i mellersta Norrland, med jämförelser beträffande förhållandena i södra Sverige
2001:2	Arealförluster från skogliga avrinningsområden i Västra Götaland
2001:3	The proposals for action submitted by the Intergovernmental Panel on Forests (IPF) and the Intergovernmental Forum on Forests (IFF) - in the Swedish context
2001:4	Resultat från Skogsstyrelsens ekenkät 2000
2001:5	Effekter av kalkning i utströmningsområden med kalkkross 0 - 3 mm
2001:6	Biobränslen i Söderhamn
2001:7	Entreprenörer i skogsbruket 1993-1998
2001:8A	Skogspolitisk historia
2001:8B	Skogspolitiken idag - en beskrivning av den politik och övriga faktorer som påverkar skogen och skogsbruket
2001:8C	Gröna planer
2001:8D	Föryngring av skog
2001:8E	Fornlämningar och kulturmiljöer i skogsmark
2001:8G	Framtidens skog
2001:8H	De skogliga aktörerna och skogspolitiken
2001:8I	Skogsbilvägar
2001:8J	Skogen sociala värden
2001:8K	Arbetsmarknadspolitiska åtgärder i skogen
2001:8L	Skogsvårdsorganisationens uppdragsverksamhet
2001:8M	Skogsbruk och rennäring
2001:8O	Skador på skog
2001:9	Projekterfarenheter av landskapsanalys i lokal samverkan – (LIFE 96 ENV S 367) Uthålligt skogsbruk byggt på landskapsanalys i lokal samverkan
2001:11A	Strategier för åtgärder mot markförsurning
2001:11B	Markförsurningsprocesser
2001:11C	Effekter på biologisk mångfald av markförsurning och motåtgärder
2001:11D	Urvalskriterier för bedömning av markförsurning
2001:11E	Effekter på kvävedynamiken av markförsurning och motåtgärder
2001:11F	Effekter på skogsproduktion av markförsurning och motåtgärder
2001:11G	Effekter på tungmetallers och cesiums rörlighet av markförsurning och motåtgärder
2002:1	Ekskador i Europa
2002:2	Gröna Huset, slutrapport

2002:3	Project experiences of landscape analysis with local participation – (LIFE 96 ENV S 367) Local participation in sustainable forest management based on landscape analysis
2002:4	Landskapsekologisk planering i Söderhamns kommun
2002:5	Miljöriktig vedeldning - Ett informationsprojekt i Söderhamn
2002:6	White backed woodpecker landscapes and new nature reserves
2002:7	ÄBIN Satellit
2002:8	Demonstration of Methods to monitor Sustainable Forestry, Final report Sweden
2002:9	Inventering av frötäktssbestånd av stjärkek, bergek och rödek under 2001 - Ekdöd, skötsel och naturvård
2002:10	A comparison between National Forest Programmes of some EU-member states
2002:11	Satellitbildsbaserade skattningar av skogliga variabler
2002:12	Skog & Miljö - Miljöbeskrivning av skogsmarken i Söderhamns kommun
2003:1	Övervakning av biologisk mångfald i skogen - En jämförelse av två metoder
2003:2	Fågelfaunan i olika skogsmiljöer - en studie på beståndsnivå
2003:3	Effektivare samråd mellan rennärning och skogsbruk -förbättrad dialog via ett utvecklat samrådsförfarande
2003:4	Projekt Nissadalen - En integrerad strategi för kalkning och askspridning i hela avrinningsområden
2003:5	Projekt Renbruksplan 2000-2002 Slutrapport, - ett planeringsverktyg för samebyarna
2003:6	Att mäta skogens biologiska mångfald - möjligheter och hinder för att följa upp skogspolitikens miljömål i Sverige
2003:7	Vilka botaniska naturvärden finns vid torplämningar i norra Uppland?
2003:8	Kalkgranskogar i Sverige och Norge – förslag till växtsociologisk klassificering
2003:9	Skogsägare på distans - Utvärdering av SVO:s riktade insatser för utbor
2003:10	The EU enlargement in 2004: analysis of the forestry situation and perspectives in relation to the present EU and Sweden
2004:1	Effektuppföljning skogsmarkskalkning tillväxt och trädvitalitet, 1990-2002
2004:2	Skogliga konsekvensanalyser 2003 - SKA 03
2004:3	Natur- och kulturinventeringen i Kronobergs län 1996 - 2001
2004:4	Naturlig föryngring av tall
2004:5	How Sweden meets the IPF requirements on nfp
2004:6	Synthesis of the model forest concept and its application to Vilhelmina model forest and Barents model forest network
2004:7	Vedlevande arters krav på substrat - sammanställning och analys av 3.600 arter
2004:8	EU-utvidgningen och skogsindustrin - En analys av skogsindustrins betydelse för de nya medlemsländernas ekonomier
2004:10	Om virkesförrådets utveckling och dess påverkan på skogsbrukets lönsamhet under perioden 1980-2002
2004:11	Naturskydd och skogligt genbevarande
2004:12	Når vi skogspolitikens mångfaldsmål på artnivå? - Åtgärdsförslag för uppföljning och metodutveckling
2005:1	Access to the forests for disabled people
2005:2	Tillgång till naturen för människor med funktionshinder
2005:3	Besökarstudier i naturområden - en handbok
2005:4	Visitor studies in nature areas - a manual
2005:5	Skogshistoria år från år 1177-2005
2005:6	Vägar till ett effektivare samarbete i den privata tätortsnära skogen
2005:7	Planering för rekreation - Grön skogsbruksplan i privatägd tätortsnära skog
2005:8a-8c	Report from Proceedings of ForestSAT 2005 in Borås May 31 - June 3
2005:9	Sammanställning av stormskador på skog i Sverige under de senaste 210 åren
2005:10	Frivilliga avsättningar - en del i Miljökvalitetsmålet Levande skogar
2005:11	Skogliga sektorsmål - förutsättningar och bakgrundsmaterial
2005:12	Målbilder för det skogliga sektorsmålet - hur går det med bevarandet av biologisk mångfald?
2005:13	Ekonomiska konsekvenser av de skogliga sektorsmålen
2005:14	Tio skogsägares erfarenheter av stormen
2005:15	Uppföljning av skador på fornlämningar och övriga kulturlämningar i skog
2005:16	Mykorrhizasvampar i örtrika granskogar - en metodstudie för att hitta värdefulla miljöer
2005:17	Forskningsseminarium skogsbruk - rennärning 11-12 augusti 2004
2005:18	Klassning av renbete med hjälp av ståndortsboniteringens vegetationstypsindelning
2005:19	Jämförelse av produktionspotential mellan tall, gran och björk på samma ståndort
2006:1	Kalkning och askspridning på skogsmark - redovisning av arealer som ingått i Skogsstyrelsens försöks-verksamhet 1989-2003
2006:2	Satellitbildsanalys av skogsbilvägar över våtmarker
2006:3	Myllrande Våtmarker - Förslag till nationell uppföljning av delmålet om byggande av skogsbilvägar över värdefulla våtmarker
2006:4	Granbarkborren - en scenarioanalys för 2006-2009
2006:5	Överensstämmelse anmält och verkligt GROT-uttag?
2006:6	Klimathotet och skogens biologiska mångfald
2006:7	Arenor för hållbart brukande av landskapets alla värden - begreppet Model Forest som ett exempel
2006:8	Analys av riskfaktorer efter stormen Gudrun
2006:9	Stormskadad skog - föryngring, skador och skötsel
2006:10	Miljökonsekvenser för vattenkvalitet, Underlagsrapport inom projektet Stormanalys

2006:11	Miljökonsekvenser för biologisk mångfald - Underlagsrapport inom projekt Stormanalys
2006:12	Ekonomiska och sociala konsekvenser i skogsbruket av stormen Gudrun
2006:13	Hur drabbades enskilda skogsägare av stormen Gudrun - Resultat av en enkätundersökning
2006:14	Riskhantering i skogsbruket
2006:15	Granbarkborrens utnyttjande av vindfällan under första sommaren efter stormen Gudrun - (The spruce bark beetle in wind-felled trees in the first summer following the storm Gudrun)
2006:16	Skogliga sektorsmål i ett internationellt sammanhang
2006:17	Skogen och ekosystemansatsen i Sverige
2006:18	Strategi för hantering av skogliga naturvärden i Norrtälje kommun ("Norrtäljeprojektet")
2006:19	Kantzonens ekologiska roll i skogliga vattendrag - en litteraturoversikt
2006:20	Ägoslag i skogen - Förslag till indelning, begrepp och definitioner för skogsrelaterade ägoslag
2006:21	Regional produktionsanalys - Konsekvenser av olika miljöambitioner i länen Dalarna och Gävleborg
2006:22	Regional skoglig Produktionsanalys - Konsekvenser av olika skötselregimer
2006:23	Biomassaflöden i svensk skogsnäring 2004
2006:24	Trädbränslestatistik i Sverige - en förstudie
2006:25	Tillväxtstudie på Skogsstyrelsens obstyrt
2006:26	Regional produktionsanalys - Uppskattning av tillgängligt trädbränsle i Dalarnas och Gävleborgs län
2006:27	Referenshägn som ett verktyg i vilt- och skogsförvaltning
2007:1	Utvärdering av ÄBIN
2007:2	Trädslagens betydelse för markens syra-basstatus - resultat från Ståndortskarteringen
2007:3	Älg- och rådjursstammarnas kostnader och värden
2007:4	Virkesbalanser för år 2004
2007:5	Life Forests for water - summary from the final seminar in Lycksele 22-24 August 2006
2007:6	Renskador i plant- och ungskog - en litteraturoversikt och analys av en taxeringsmetod
2007:7	Övervakning och klassificering av skogsvattendrag i enlighet med EU:s ramdirektiv för vatten - exempel från Emån och Öreälven
2007:8	Svenskt skogsbruk möter klimatförändringar
2007:9	Uppföljning av skador på fornlämningar i skogsmark
2007:10	Utgör kvävegödsling av skog en risk för Östersjön? Slutsatser från ett seminarium anordnat av Baltic Sea 2020 i samarbete med Skogsstyrelsen
2008:1	Arenas for Sustainable Use of All Values in the Landscape - the Model Forest concept as an example
2008:2	Samhällsekonomisk konsekvensanalys av skogsmarks- och ytvattenkalkning
2008:3	Mercury Loading from forest to surface waters: The effects of forest harvest and liming
2008:4	The impact of liming on ectomycorrhizal fungal communities in coniferous forests in Southern Sweden
2008:5	Långtidseffekter av kalkning på skogsmarkens kol- och kväveförråd
2008:6	Underlag för en nationell strategi för skötsel och skydd av sumpskogar
2008:7	Regionala analyser om kontinuitetsskogar och hyggesfritt skogsbruk
2008:8	Frötäkt och frötäktsområden av gran och tall i Sverige
2008:9	Vägledning vid skogsmarkskalkning
2008:10	Områden som skogsmarkskalkats inom Skogsstyrelsens försöksverksamhet 2005-2007
2008:11	Inventering av ädellövplanteringar på stormhyggen från 1999 i Skåne
2008:12	Aluminiumhalter i skogsbäckar och variationen med avrinningsområdenas egenskaper
2008:13	Åtgärder för ett uthålligt brukande av skogsmarken - resultat från studier finansierade inom Movib
2008:14	Användningen av växtskyddsmedel inom skogsbruket
2008:15	Skogsmarkskalkning
2008:16	Skogsmarkskalkningens effekter på kemin i mark, grundvatten och ytvatten i SKOKAL-områdena 16 år efter behandling
2008:18	Effekter av skogsbruk på rennäringen - en litteraturstudie
2008:19	Hyggesfritt skogsbruk i ädellövskog - En litteratursammanställning
2008:20	Kontinuitetsskogar och hyggesfritt skogsbruk i ädellövskogar - slutrapport för delprojekt Ädellöv
2008:21	Skoglig kontinuitet och historiska kartor - en metodstudie för bokskog
2008:22	Kontinuitetsskogar och Kontinuitetsskogsbruk - Slutrapport för delprojekt Skötsel - hyggesfritt skogsbruk
2008:23	Naturkultur - Utvecklingen i försöksserien de 10 första åren
2008:24	Jämförelse av ekonomi och produktion mellan trakthyggesbruk och blädning i skiktad granskog - analyser på beståndsnivå baserade på simulering
2008:25	Skogliga konsekvensanalyser 2008 - SKA-VB 08
2009:1	Åtgärdsplanering i reglerade vattendrag - arbetsgång och åtgärdsförslag i övre Ångermanälven
2009:2	Skog & Historia i Uppland - Gröna Jobb 2004-2008
2009:3	Utvärdering av metoder för kvantifiering av epifytiska hänglavar
2009:4	Kartläggning och Identifiering av kontinuitetsskog
2009:5	Skogsproduktion i stormområdet: Ett underlag för Skogsstyrelsens strategi för uthållig skogsproduktion
2009:6	Ekonomisk beskrivning av konsekvenser i samband med ledningsintrång i skogsmark
2009:7	Avverkning av nyckelbiotoper och objekt med höga naturvärden - en gis-analys och inventeringsdata från Polytax
2009:8	Produktionsanalys i Gävleborgs län
2009:9	Skogsstyrelsens erfarenheter kring samarbetsnätverk i landskapet
2010:1	Förnygrä - Vårda - Skydda - Underlag för Skogsstyrelsens strategi för hållbar skogsproduktion

2010:2	Effektiv rådgivning – Slutrapport
2010:3	Markägarenkäten. Skogsstyrelsens delrapport för undersökningarna om processen för formellt skydd 2005-2008
2010:4	Landskapsansats för bevarande av skoglig biologisk mångfald – en uppföljning av 1997 års regionala bristanalys, och om behovet av samverkan mellan aktörer
2010:5	Översön av Skogsstyrelsens virkesmättningsföreskrifter – Analys och förslag
2010:6	Polytax 5/7 återväxttaxering: Resultat från 1999-2008
2010:7	Behöver omvandlingstalen mellan m ³ f ub och m ³ sk revideras? – En förstudie
2010:8	Åtgärdsprogram för bevarande av vitryggig hackspett och dess livsmiljöer 2005-2009 – Slutrapport
2010:9	Störningskänslighet hos lavar i barrskogar
2011:1	Polytax 5/7 återväxttaxering: Resultat från 1999-2009
2011:2	Inte klar
2011:3	Möjligheter att förbättra måluppfyllelse vad gäller miljöhänsyn vid förnygringsavverkning: Rapport efter en analys och rådgivande prioritering av åtgärder
2011:4	Fastighetsavtal – vidareutveckling av modell till flygfärdig produkt, Slutrapport
2011:5	Nedre Ångermanälven och Faxälven – förslag till miljöförbättrande åtgärder
2011:6	Upprättade renbruksplaner – 2005-2010

Av Skogsstyrelsen publicerade Meddelanden:

1991:2	Vägplan -90
1991:5	Ekologiska effekter av skogsbränsleuttag
1995:2	Gallringsundersökning 92
1995:3	Kontrolltaxering av nyckelbiotoper
1996:1	Skogsstyrelsens anslag för tillämpad skogsproduktionsforskning
1997:1	Naturskydd och naturhänsyn i skogen
1997:2	Skogsvårdsorganisationens årskonferens 1996
1998:1	Skogsvårdsorganisationens Utvärdering av Skogspolitiken
1998:2	Skogliga aktörer och den nya skogspolitiken
1998:3	Föryngringsavverkning och skogsbilvägar
1998:4	Miljöhänsyn vid föryngringsavverkning - Delresultat från Polytax
1998:5	Beståndsanläggning
1998:6	Naturskydd och miljöarbete
1998:7	Röjningsundersökning 1997
1998:8	Gallringsundersökning 1997
1998:9	Skadebilden beträffande fasta fornlämningar och övriga kulturmiljövärden
1998:10	Produktionskonsekvenser av den nya skogspolitiken
1998:11	SMILE - Uppföljning av sumpskogsskötsel
1998:12	Sköter vi ädellövskogen? - Ett projekt inom SMILE
1998:13	Riksdagens skogspolitiska intentioner. Om mål som uppdrag till en myndighet
1998:14	Swedish forest policy in an international perspective. (Utfört av FAO)
1998:15	Produktion eller miljö. (En mediaundersökning utförd av Göteborgs universitet)
1998:16	De trädbevuxna impedimentens betydelse som livsmiljöer för skogslevande växt- och djurarter
1998:17	Verksamhet inom Skogsvårdsorganisationen som kan utnyttjas i den nationella miljöövervakning
1998:19	Skogsvårdsorganisationens årskonferens 1998
1999:1	Nyckelbiotopsinventeringen 1993-1998. Slutrapport
1999:3	Sveriges sumpskogar. Resultat av sumpskogsinventeringen 1990-1998
2001:1	Skogsvårdsorganisationens Årskonferens 2000
2001:2	Rekommendationer vid uttag av skogsbränsle och kompensationsgödsling
2001:3	Kontrollinventering av nyckelbiotoper år 2000
2001:4	Åtgärder mot markförsurning och för ett uthålligt brukande av skogsmarken
2001:5	Miljöövervakning av Biologisk mångfald i Nyckelbiotoper
2001:6	Utvärdering av samråden 1998 Skogsbruk - rennärning
2002:1	Skogsvårdsorganisationens utvärdering av skogspolitikens effekter - SUS 2001
2002:2	Skog för naturvårdsändamål – uppföljning av områdesskydd, frivilliga avsättningar, samt miljöhänsyn vid föryngringsavverkning
2002:4	Action plan to counteract soil acidification and to promote sustainable use of forestland
2002:6	Skogsmarksgödsling - effekter på skogshushållning, ekonomi, sysselsättning och miljö
2003:1	Skogsvårdsorganisationens Årskonferens 2002
2003:2	Konsekvenser av ett förbud mot perimettrinbehandling av skogsplanter
2004:1	Kontinuitetsskogar - en förstudie
2004:2	Landskapsekologiska kärnområden - LEKO, Redovisning av ett projekt 1999-2003
2004:3	Skogens sociala värden
2004:4	Inventering av nyckelbiotoper - Resultat 2003
2006:1	Stormen 2005 - en skoglig analys
2007:1	Övervakning av insektsangrepp - Slutrapport från Skogsstyrelsens regeringsuppdrag
2007:2	Kvävegödsling av skogsmark
2007:3	Skogsstyrelsens inventering av nyckelbiotoper - Resultat till och med 2006
2007:4	Fördjupad utvärdering av Levande skogar
2007:5	Hållbart nyttjande av skog
2008:1	Kontinuitetsskogar och hyggesfritt skogsbruk
2008:2	Rekommendationer vid uttag av avverkningsrester och askåterföring
2008:3	Skogsbrukets frivilliga avsättningar
2008:4	Rundvirkes- och skogsbränslebalanser för år 2007 – SKA-VB 08
2009:1	Dikesrensningens regelverk
2009:2	Viltanpassad Skogsskötsel – Skogliga åtgärder för att minska skador
2009:3	Ny metod och nya definitioner i uppföljningen av frivilliga avsättningar
2009:4	Stubbaskörd – kunskapssammanställning och Skogsstyrelsens rekommendationer
2009:5	Vidareutveckling av pågående viltskadeinventeringar
2009:6	En märkbar förändring i skogsägarnas vardag – Projekt Skogsägarnas myndighetskontakter
2009:7	Regler om användning av främmande trädslag
2010:1	Vattenförvaltningen i skogen
2010:2	Nationell tillämpning av FLEGT – Forest Law Enforcement, Governance and Trade
2011:1	Rillsyn enl 9 kap miljöbalken av verksamhet på mark som omfattas av skogsvårdslagen
2011:2	Skogs- och miljöpolitiska mål – brister, orsaker och förslag på åtgärder
2011:3	Skogliga inventeringsmetoder i en kunskapsbaserad älgförvaltning

2011:4	Uppdrag om nationella bestämmelser som kompletterar EU:s timmerförordning samt om revidering av virkesmätningstagstiftningen
2011:5	Uppföljning av hänsyn till rennäringen
2011:6	Översyn av föreskrifter och allmänna råd för 30 paragrafen SvL – Del 1

Beställning av Rapporter och Meddelanden

Skogsstyrelsen,
Böcker och Broschyrer
551 83 JÖNKÖPING
Telefon: 036 – 35 93 40
växel 036 – 35 93 00
fax 036 – 19 06 22
e-post: bocker@skogsstyrelsen.se
www.skogsstyrelsen.se/bocker

I Skogsstyrelsens Meddelande-serie publiceras redogörelser, utredningar m.m. av officiell karaktär. Innehållet överensstämmer med myndighetens policy.

I Skogsstyrelsens Rapport-serie publiceras redogörelser och utredningar m.m. för vars innehåll författaren/författarna själva ansvarar.

Skogsstyrelsen publicerar dessutom fortlöpande: Foldrar, broschyrer, böcker m.m. inom skilda skogliga ämnesområden. Skogsstyrelsen är också utgivare av tidningen SkogsEko.

1994 trädde de nu gällande föreskrifterna och allmänna råden för 30 § SvL i kraft. Sedan dess har kunskapsläger förändrats inom skogssektorn. Skogsstyrelsen har också haft ett antal regeringsuppdrag som haft kopplingar till 30 § SvL om den hänsyn som ska tas till natur- och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog. Exempel på sådana är regeringsuppdraget om stubbskörd och om vattenförvaltningen i skogen. Vid redovisningen av dessa påtalades, från Skogsstyrelsens sida, att förändringar behövdes i föreskrifterna och allmänna råden för 30 § SvL.

I detta meddelande presenteras bakgrundsmaterial, konsekvensutredning samt de nu beslutade föreskrifterna och allmänna råden samt en sammanställning över inkomna synpunkter med kommentarer från Skogsstyrelsen.